Briefwisseling tussen Menno ter Braak en Henrik Scholte 1923-1939

Menno ter Braak en Henrik Scholte

Editie: Stichting Menno ter Braak

bron
n.v.t.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/braa002brie05_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. Stichting Menno ter Braak

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 10 december 1923

aant.

10/XII 1923

Chèr Manon,
Als je je geroepen voelt om na de Kerstvacantie mij in de Redactie van P.C. op te volgen, wil je me dan morgen (Dinsdag) in de loop van de ochtend eens opbellen [tot] het houden eener Conferentie?
M.vr.gr.
Henny Scholte

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

26 januari 1924

B.H.
Vanavond las ik je roemruchte aftocht in P.C. Wil je me misschien even meedelen, hoe thans de officieele redactieplannen zijn aangaande het nihilistenredacteurschap? Mondeling ben ik 's avonds in Americain na 10 1/2 meestal te bereiken.
gr.
t à t
Menno t.Br.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

25 oktober 1924

aant.

25./X.'2[4]

Chèr Manon,
Hierbij een circulaire bij de Vrije Bladen, is [woord onleesbaar] in de Redactie [in de Kring van] P.C. Zou je over beiden een stukje in de volgende P.C. kunnen schrijven? 't Lijkt me wel gemotiveerd, gezien 't aantal medewerkers dat vroeger

onder de Literaire foetes [woord onleesbaar] is (Kelk, Chasalle, Slauerhoff) en verder door de medewerking van Dick en mij.

Zie over de kring bijgaande briefkaart, die je misschien na lezing wel in de bus ziet slippen.

Te weinig weten de studenten, dat de Vrije Bladen een cultuur uiting is, althans het kan worden. Alleen Ivens en jij blijven geregeld van de plannen op de hoogte.

Onder de pseudoniemen en onder de medewerkerslijst schuilt ook wel 't een en ander, dat nauw contact heeft met de studenten.

Saluut,
je Henny S.

P.S. Aan de studie over v. Dalsum ben ik [zoo] juist begonnen. Zou jij, nu je er [toch] zoo dicht bij zit, me willen waarschuwen als hij met ‘Nachtasyl’ komt. Dat heb ik nog niet gezien.

De toon van je stukje hoeft natuurlijk niet persé een psalm wezen, ik schrijf je dit omdat ik bang ben, dat het anders op de buitenwereld een reclameachtig aanbevelende indruk zou maken. [Tabbé].

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Tiel, 03 april 1925

aant.

aant.

Tiel 3. IV -25

B.h.

Hierbij motiveer ik even mijn blancostem per draad. Vooraf: ik vond he[t] buitengewoon onaangenaam over een dergelijke futiliteit te worden opgebeld. Je scrupules tegen plaatsing begrijp ik werkelijk niet. Motieven dus:

1o Het stukje van v.d.Z. vond ik, zoo als ik je al gezegd had, geesteloos en onschadelijk. Daarom zou ik tegen plaatsing zijn.

2o Volgens mijn mening moet de rubriek Ingez. Stukken zoo vrij mogelijk zijn, omdat niet-plaatsing aanleiding geeft tot verkeerde vermoedens (bangheid etc.) bij de inzenders. Daarom zou ik voor plaatsing zijn. Ik stemde dus blanco.

Je zult moeten constateeren, dat [ik] die maatstaf ook aan het stuk van Westerdijk heb aangelegd, waarvan de inhoud (voor een jongerejaars) vlerkachtig was. Ik wil echter in geen geval de indruk vestigen, dat ik voor dergelijk geschrijf uit den weg ga.

Aangename vacantie verder
Groeten aan Mies
[twee woorden onleesbaar]

Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak en D.A.M. Binnendijk (Eibergen)

Amsterdam, 18 april 1925

aant.

aant.

18 IV 25.

Hommes Amabiles,

In der haast een bericht aan Eibergen. Allereerst memo.

Ik heb je nog niet geantwoord op je briefkaart. Wat de zaak Polly Lukas betreft, ik geloof niet dat je de toestand duidelijk inziet, maar daar praten we hier nog wel over. Je stem [was die middag] [woord onleesbaar] [nodig], 't [was] twee om twee. Na Jan viel Bletz nog de [minderheid] bij, maar [dat wist ik] niet, vooraf. *Op zichzelf* kon 't stukje me niet schelen, ik heb er in m'n redactietijd wel ergere gehad. Maar ik zag hier in geen motief, vooral omdat de vorige keer het debat -Polly Lukas toch al fini was. Het stukje Westerdijk tegen jou was inderdaad zeldzaam grof, maar 't heeft - voorzoover ik weet - in Corpskringen een pestindruk gemaakt, over je antwoord daarentegen [woord onleesbaar] ik enkele complimenten, die ik je hierbij overmaak. Verder heb ik in de vacantie je schouwburgplichten waargenomen, hetgeen je wel goed zult keuren. 't Betrof Liliom, Hedda Gabler en volgende week Sent M'Ahesa, waarbij ik een plaats voor Dick zal overhouden.

Dit in antwoord op [zijn] brief, weshalve ik me verder tot hem richt.

Plan Sanders thans zoover uitgebroed, al hier.

Sanders heeft geaccepteerd [en] men de kleine Zaal v/h Concertgebouw op 't oog heeft. Ik voel ook veel voor Pijper. *Zaterdagavond 25*, om *half acht* bestuursvergadering van K en D *in American*. Ik bespreek Zondag as. de zaak met Jan op de [Pier]. Verder zitten Jan en ik nu soms als recensenten in de Nwe Gids. Je moet heusch de beteekenis van de kritiek in die ouwe wijven periodieken niet onderschatten. De mensch oordeelt zoo spoedig anders, als een recensent je maar wat *nieuws* voorzet. En het scheppend werk komt vanzelf, als de dichters zien dat 't signaal veilig is. Overigens voelt Koning bizonder veel voor [moderne] literatuur. Hij zweert al bij Buning - Nijhoff. 't Gaat dus in de goede richting. Ik zelf heb zoojuist een maandkroniek over poezie van Nederland verstuurd. Lees die in 't Meinummer. Ben benieuwd naar je oordeel. Verder zul je als je niet betaald hebt, morgen geroyeerd worden als Kring-lid. Schrik niet, ik heb voor jou en mij een verzoek om gratie ingediend. Vanavond [een] lollige avond, o.a. met André de Ridder. Veel nieuws [twee woorden onleesbaar] dat tot *vrijdag*. Tegen *acht uur* in *American*, ook goed?

Saluut, ook namens Mies. Ik ga morgen via Gouda weer naar den Haag. Dit alles in vliegende haast, [des nachts] 2 uur.

Jullie *Polly*

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

D.A.M. Binnendijk en Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, [19 april 1925]

aant.

aant.

Cher Henri,

Alle afspraken in je brief uit-ste-kend. Je ziet mij dus om ± half 8 in American Vrijdagavond. [Je] had niet zoo voorbarig behoeven te zijn om voor mij gratie te vragen bij “de Kring”, aangezien ik heb betaald. Herroep dit, of maak het op een andere wijze ongedaan; dat laat ik aan jou over.

Begreep ik goed, dat ook jij in de N. Gids gaat schrijven? Kauw in godsnaam de sublimiteit van Buning, Holst of Nijhoff niet uit, tot er een hoop afschuwelijk en waardeloos vocht overblijft: men weet wel dat groot zijn: behandel in de eerste plaats – zou ik zeggen – de “jongeren” (Besnard, Gijsen, (Lanschot), de Vries, Marsman, Bruning; tenminste als je dat kunt).

Die kl. zaal concertgeb. lijkt mij rijkelijk duur. De entrées kunnen dan hoog zijn, - maar er zal niemand komen....

Hart. groet.
t à t,
D.

Natuurlijk is je plaatsvervanging uitstekend; maak je bovendien verdienstelijk door er voor het eerste P.C. nummer na de vac. over te schrijven!

Hart. gr.
Menno

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 15 juni 1925

aant.

aant.

Eibergen 15.VI.'25

B.H.

Via Dick ontving ik je zeer gewaardeerde uitnodiging tot het aanvaarden van een ev. redacteurschap van een ev. op te richten blad. Natuurlijk stel ik de invitatie op prijs; maar verschillende redenen nopen me 1° buiten alle andere bezwaren om het

redacteurschap te weigeren en 2° mijn principieele bezwaren tegen de oprichting je even mee te deelen. (Dit natuurlijk ook geheel voor Jan bedoeld.) Dick verzocht me nadrukkelijk onafhankelijk van zijn tegenwerpingen te oordeelen, wat ik bij dezen doe; ik ben het echter op de meeste punten met hem eens.

1° Omdat ik het volgend jaar doctoraal wensch te plegen, zou ik in ieder geval geen leidende positie hoe ook aannemen. Ik ga uit de P.C.redactie om de journalistiek te ontvlieden en ga haar dus niet elders adoreeren. Mocht de oprichting doorgaan, dan wil ik van tijd tot tijd met genoegen meewerken.

2° Tegen de oprichting zelf heb ik de volgende bezwaren. Ik geloof, dat het noodzakelijk zal moeten leiden tot ver-journalistizeering. Voor uitvoerigen critiek (essay) zijn de Vrije Bladen toch voldoende! Waarom moeten we ons in geflodder verliezen als de 'notities' van 'Boek & Kunst', die heel aardig zijn om boeken te krijgen, maar toch verder weinig serieuze beteekenis hebben? Bovendien is de beperking tot 'nationale poëzie' ruimschoots benauwd. Ik voel ontzaglijk veel voor een soort nieuwe 'Mosgroene', 'Nieuwe Kroniek' of iets dergelijks, besef tegelijkertijd de financieele moeilijkheden. Maar die bestaan toch evenzeer voor een orgaan voor poëzie alleen. De redactie zou dan ook veelzijdiger georienteerd moeten zijn. Nogmaals, voor een veelzijdige 'Mosgroene' van jongeren kun je me dadelijk krijgen.

Aan dit blad is toch ook nauwelijks behoefte; m.i. zou je het aantal abonné's, voor de instandhouding noodig, nauwelijks in de wacht sleepen. Veel beter lijkt me in de huidige omstandigheden de annexatie, langzaam maar zeker, van 'Den Gulden Winckel', 'De Witte Mier' c.s., die de 'boekenvrienden' over het heele land bereiken. Je gaf zelf trouwens het voorbeeld in 'Nieuwe Gids' en 'Nederland'.

Dit zijn mijn tegenwerpingen. Je weet dus, hoe ik tegenover de oprichting sta; het lijkt me een zaak zonder perspectief. Voor het beginsel: een algemeen weekblad, uitgaand van de jongeren, voel ik meer dan alles!

Hoe staat het met de Blaricumsche feesten? Zeer gespannen. Je schrijft toch voor P.C. over het openluchttheater?

Hart. gr., vanuit de eenzaamheid,ook aan Mies en Jan
t.a.t. Menno ter Braak

Niet [woord onleesbaar] over verdwijning Jan C.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
D.A.M. Binnendijk en Menno ter Braak

Amsterdam, 2 juli 1925

Beste Dick,

De zaak gaat gesmeerd. *50 opgaven*, maar peil uiterst matig. Geen enkele Zeistenaar, Marsman niet in stemming (ik heb hem nog eens geschreven, anders komt er buiten ons, niemand van de jongeren, stuur je ook nog eens een opwekking). Ook Houwink en Klinkenberg blijven thuis. Holst komt niet op Gidsvergadering, de vissen blijken niet te komen (gelukkig), ook Koning schreef me. Nijhoff komt waarschijnlijk wel, Keuls zeker, Bloem natuurlijk niet. In Blaricum heb ik gister een

aantal Blaricumse kunstenaars persoonlijk uitgenodigd. Herman Hank komt (zeer vermakelijk), verder Jos. Cantré, Winding, Huf en [Arisveoi]. De beide van Uytvancks komen natuurlijk ook. Piano en alles in orde. Georganiseerd moet nog worden de intocht (te paard met fanfarecorps en fakkels en het stoelenprobleem). Daar over de zaterdag. Dus *11.36 Hilversum.* Heb je al een vrouw? v. Looy tracteert waarschijnlijk op panje. Het schimmenspel is het eenige dat ik hier nog in orde moet maken. Slauerhoff gisteren vergeefs gezocht, wel nu geschreven. Hoe gaat het met de proloog?

Neem me niet kwalijk dat ik niet meer en zoo vluchtig schrijf. De correspondentie is beestig.

Saluut

je Henrik

Chèr Manon,

Ook jouw uitvoerige brief over het kranteplan bleef onbeantwoord. We bespreken de zaak wel eens mondeling. Als je met de in de circulaire aangegeven trein in Bussum komt, 11.04 dus waarschijnlijk, vertel dan aan de menschen dat de bussen om 11.20 in plaats van 11.29, zooals de circulaire aangeeft, vertrekken. Als ze dus nog in een kroeg willen zitten, goed, maar druk hun even de gerectificeerde vertrektijd op het hart. Veel zullen het trouwens uit de richting Amersfoort niet zijn. De meesten komen 11.17 uit Amsterdam. De beide [...] Broekhuysen dan. Er staan dan 3 extra-autobussen voor het Midzomernachtsfeest klaar. Loodsen jullie samen de luidjes er in? In Blaricum halen wij jullie af. Misschien is er ook wel een van ons dan in Bussum, bij de aankomst der treinen. Excusez du peu!

Je Henny

P.S. Van Vriesland heeft zich in de datum vergist dat je bij hem zou komen voor de nalatenschap van dèr Mouw. Je bespreekt dat Zaterdag wel met hem. Ik vermeld het je al vast. -

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 6 juli 1925

aant.

aant.

Amsterdam, 6 Juli '25

Chèr Manon,

Er was Zaterdag geen gelegenheid om je officieel uit te noodigen voor een functie in het Bestuur van de Distelvinck. Je begrijpt de reden: nu Campert's plotseling verdwijnen hoe langer hoe meer gevolgen met zich meesleept, hebben Dick, van Wessem en ik besloten om Marsman tot voorzitter van de Distelvinck te benoemen. Misschien hadden we het al eerder moeten doen. Het gemis van een goeden voorzitter werd Zaterdagavond wel duidelijk aangetoond, toen Dick en ik geen van beiden de

leiding - en daarmee de verantwoordelijkheid - van den avond op ons wilden nemen en daardoor de boel lieten verloopen, of liever niet voldoende krachtige pogingen aanwendden om de stemming op peil te houden.

Niet alleen de verschuiving der Bestuursfuncties is de oorzaak, dat wij jou om toetreding wilden verzoeken. Ook het werk, dat ik als secretaris op mij genomen heb, is zoo uitgeloopen, dat ik het onmogelijk meer alleen af kan. Wij moeten hier in Amsterdam met zijn drieën zijn om het Distelvinck-organisatiewerk te regelen, we moeten elkaar desnoods dagelijks kunnen spreken en opbellen. Dick en ik zijn daar ten volle van overtuigd en hebben Zondagmorgen de zaak nog in den breede besproken.

Hoewel zich door de op handen zijnde materieele reorganisatie nog niet laat zeggen van welken aard en omvang het Distelvinck-werk zal worden, zouden wij er nu toch reeds zeer door gebaat zijn, wanneer jij als 2e secretaris een deel der werkzaamheden met mij zou willen deelen. Wij regelen dan in September die verdeeling wel.

Ik hoop niet dat je zult weigeren. Tijd zal het je in geen geval veel nemen. Je laadt alleen verantwoordelijkheid op je, die ik niet meer alleen durf blijven dragen. Het 'Midzomernachtsfeest' b.v. is er het bewijs van, dat een alleen niet een dergelijk fantastisch feest kan organiseeren. En ik herhaal: door de American-avonden zijn wij drieën, na Jan's afval, practisch gesproken op elkaar aangewezen. Ik verneem hierover wel iets van je.

Wat het 'Midzomernachtsfeest' nog betreft, ik durf hierover geen verslag naar de kranten te sturen, zooals eerst het plan was. Als fuifje was het after all niet onaardig, maar de kern van de zaak: het feit, waarom juist de Distelvinck deze fuif moest organiseeren, is toch in 't water gevallen. Wel zou het dunkt mij aardig zijn, wanneer hierover een humoristisch verslag in het vacantie-nummer van P.C. verscheen. De aanwezigheid van 3 redacteuren en 4 oud-redacteuren en een aantal studenten benevens het lidmaatschap van een nog grooter aantal studenten wettigen dat dunkt me volkomen. Wat dunkt jou ervan? Ik heb voor het archief al een korte kroniek gemaakt. Wat er van kwartier tot kwartier al zoo gebeurd is, is werkelijk een historische notitie waard. Bij gelegenheid laat ik je het chronologium wel eens lezen. Acht jij je in staat om erover te schrijven? Doe het. Ik vrees bovendien, dat een eventueele kroniek van Bletz, ondanks de waarschijnlijk au fond onschuldige spot, wel eens minder aangenaam voor de Distelvinck en zijn doel zou kunnen uitvallen.

Op je uitvoerige brief in zake het kranten-plan antwoordde ik je nog niet. Het zou ook een te uitvoerige uiteenzetting worden. We praten over al deze zaken wel, als je met Augustus toch hier komt. Je begrijpt echter dat elke poging tot uitvoering voorlopig van de baan is, nu Jan, de grootste enthousiast, niet meer beschikbaar is.

Saluut dus. Groet de mij bekende broers, neven en nichten te Eibergen. Zelf tot spoedig weerziens,

je

Adres tot 13 Juli: van Bleiswijkstraat 133 Den Haag.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 9 juli 1925

aant.

Eibergen 9.VII.'25

B.H.

Al ontbrak dan de officieele uitnoodiging, ik was eenigszins op de hoogte van het vereerende aanbod, dat ik bij dezen gaarne accepteer. Het was mij alleen onbekend, op welke wijze een officieele benoeming tot stand kwam, gezien het ontbreken van statuten of dergelijke. De coöptatie is inderdaad de minst democratische, maar voor de practische welvaart beste methode. Natuurlijk zal ik met genoegen eenig abactiaal werk op mij nemen, voor zoover mijn examen dat toe laat. We zullen dat in September wel nader kunnen regelen en verdeelen. Heeft Marsman het voorzitterschap aanvaard? Het zal in ieder opzicht zeer wenschelijk zijn.

Waarom 'de Distelvinck' speciaal het midzomernachtsfeest moest dekken, is mij ook onduidelijk gebleven, al was de fuif wel geslaagd; trouwens, ik had er me geen andere voorstelling van gemaakt. De zaak had in een ander seizoen georganiseerd moeten zijn, als het geheel een meer artistiek karakter had willen dragen. Voor een humoristisch kroniekje in de vacantie-P.C. voel ik veel, maar zelf doe ik het liever niet, omdat hierdoor propaganda maken toch niet in den aard der zaak ligt en ik, nu als bestuurslid, het ook liever niet op andere wijze aanpak. Is het niet iets voor J.C.S.W.? Hij zal er ongetwijfeld oostersch over deliceeren. Mijn advies is: bel hem daarover even op. Schrijf jij nog over het openluchttheater, of anderszins?

Nog steeds niets van Jan gehoord? -

Tot ± 8 Aug. ben ik hier te bereiken. Daarna zit ik eenige weken in Engeland, waar ik je, indien noodig, mijn adres later kan opgeven.

Mijn beste groeten, ook aan Mies

[twee woorden onleesbaar] Menno ter Braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 23 juli 1925

aant.

aant.

Amsterdam, d. 23 Juli '25

Chèr Manon,

Ik ben je zeer erkentelijk, dat je als bestuurslid mee wilt helpen om de komende herfst de Distelvinck boven water te houden en tot haar aanvankelijke glorie te doen terugkeeren. Er moet voor de herfst een nieuw plan-de-campagne opgemaakt worden, niet alleen voor lezingen te Amsterdam, maar ook daarbuiten, het laatste niet het minst om de droeve kas te spekken. Misschien kunnen wij een schema voor het komende seizoen opstellen, als je voor de vacantie-P.C. hier komt. Ik heb Dick

gevraagd dan ook te komen. Wij zijn met z'n drieën wel aangewezen om de Distelvinck-zaken te regelen.

Marsman heeft helaas z'n benoeming niet kunnen aannemen. De redenen waren ernstig en dwingend. Je wilt het misschien nog wel als een geheim beschouwen, dat hij van plan is zich niet langer met de Vrije Bladen te bemoeien, blijkbaar op grond van ondervonden teleurstellingen. Het lijkt mij een zwaar malum omen voor de Vrije Bladen en de heele 'beweging' annex.

De voorzittersplaats blijft nu voorloopig maar onvervuld. Sinds we weten waar Jan zit, kunnen we hem immers nog in naam als Voorzitter blijven beschouwen! Het is dan ook niet in de eerste plaats om die paar speeches, dat ik die plaats graag door Marsman bezet had gehad, maar een krachtig, enthousiast iemand, als centrum, is voor de Distelvinck dunkt me het eene noodige, nu het eerste vuur, de baringsroes er bij de meesten uit is en de Distelvinck door de Else Lasker-historie en het Midzomernachtsfeest z'n reputatie veel schade heeft gedaan. Ik voel er niet zoo erg veel voor om J.C.S.W. een vacantie-kroniekje over het beruchte feest te laten schrijven. Juist omdat het bij alle gekheid, die je erin kunt vlechten, een klein beetje een precair werkje blijft, zou ik veel liever zien, dat een goed stylist het op zich nam. Het moet ook géén propagandistisch artikel worden (die zijn er langzamerhand meer dan genoeg verschenen), maar de eenige aanleiding moet zijn de deelname van een zoo groot aantal Amsterdamsche studenten en P.C.-enthousiasten. Ik zou er dus nog wel eens op aan willen dringen, dat jij het zelf doet. Mocht je je persé willen excuseeren, dan eerder nog Broekhuijzen of desnoods Hülsmann (Bletz en Ivens waren te dronken om alles mee te maken). Schrijf jij dit jaar de Terugblik voor P.C.? Zulks is sinds de tijden van olim als een eeretaak beschouwd.

Volgende week begeven Mies en ik ons, veilig gechaperonneerd natuurlijk, op de fiets door het land, vermoedelijk Achterhoekwaarts. Mochten we onder de rook van Eibergen komen, dan zullen wij niet mankeeren je op te zoeken. Ik weet echter nog niets zeker. Anders veel plezier in Engeland. Daar valt me ineens in, dat je dus waarschijnlijk met het Vacantie-nummer niet in 't land bent. Dring er dan in elk geval bij Dick nog eens op aan, dat die je plaatsvervanger is, die dagen, ook om de Distelvinckzaken. Ik kan dat (vooral ook het finantieele gedeelte) niet alleen af. Maar het allerbeste zou zijn als jullie beiden kwamen.

Saluut, hartelijke groeten, ook van Mies,
t.à.t. Henny

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum
Doorslag: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak en D.A.M. Binnendijk aan Henrik Scholte (Amsterdam)

Eibergen, 24 juli 1925

aant.

aant.

B.H.

Wybo deelde ons têr sloops iets mee over Jan. Kun jij ons nader inlichten?

H.gr.
Menno

Zie je kans de nog niet geïnde D.V. kwitanties (o.a. Claire, [Twents de Bankers], G.A. de Ridder etc) ingelost te krijgen? Van het verloren geld in Blaricum kwam zeker geen cent terecht… Na je vertrek per tram, bleef ik nog tot middernacht in Laren.
Adieu
Dick

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Amsterdam)

Eibergen, 3 augustus 1925

aant.

aant.

Eibergen, 3.VIII.25

B.H.
Juist bericht Fontaine Verwey me, dat hij de redactie *Zaterdag* 2 uur te Laag Soeren verwacht. Dien datum is voor co[nfe]rentie dus voor mij onmogelijk. Mijn bedoeling is nu Zaterdagavond door te gaan naar A'dam en daar *Zondag* en *Maandag* te blijven. Ik schreef Dick (die ik Vrijdag spreek) of hij Zondag eveneens in de stad kon komen. Het is me natuurlijk onbekend, of deze data jou schikken, maar ik heb geen andere keus, aangezien mijn boot Maandagnacht gaat.
Dank voor je brief; de quaesties daarin behandeld bespreken we dus nader mondeling. Tot *Vrijdag* ben ik nog in Eibergen, daarna *Zutfen*. Zaterdagavond Amsterdam.
Hart. gr., Saluut
Menno ter Braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak (Zutphen)

Amsterdam, 9 september 1925

aant.

aant.

9.IX.'25

Chèr Manon,

V[an] Dick hoorde ik, dat je weer aardig bijgekrabbeld bent en tevens, dat je me op de doorreis naar Engeland nog getracht hebt telefonisch te bereiken, waarvoor zeer erkentelijk.

Ik heb een drukke vacantie gehad en distelvinck en ander literair werk is sluimerende geweest. M'n compliment over de keurige redactie P.C. Voortreffelijk artikel ook van Fonteintje over Thomas Mann. Ik ben hier niet voor P.C. naar het openluchttheater geweest, particulier wel, [interessant] experiment. Dinsdag de 15e danst Leistikow hier. Kan ik daar voor P.C. naar toe? Ook zou ik in de loop van 't jaar wel een feuilleton over Schnitzlers Fraülein Else willen schrijven, maar dat heeft nog tijd.

Kom jij volgende week ook hier of blijf je nog een poosje je otium cum dignitate genieten? Als je hier komt, zullen we zoo spoedig mogelijk moeten vergaderen om het D.V. herfstprogramma in elkaar te trappen.

Saluut, 't beste en tot spoedig weerziens,
tât Henny S.
Valeriusstraat 213

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak (Eibergen)

Amsterdam, 15 september 1925

aant.

Amsterdam, d. 15 September 1925

den Heer Menno ter Braak,
letterkundige te
(God vergeef het me)
Eibergen

Beste Menno,

Het ligt zoo je weet in de bedoeling van de uitgeversfirma S.L. van Looy, voor het jaar 1926 een Letterkundigen Almanak in het licht te geven, waarvoor ondergeteekenden de verzorging van het redactioneele gedeelte werd opgedragen. [De] opzet voor dit boekje kan het best vergeleken worden bij de almanakken, die enkele uitgeversfirma's jaarlijks doen verschijnen, met dien verstande, dat voor den hier bedoelden almanak de medewerking gevraagd zal worden van alle letterkundigen, die de laatste vijftien jaar in Nederland op den voorgrond zijn getreden. Daartoe zal noodig zijn in een uitteraard klein bestek zoo karakteristiek mogelijk werk van deze letterkundigen te verzamelen. Om de bedoeling van een almanak nader te komen, zal het boekje tevens met portretten verlucht en door een kleine inleiding benevens een bibliografischen index overzichtelijk gemaakt worden.

Voor de verwezenlijking van dit plan, dat slechts bij een zoo algemeen mogelijk interesse der letterkundigen eenige kans van welslagen heeft, doen wij hierbij een dringend beroep op je medewerking.

Ben je genegen ons een, met het oog op de vereischte letterkundige originaliteit van een almanak, onuitgegeven bijdrage van je hand af te staan? Wij laten den aard daarvan (poezie, proza of tooneel) geheel aan je over, terwijl je de vrijheid behoudt om eventueel het zuiver créatief werk geheel of gedeeltelijk [do]or een kort essay te vervangen, mits je bijdrage karakteristiek voor je let[ter]kundige persoonlijkheid te achten is.

Je kunt daarbij, evenals alle inzenders, beschikken over een maximum van vier pagina's in 8°.

Zouden wij, zoo je onze bede bewilligt, tevens van je mogen ontvangen een voor het doel geschikte foto, een opgave van je geboortejaar en een aanwijzing, in welke tijdschriften het publiek bijdragen van je hand pleegt te vinden?

Mogen wij tenslotte, met het oog op den datum van verschijnen (medio Nov.) aandringen op inzending van je met belangstelling tegemoet geziene bijdrage vóór 1 October a.s. aan het adres: Redactie Almanak 1926, firma S.L. van Looy, Binnenkant 30, Amsterdam, waar het secretariaat voor dezen almanak tot zijn verschijnen gevestigd blijft?

Bij voorbaat reeds onze hartelijken dank voor je medewerking, die je ons, naar wij vertrouwen, niet onthouden zult.

Met hartelijken groet
Henrik Scholte
D.A.M. Binnendijk

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 1 juli 1926

aant.

aant.

aant.

aant.

Amsterdam, 1 Juli 1926

Zeer geachte Heer,

Het ligt in de bedoeling van de uitgeversfirma S.L. van Looy, voor het jaar 1927 andermaal een Letterkundigen Almanak, getiteld ‘Erts’, in het licht te geven. Ondergeteekenden hebben zich opnieuw met de samenstelling daarvan belast.

Het succes dat aan den eersten jaargang ten deel is gevallen, geeft ons aanleiding om den oorspronkelyken kring van medewerkers uit te breiden in dier voege, dat de nieuwe jaargang thans nog meer dan vroeger geacht kan worden, de levende literatuur in Nederland zoo onpartydig mogelijk te vertegenwoordigen. Ten einde het peil en de karakteristieke beteekenis der bydragen zoo hoog mogelyk op te voeren, zullen behoudens geheel onuitgegeven bydragen, die naar wy hopen, de kern van dezen Almanak blijven vormen, eventueel ook bydragen, welke in 1926 reeds in tydschriftvorm gepubliceerd werden, aanvaard kunnen worden.

De nieuwe jaargang zal a.s. herfst in een typografisch en technisch geheel nieuwe uitvoering verschynen, terwyl wy ook dit jaar door een groot aantal illustraties en een zorgvuldig geredigeerden bibliografischen index een overzichtelyk geheel willen bereiken. Nu van den jaargang 1926 het 2e duizendtal reeds geheel geplaatst is, zal de oplage voor het komende jaar belangryk vergroot moeten worden. Voor het welslagen van deze plannen roepen wij opnieuw Uw zeer gewaardeerde medewerking in. Zyt gij genegen ons een, zoo mogelyk onuitgegeven, anders dit jaar slechts in tydschriftvorm verschenen essay van Uw hand af te staan? Nadere keuze laten wy geheel aan U over. Slechts in laatste instantie wil de Commissie van Redactie zich het recht voorbehouden om over de plaatsing met een inzender in nader overleg te treden.

Ofschoon in bizondere gevallen dispensatie verleend kan worden, is het maximum der bydrage vastgesteld op 5 pag. (kl. 8). Plaatsing van een of meer kleine illustraties tusschen den text zal, voor zoover de ruimte dit toelaat, mogelijk gemaakt worden.

De honorarium-grondslag zal f 3.- per pagina kunnen bedragen. Wanneer de inzendingen reeds in tydschriftvorm verschenen zyn, wordt dit honorarium op de helft teruggebracht.

Mogen wy, indien Gy op dit verzoek ingaat, tevens van U ontvangen een nieuwe, voor het doel geschikte foto, liefst reproductie van een schilderij, portret-teekening of caricatuur, benevens de benoodigde aanvullingen en verbeteringen voor den bibliografischen index?

Met het oog op den dit jaar belangryk vervroegden datum van verschynen, moeten wij aandringen op inzending Uwer gewaardeerde bijdrage *uiterlyk* voor 1 September a.s. aan het adres:

Redactie Almanak 1927, S.L. van looy, Binnenkant 30 Amsterdam, waar het secretariaat voor dezen Almanak tot zyn verschynen gevestigd is.

By voorbaat reeds onzen hartelyken dank voor Uwe medewerking, die gy naar wy vertrouwen, ons ook dit jaar niet zult onthouden.

Met de meeste hoogachting,
de Commissie van Redactie:
D.A.M. Binnendijk
Henrik Scholte

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 3 september 1927

aant.

aant.

Eibergen 3 Sept. 27

B.H.

Wil je mij het genoegen doen dadelijk na de oprichting der ned. Filmliga aan mij daarvan bericht te zenden? En liefst ook aan de afdeelingssecretarissen. Ik zal een staat maken voor het filmblad (officieele mededeelingen).

Wissel ook met v. Wessem en bestuursleden nog even van gedachten over een redacteur voor het blad uit een andere afdeeling. In den Haag informeerde men daarnaar en ik bedacht toen, dat wij hen ook tot nu toe vrijwel in dit opzicht genegeerd hebben. Ik kreeg van het delftsch Studentencorps officieus bericht, dat het een liga wil oprichten; inlichtingen heb ik hun verstrekt.

Adieu
t.à.t.
Menno tB

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

8 september 1927

aant.

d. 8 September '27

B.M.

Ontwaakt uit mijn zomerslaap haast ik me om je op verschillende dingen te antwoorden.

In de eerste plaats het late nummer van *De Explicateur*, dat op de 4 losse pagina's en de officieele mededeelingen na gereed is. Zou je die laatste rubriek als volgt in orde willen maken:

NEDERLANDSCHE FILM LIGA
MEDEDEELINGEN

Algemeen Secretaris: adres
Algemeen Technisch Leider: adres
Afdeelingssecretarissen: adressen
Buitenlandsche correspondenten: adressen (Franken en Koster)

Deze mededeelingen (jur.adv.) worden dan vet gedrukt en blijven ieder nummer staan. Daarop volgt, voor dit nummer, een communiqué van de off. oprichting der Ned. Film Liga, die na overleg met Polenaar, dat gisteren plaats vond, Zaterdag a.s. in de kring wordt opgericht. Ik stuur je daarvan het communiqué.

Heb jij voorts de afd. secretarissen aangeschreven om mededeelingen, rapporten, data van opening, organ.mededeelingen etc.?

Voorts zijn wij bezig om de openingsmatinee voor de 24ste, waarvan het programma geheel gereed is en dat zoo spoedig mogelijk in tegenwoordigheid van den musicus Jaap de Vries vertoond moet worden, om te zetten in een eerste matinée. Een afzonderlijke prop.mat. brengt namelijk, ook volgens Polenaar en Pelster, ontzaglijke administratieve moeilijkheden met zich mee. Wij zouden met het oog op

de belasting pl.m. 50 cts onkosten moeten vragen. Dit zou niet alleen voor de leden, die toch al niets anders merken dan betalen, betalen, zeer vervelend zijn. Bovendien werken wij dan die middag tegenover de andere bioskopen onder de markt en jagen ze daardoor tegen ons in het harnas. Als andere steden, ev. steden die noch geen afdeeling of slechts plannen hebben, deze eerste matinée puur als propaganda willen beschouwen, dan moeten zij dat zelf weten en voor hun stad in orde maken. Ik zelf geloof, dat wij minstens evenveel leden winnen door maar flink meteen te beginnen dan door ze eerst nog eens te lijmen met een pretje, dat ons wel eens duur te staan zou komen. Ik moet dit echter, behalve met Pelster, nog met de anderen bespreken en schrijf je überhaupt uitvoeriger na Zaterdag.

Wat het Theater betreft, Sluizer is wel genegen, maar vraagt veel geld. Nog geen som afgesproken, maar mocht het definitieve gesprek geen succes hebben, dan zal ik Flora voorstellen: zeer verbeterd onder Difraën, goede cabine en natuurlijk 's middag nooit bezet. Rika Hopper lijkt mij hoogst ongeschikt in verband met te verwachten sof.

Zaterdag nader nieuws. Hartelijke groeten,
t.à.t.
Henrik Scholte.

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 9 september 1927

aant.

Eibergen 9 Sept. 1927

B.H.

Dank voor je brief, teeken van den beeindigden zomerschrijfkramp; graag na oprichtingsvergadering en conferentie met bioscoopbond meer. Ik hoop 17 of 19 Sept. weer voorgoed in de stad te komen. - Persoonlijk spijt het mij, dat de propagandamatinee niet kan doorgaan; ik had er zeer goede verwachtingen van, daar nu al weer de leden binnenkomen. Is er nog niet iets op te vinden? - Aan Pelster zond ik een concept-convocatie; misschien wil jij deze keer de verzorging bij Clausen op je nemen? Uiterlijk 19 Sept. moeten die dingen toch wel in zee zijn! Ik ontdek hier nog een copie, sluit die in; verander dus, wat niet klopt; ook de muziek kon ik natuurlijk niet vermelden. Gironummer komt dezer dagen los, meld ik je p.o.

Verder hierbij doorslag van de mededeelingen, die ik met deze post aan v. Wessem zend. Ook hier moet ik je om een revisie vragen, aangezien er détails gewijzigd kunnen moeten worden. Proef verzocht ik jou te zenden.

Ik prefereer altijd *sterk* het Centraaltheater!! Desnoods voor iets meer geld! Flora in nieuwe gedaante ken ik niet.

Er moeten ook binnenkort lidmaatschapsbewijzen gedrukt worden. Over de vorm daarvan moeten we het ook nog even hebben.

In afwachting van nadere tijdingen
hart.gr., t.à.t

Menno t.Br.

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 10 september 1927

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

Amsterdam, d. 10 September '27

B.M.

Hierbij een instructiebrief aan de verschillende afdeelingssecretarissen. Je vindt daarin een m.i. volledig resumé van het gedane werk der laatste weken en van de gebeurtenissen van gistermiddag. Ik stuur jou maar de slechtste doorslag omdat je meeste toch wel weet. Zou je hem mij echter onmiddellijk na ontvangst en lezing willen retourneeren, daar hij bij de vergadering op a.s. Woensdag, de laatste voorloopig, weer tot leiddraad moet strekken.

De oprichting der Ned.Liga is zonder stoornis geschied. Van Ravesteyn die mij een zeer goede, intelligente en energieke werkkracht lijkt, was over gekomen. Verder waren er van de leden twee onbekende oude heeren, maar zulks was juist goed. Met v.R. Pelster en Ivens is daarna in een bestuursvergadering de heele zaak nog eens doorgenomen. Er staan nu nog een paar moeilijkheden van finantiëelen aard (aansprakelijkheid van schulden in andere afdeelingen, kascontrôle en inning van sted. belasting termijnen), die ik Woensdag met Polenaar zal bespreken. Ook zal ik van Mees in Rotterdam een renteloos voorschot van *f.*900 vragen, tot 1 December, op uitstaande contributies. De gehuurde films moeten dadelijk betaald worden en de afdeelingen hebben natuurlijk geen geld (ook nog geen overzicht over ledenaantal) voordat de eerste matinée achter de rug is.

Wij hebben den datum 24 September (eerste matinée) verzet op 1 October, niet omdat wij niet klaar zouden zijn, maar om andere en ev. embryonale afdeelingen (Delft, Dordt) gelegenheid te geven tegen die datum klaar te komen en onmiddellijk achter Amsterdam aan te openen. Bovendien hebben we de cinéma pur van Franken nog niet, die leeft echter in de waan van 24 Sept., en wij laten hem daar natuurlijk voorloopig in.

Utrecht gaat zeer goed, Rotterdam zwak, heeft op het oogenblik 80 leden, maar bij intensief propagandawerk kan het daar nog wel terecht komen. Zooals je uit de finantieele berekening op pag 2/3 instructiebrief ziet, is 200 leden voor een normale afdeeling toch feitelijk wel vereischt: (12 maal *f.*60 zaalhuur plus muziek, en 12 maal *f.*50 film-huur; samen *f*1320. Waartegenover 200 maal *f.*8, is *f.*1600.) Zou jij nu Dordt en Delft, waar blijkbaar nog kansen zijn, met de gegevens uit de instructiebrief volledig willen inlichten over finantiëele en artistieke basis? Dan schrijf ik naar

Assen, wat mij echter hachelijk lijkt. Van Den Haag en Groningen zal ik in antwoord op de instructiebrief stand en vooruitzichten wel hooren.

Maandag a.s. gaan Pelster, Laseur en ik ouwehoeren met de Bioskoopbond. We moesten het feitelijk zoover zien te brengen, dat we voor het goede doel subsidie van den Bond kregen! Over de afloop schrijf ik je tegelijk met de resultaten van de vergadering, Woensdag.

Propaganda-matinée buiten de matinée's om blijkt steeds minder geschikt, met het oog op de schaarsche aanwezigheid van materiaal, hooge onkosten, onmogelijkheid van een goede en effectvolle prijsbepaling voor de toegang op dien middag, moeilijkheden met den Bioskoopbond bij een volkomen openbare matinée, twijfel aan effect, etc. Ook Utrecht doet het net als wij.

Over het Theater wordt Dinsdag en met Sluizer en met Frenkel van Flora onderhandeld. Flora lijkt mij wel bij uitstek geschikt: gerestaureerde zaal, perfecte cabine, altijd beschikbaar en in het centrum. Sluizer toont bovendien nu reeds Shylockneigingen. Wat het eerste nummer van *De Explicateur* betreft, dit is geheel volgens de verwachtingen gereed gekomen. Allen hebben ingestuurd. De rubriek Mededeelingen corrigeer ik dit keer dan wel, maar schrijf jij de secretarissen nog even aan om rapporten of mededeelingen, die je dan zelf maar tot een goed geheel moet besnoeien. Ik voeg er een communiqué over de oprichting der Nederl. Liga en het Amsterd. Rapport aan toe. Pelster en ik maken ook de eerste vier pag. inlage op. Op den omslag komt een zeer goed croquis van Feyder. Voor verdere clichés in het eerste nummer geen plaats. Dit eerste nummer wordt dus ook geen propagandanummer, maar wel degelijk no 1, in hoop op voortzetting.

Hierbij stuur ik je nog twee leden. Amsterdam lijkt mij zoo safe als wat, maar juist daarom moet de finantieele gestie der afdeelingen natuurlijk onafhankelijk blijven. Wil je Herman Middendorp, van wie ik je reeds een inschrijvingskaart gaf, voorloopig weer doorhalen; zijn vrouw blijft echter lid.

Dan nog even iets over den *Erts*-Almanak. Dick was er voor, de uitgave althans een jaar te laten rusten. Ik heb daarna Querido opgebeld en van den onderdirecteur gehoord, dat men daar den Almanak zeer gaarne toch wil uitgeven en kans ziet om het boek van het begin tot het eind in 6 weken klaar te maken. En als Querido zooiets zegt, gebeurt het. Ik ga nu 16 of 17 September met hem praten, hopelijk ook in jouw tegenwoordigheid. Blijkt hij dan alles op zich te willen nemen, dan gaan er 20 September uitnoodigingen in zee, antwoord voor 20 October, uiterste termijn 1 November. Half December ligt het dan in de boekwinkel. En ik vind, dat wij juist na de sof van dit jaar, die ik geheel op van Looy schuif en juist na het niet of althans vertraagd nakomen der finantieele verplichtingen moreel gedwongen zijn om de uitgave althans nog één jaar en wel zoo goed mogelijk voort te zetten. Mocht je in Zutphen komen, zeg het dan aan Dick, wil je. Ik ben ervoor, den graphischen redacteur (toch van Ravesteyn misschien?) geheel met de technische samenstelling te belasten, voor een hon. van *f.*60 (wij elk *f.*25). Wij doen dan niets dan éénmaal keuren. Querido kan tenminste zelfstandig een boek uitgeven.

Nieuws is hier verder niet. Saluut, ik verwacht dus vóór Woensdag nog even bericht van je en terugzending van het archiefexemplaar van de instructiebrief.

t.à.t.

Henrik Scholte

INSTRUCTIEBRIEF

Aan den Secretaris der Film Liga te Amsterdam

Waarde Secretaris,

Op Zaterdag j.l. is hier gehouden de oprichtingsbijeenkomst der Nederlandsche Film Liga en vervolgens een vergadering van het Hoofdbestuur, waarover wij U hierbij een referaat doen toekomen.

De oprichting van een Nederlandsche Liga met plaatselijke afdeelingen bleek noodig om de volgende redenen: centralisatie van werk, filmaankoop, programmasamenstelling; finantiëele gestie; eventueel optreden naar buiten in zake bioskoopwet, bioskoopcommissies etc.; aanvrage der Kon.Bew., waardoor de afdeelingen automatisch kon. goedgekeurd zijn; uitgave van een orgaan, waarover hieronder nader.

De Ned.Liga is opgericht met het doel aan de afdeelingen de grootst mogelijke vrijheid van handelen en initiatief te laten en slechts een zuiver administratief verband te verzekeren. Hare huishoudelijke inrichting is als volgt: elk lid eener plaatselijke liga is automatisch lid der Nederlandsche Film Liga, die ter bestrijding van haar onkosten jaarlijks *f*0.10 der contributie vraagt. Voorzitter en Secretaris eener afdeeling zijn automatisch lid van het Hoofdbestuur, dat gepraesideerd wordt door den Voorzitter en Secretaris te Amsterdam, benevens de beide technische leiders Joris Ivens en Ed. Pelster, welke vier tesamen het Dagel. Bestuur der Liga vormen. Als juridisch adviseur heeft zich der vereeniging ter beschikking gesteld, Mr. J.H. Polenaar, Alhier.

Afschriften der Statuten zullen aan de afdeelingen toegezonden worden. Het Huishoudelijk Reglement der Afdeelingen mag met deze statuten niet in strijd zijn. Contributies, aantal voorstellingen, bizondere organisaties der Afdeeling zijn echter een kwestie van Huish.Regl., waarover de Statuten zwijgen, en die dus naar de wenschen en behoeften der Afdeelingen zelfstandig geregeld kunnen worden. Op de jaarlijksche algemeene vergadering der Ned.Liga stemt de plaatselijke vertegenwoordiger naar ledenaantal per afdeeling. De Nederlandsche Liga is niet aasprakelijk voor de finantiëele gestie der Afdeelingen. Bij teniet gaan van Afdeelingen komen eventueele overschotten etc. automatisch aan de algemeene kas der Liga. Het lid eener Afdeeling heeft geen kostelooze toegang op de bijeenkomsten eener [met inkt ingevuld: andere] afdeeling en voor hem gelden dezelfde regels voor introductie als in die afdeeling algemeen zijn vastgesteld.

De Explicateur, officiëel orgaan der Nederlandsche Film Liga, wordt niet uitgegeven voor rekening der Liga. Om tot een geregelde uitgave te komen wenscht de uitgever echter een garantie van ongev. 600 abonné's over het geheele land, die gewonnen moeten worden door de uitgave van een proefnummer, voor risico van den uitgever, en door de propaganda der plaatselijke secretarissen, die automatisch correspondenten zijn.

Voor 12 nummers, die onregelmatig, naar gelang der Amsterdamsche ‘premières’ der Liga-programma's zullen verschijnen, bedraagt de abonnementsprijs *f*2.50, losse nummers *f*0.25. De Nederlandsche Liga acht zich niet bevoegd om het abonnement verplicht te stellen en de contributie met dat bedrag te verhoogen. Wel verwacht zij van U de grootst mogelijke propaganda op convocatie, vergaderingen en in het algemeen.

Een nummer van *De Explicateur* zal bestaan uit max. 16 pagina's met bijdragen, cliché's etc. over zelfstandige filmkunst. (Wij vragen daarvoor ook van U en Uwe leden geschikte copie, honorarium kan echter voorloopig niet uitgekeerd worden).

Voorts een rubriek Afdeelingsnieuws, waarvoor wij U verzoeken zooveel mogelijk geregelde rapporten in te zenden aan den Algemeen Secretaris, waarvan adres hierboven.

Bovendien bevat elk nummer van het tijdschrift echter een losse inlage van 4 pagina's, waarop telkens een volledig Liga-programma, met paraphrase, uitleg, bizonderheden, foto's etc. der te vertoonen films. De bedoeling is nu om nummer met inlage als programma in de zaal te verkoopen. Vertoont een afdeeling een programma terwijl er alweer een volgend nummer van *De Explicateur* verschenen is, dan wordt dat nieuwe nummer verkocht met de inlage van het voorafgaande.

De Redactie bestaat uit Menno ter Braak, Joris Ivens, L.J. Jordaan, Henrik Scholte en Constant van Wessem, Dalweg 15, Hilversum. Het Proefnummer met het Openings (c.q. Propaganda-) programma verschijnt in de tweede helft van September.

Het verdient geen aanbeveling een Propaganda-bijeenkomst te houden buiten het aantal vastgestelde matinée's of avonden. Er dreigen dan belasting-moeilijkheden, indien men restitutie der onkosten van zaal, filmhuur en muziek ging vragen (hetgeen men ook van de leden zou moeten doen!); bovendien zou een kostelooze of een uit zeer geringe entrée bestaande introductie een gevaarlijke concurrentie der bioskopen zijn, waarvan de nadeelige gevolgen niet zouden uitblijven. Wenschelijker is het om bij de eerste matinée introductie op grootere schaal dan anders toe passen, door de entrée te verlagen zonder onder de markt te werken: dus bv. *f*1.00, terwijl voor latere bijeenkomsten de introductieprijs hooger zou moeten zijn om de voordeelen van een Liga-lidmaatschap duidelijker te doen uitkomen. Op deze eerste matinée - waarvan de filmhuuronkosten, te betalen naar het aantal leden eener afdeeling, ook extra laag zullen zijn - kan dan tevens voor zoover nodig de Afdeeling officieel geconstitueerd worden. Van deze eerste matinée verwachten wij ook de meeste abonné's voor *De Explicateur*, die een verdere uitgave verder mogelijk moeten maken.

Het eerste programma is thans na een zorgvuldig proefdraaien uitgezocht en bevat als hoofdnummer de Fransche film *Crainquebille* (regie Feyder), verder een inleidend-documentaire film, een film d'avant-guerre en een cinéma pur (*Chomette*). In Amsterdam draait dit eerste programma Zaterdag 1 October, in Utrecht de Dinsdag daaropvolgende. Regelmatige afwikkeling der programma's maakt het nodig, de vertooning in andere afdeelingen zoo vlug mogelijk op elkaar te doen volgen. Wij verzoeken U dus tegen 1 October gereed te zijn met de circulaire, zaalhuur, muziek etc. van Uw afdeeling. Het muzikaal arrangement voor Amsterdam wordt bij de film opgezonden.

Nogmaals dringen wij er bij U op aan, de technisch adviseur ter plaatse uit het bioskoopbedrijf te kiezen en de voorstelling zoo mogelijk in een bioskoop te doen plaats vinden. Om een materieele reden: de inrichting der cabine. Om een ideëele reden: de samenwerking met het bioskoopbedrijf. Van de bestaande bioskoop is de Liga geen concurrent om commerciëele redenen; zij is de avant-garde van het filmpubliek, die slechts zelf de exploitatie ter hand neemt zoolang het vertoonen van zuivere filmkunst voor een bioskooptheater om praktische redenen niet mogelijk schijnt.

Over de verhouding van Nederlandsche Liga tot Bioskoopbond vindt Maandag a.s. een conferentie plaats. Indien de afloop daarvan tot bizondere regelingen in de Liga aanleiding mocht geven, zullen wij U dat berichten.

Het verdient aanbeveling de contributie te innen dadelijk na de eerste matinée. De Nederlandsche Liga zal echter een renteloos voorschot op de uitstaande contributie's der afdeelingen trachten te verkrijgen, waardoor de eerste afrekening der afdeelingen

met de Amsterdamsche centrale eerst tegen 1 December a.s. te verwachten is. Op grond van Amsterdamsche ervaringen kunnen wij U betreffende het finantiëel beheer nog de volgende raad geven: een zaalhuur van *f.*50- per keer is als uiterste maximum te beschouwen. Indien de zaal geschikt is, kan men voor twaalf keer (of zooveel keeren als men bijeenkomsten wil houden) contracteeren; vaste *data* vooruit zijn echter met het oog op de beschikbaarstelling der programma's niet te geven. Men denke eraan bij den huurprijs te conditioneeren cabine, stroom, operateur, licht, cassa- en zaalbediening. Wanneer Gij moeite hebt met de belangelooze medewerking van musici, is het misschien beter maar dadelijk over te gaan tot het aanwerven van een beroepstrio, bv. tegen *f.*10 per keer, die bovendien ervaring en aanpassingsvermogen meebrengen. Over de gemiddelde onkosten der filmprogramma's valt nog niets te zeggen. Na de eerste matinée wordt het verhoudingscijfer der afdeelingen vastgesteld. Zéér in het algemeen kan echter een gemiddelde van *f.*50 per programma plus transportkosten (pl.m.*f.*3.) wel eenigszins tot leiddraad strekken. Wij geven deze cijfers uitsluitend met oog op een minimum aantal leden voor een sluitend budget.

Ook verdient het aanbeveling, over de belasting welke in de meeste plaatsen wel ad. 20 procent de contributie zal vermeerderen, overleg te plegen met de stedelijke autoriteit, ook wat betreft het innen in termijnen. De Nederlandsche Liga kan aan de afdeelingen geenerlei voorschotten verstrekken. Volledigheidshalve geven wij U hierbij nog eens een overzicht van den huidigen toestand der Liga:

Amsterdam: secr.	Menno ter Braak, den Texstraat 31b (C.)
Den Haag: secr.	Gerard van Duyn, Copernicusstraat 155
Rotterdam: secr.	Mr. Joh. Huyts, Bergsingel 119B.
Utrecht: secr.	Ir. S. van Ravesteyn, Adm.van Gentstraat 33
Groningen: secr.	Halbo C. Kool, Stoeldraaiersstraat 2.

(oprichtingsplannen te Delft, Dordrecht, Assen en Amersfoort.)

Nederlandsche Liga:
secretaris-penningmeester Menno ter Braak (gironummer volgt)
redacteur-secretaris *De Explicateur*:
Constant van Wessem, Dalweg 15, Hilversum.
algemeen technische leiding:
Joris Ivens en Ed.Pelster, Ceintuurbaan 187, A'dam.
Buitenlandsche correspondenten (ook van *De Explicateur*):
M.H.K. Franken, 26 Rue du Départ, Paris XVI.
Simon Koster, Eisenacherstrasse 103, Berlin, W.30.
Juridisch adviseur:
Mr. J.H. Polenaar.

In verband met nog resteerende organisatorische moeilijkheden, mededeelingen over finantiëele vooruitzichten, over de conferentie met den Bioskoopbond en mededeelingen van algemeenen aard wordt Woensdag a.s te 9 uur 's nam. in de Societeit ‘De Kring’ (Café Former), Kleine-Gartmanplantsoen te Amsterdam nog eenmaal een gecombineerde bestuursvergadering der Nederlandsche Filmliga en der Amsterdamsche Afdeeling gehouden, waarop uwe tegenwoordigheid dringend gewenscht zou zijn. Nieuwe alinea

Verzoeke anders bij eventueele verhindering vriendelijk bericht van ontvangst van dit schrijven en eventueele opmerkingen of navragen.
Henrik Scholte.
Secret. ad interim

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 12 september 1927

aant.

Eibergen 12 Sept. 1927

B.H.
Besten dank voor je uitvoerige inlichtingen en hulde voor de uitstekende beschrijvingsbrief! Dat is subliem werk. Hier gaat een uittreksel, zooals ik dat naar Delft zend. Dordrecht geef ik lacy verloren; ik heb het voor eenigen tijd nadrukkelijk aangeschreven en niets meer gehoord.
In het algemeen schijnt mij de organisatie zoo zeer goed. Vooral de financieele onafhankelijkheid dient wel stevig gefixeerd, aangezien wij voorloopig wel de meest safe afdeeling schijnen uit te maken.
Wat *de Explicateur* betreft: ik zie mijzelf tot mijn verbazing als redacteur vermeld, terwijl ik uitdrukkelijk bedankt heb! Dit berust zeker op een misverstand; ik wil graag meewerken, heb echter beslist geen tijd voor redactioneele zorgen. Ik bericht dus v. Wessem, dat hij me in ieder geval niet als redactielid aan den kop moet zetten.
De Secretarissen zal ik aanschrijven om mededeelingen, stuur die dan wel aan v. Wessem. Over alles binnenkort mondeling meer; ik kom denkelijk Zaterdag weer terug.
Wat *Erts* betreft. Wil Q. eraan, dan heb ik geen enkel bezwaar tegen de redactie, onder voorwaarde, dat hij de administratieve dingen door zijn personeel en niet door ons laat opknappen. Ik spreek Dick deze week, zal hem dan met één en ander lastig vallen. Als jij me na Woensdag toch nog schrijft, bericht dan meteen even, of je Q. Zaterdag gaat nemen, dan zal ik zien tegen dien tijd in de stad te zijn. (ong. 3 uur).
met beste groeten
t.à.t
Menno tBr

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 13 september 1927

aant.

Eibergen 13 Sept. 1927

B.H.

In aansluiting op mijn vorige brief nog het volgende. Mijn gironummer is afgekomen en luidt: 131747. Hierop moeten dus de millioenen der filmlievenden gestort worden. Laat ons het beste er van hopen!

Verder vanmorgen een brief van Bourdrez uit Delft, waarin hij voorstelt de vereeniging 'Vrije Studie' tot afdeeling der Nederlandsche Filmliga te promoveeren. Deze vereeniging telt 250 leden en is dus solvent genoeg. Hij wil echter introduceeren, zoodat ik hem de bezwaren dienaangaande uitgaande van de Bioscoopwet onder oogen heb gebracht. Misschien bedoelt hij echter alleen gratis introductie, die natuurlijk altijd mogelijk blijft. In ieder geval schijnt Delft mij een stevige tak, waar we eenige moeite voor over kunnen hebben. Ik beloofde B. toezending van een doorslag der nieuwe Statuten; wil jij hem die misschien p.o. sturen? (J.P. Bourdrez, Binnenwatersloot 4, Delft)

Verder geen nieuws. Binnenkort tot ziens dus!

m.h.g. t.à.t.

Menno tBr

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Hendrik Scholte
aan
Menno ter Braak

13 september 1927

aant.

d. 13 September '27

Beste Menno,

Dank voor je spoedig antwoord, dat mij mogelijk maakt om voor de belangrijke Hoofd- en Afdeelingsbestuursvergadering van Woensdag a.s. misschien nog eenmaal berichten te kruisen.

Dank voor de Delftsche instructie. Het is waarschijnlijk, dat ik morgen naar Rotterdam ga voor de fin. voorschotten. Heb ik dan tijd, dan ga ik even bij dien heer Bourdrez aan en zie hoe het staat. Er is daar een afdeeling 'Vrije Studie', die in zijn geheel (250 leden) wil toetreden. Jammer dat Dordrecht verloren is. Kan daar niets meer aan gedaan worden. Assen gaat van Groningen uit.

De conferentie met den Bioskoopbond is gister boven verwachting verloopen. Pelster, Laseur en ik vormden de 'deputaasjie' en we hebben ons geweerd als Brugman tegen de bezwaren, die men ten aanzien van circulaire, exploitatie etc. te berde bracht. Daarna liep alles in de volmaaktste harmonie en onder zeer goede sigarendamp. Hoewel dit slechts het Dag. Bestuur van den Bond was, is samenwerking op ideëele en practische basis toch binnen kort te verwachten. 26 September is de groote vergadering van den Bond hierover. De Bond is ook bereid om films, waarvan hij zelf niet zeker is of ze met kans op succes geëxploiteerd kunnen worden, aan de Liga

af te staan, etc. Ook de theaters krijgen we dan tegen redelijke prijzen van den Bond. Daartegenover moet dan elke afdeeling zijn adviseur uit het bedrijf kiezen. De eenige moeilijkheden blijven te Amsterdam, door den fluim Dumée, die echter ook door zijn medebestuursleden niet voor vol wordt aangezien. Dumée is bereid om ons zijn theater voor den gestelden prijs af te staan, mits hij niet alleen als zaalverhuurder optreed. Met andere woorden: kies me! Nu is dat waanzin, ten eerste hebben wij hier Pelster uit het bedrijf in het bestuur en ten tweede zou de oude zeur, die Dumée is, zich met alles en nog wat bemoeien en alles vergallen. Maar ter andere zijde: als we hem lekker kunnen maken met een volkomen illusoir baantje, waarom dan niet? Ik vrees alleen, dat het voor den Streber niet genoeg zal zijn.

Dan nog over je redacteurschap van *De Explicateur*. Dit berust inderdaad op een vergissing. Ik heb uitdrukkelijk gezegd, dat jij je niet beschikbaar gesteld had, maar de anderen beweerden allemaal het tegendeel. Je staat dan reeds op de koppagina en ook in het perscommuniqué van Zaterdag j.l. En bovendien: met de meeste klem moet ik je verzoeken, wel als redacteur op te treden, al was het alleen maar omdat je toch zeker de rubriek officiëele mededeelingen moet redigeeren. Bovendien, als je als algemeen secretaris geen nauwe voeling met het orgaan hebt, dan wijst dat op een onvolkomen organisatie. Neem dus in elk geval aan, al was het alleen maar omdat je het ambtshalve verplicht bent. Bovendien is Laseur bereid, je waar mogelijk in je administratie te steunen. Überhaupt is Laseur zeer actief en bruikbaar.

Als je kans ziet, antwoord dan nog even in het kort op een en ander voor Woensdagavond. Querido is Zaterdag nog niet terug. Ben echter verheugd je Zaterdag weer hier te zien. Naar aanleiding van het perscommuniqué over de Ned. Liga (uitvoeriger was niet noodig) zullen er misschien bij je thuis brieven liggen.

Saluut,
t.a.t.
Henrik Scholte

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 14 september 1927

aant.

Eibergen 14 Sept. 1927

B.H.

Dank voor je uitvoerige inlichtingen! De resultaten bij den Bioscoopbond bereikt, lijken me inderdaad niet gering. Toch: timeo Dumeos, et dona ferentes! Laten we toch als de bliksem oppassen geen trekschuit achter den Bond te worden en op die wijze ons doel voorbijteschieten: Natuurlijk is het prachtig als de heeren ons als premièregelegenheid beschouwen; maar wij moeten ons in geen geval aan eenige keuzebeperking of commercieele uitzonderingsleverantie binden. Daarom vind ik de adviseur uit het bedrijf een bedenkelijk en met voorzichtigheid te hanteeren iets. En Dumee persoonlijk schijnt me zoo ongunstig mogelijk, vooral waar de man getoond heeft, zich niet als ledepop, waarvoor hij juist goed is, te willen laten

gebruiken. Wil hij nu plotseling wel op Zaterdagmiddag? Als adviseur hebben we hem niet noodig, aangezien we in Pelster én een vakman én een werkelijk filmdeskundige bezitten. Tegen hem ben ik in ieder geval; mocht jullie toch besluiten hem in een onschadelijken vorm te accepteeren, dan zou ik toch de grootst mogelijke voorzichtigheid geboden achten. Voor de afdeelingen is een adviseur uit het bedrijf natuurlijk minder bezwaarlijk, omdat hij toch over de samenstelling der programma's niets in te brengen heeft. Maar nogmaals: laat namens mij op de vergadering van vandaag (als deze je nog vroeggenoeg bereikt) een dof stemgeluid, grommend desnoods, tegen onzen fluim Dumee hooren!

Bij het redacteurschap van *De Explicateur* zal ik me dan maar neerleggen. Misschien heeft het contact tusschen secr. en red. inderdaad iets voor. Aan de afdeelingssecr. heb ik nog bericht gezonden, dat afdeelingsnieuws aan mij kan worden geadresseerd.

Mijn brief over Delft heb je zeker inmiddels ontvangen. Het is waarschijnlijk niet kwaad, dat je er persoonlijk nog even heengaat, want de practische ervaringen lieten daar nog wel iets te wenschen over; er is echter fervent enthousiasme, naar het schijnt.

Nu Querido nog niet in stad is, zal ik tot den laatsten trein wachten, om in Amsterdam terug te komen. Laten we dus afspreken, dat ik je (en eventueele anderen) omstreeks 11 uur in American tref, Zaterdag. Vrijdag spreek ik Dick, ben echter nog den geheelen Vrijdag in Eibergen te bereiken.

Tot ziens, m.h.g,

t.à.t.

Menno tBr

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

[november 1927]

aant.

B.H.

Hierbij de aanvrage van Boeken om een afzonderlijk liganummer bij de Gemeentegiro; wil je het teekenen en in enveloppe met de beide kaartjes in een girobus gooien?

Morgen zend ik Clausen een artikel voor *Filmliga*: ‘Is de film een gemeenschapskunst?’ Ik zal het zoo trachten in te kleeden, dat het debat in een volgend nummer kan uitlokken. Van Wessem verzocht mij bovendien om een stuk over de 2e matinee; maar dat is toch zeker voor iemand anders bestemd, aangezien ik er al voor *de Groene* over schreef?

Een secretaris van een zich noemende ‘filmvereeniging’, die zich tot mij wendde (te Nunspeet), verwees ik naar onze ‘patronaatsprogramma's’.

Er is een aanbieding van een belgische avant-gardefilm van een mijnheer de Keukeleere of zoo, die ik bij dezen aan Pelster doorzend.

Clausen krijgt met gelijke post een tot op vandaag bijgewerkte ledenlijst van me, zoodat hij de convocaties kan verzenden.

Is Ruttmann voor elkaar? Zorg je voor een persberichtje of moet ik het opgeven? Bericht het me dan tijdig.

Zet op de convocatie ten overvloede nog eens, dat geen toegang wordt verleend zonder lidmaatschapskaart!

m.hart.gr.

t.t.

Menno tB

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 2 november 1927

aant.

Eibergen 2 Nov. 1927

B.H.

Na rijp beraad ben ik toch maar naar Eibergen vertrokken, hoe het me ook spijt van de russische films. Ik kom Dinsdag weer terug; zet, als het kan, redactievergadering op Woensdagmiddag.

De ad interimcritiek schreef ik in vliegende haast, tusschen kofferspakken door, vroeg v. Dam, als het te laat was, jou even proef te zenden. Verander in dat geval s.v.p. den rotzin: 'Zijn *Entr'acte* had een reputatie, die niet in alle opzichten door mij gedeeld wordt' in:..., die ik niet in alle opzichten kan bevestigen.' Ik hield de critiek opzettelijk zoo koel mogelijk om het 'bedrijf' geen stof tot konkelen te geven.

Maak jij de convocatie ditmaal in orde? Die moet uiterlijk Zaterdag in zee. Zet er dan iets in, van de nieuwe regeling aan het loket, waarover P. en ik gisteren met Sluizer spraken. Wèl plaats bespreken! Dan kunnen we het met Sluizer op een accoordje gooien over den prijs voor de 3e mat.

h.gr.

t.à.t.

Menno

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Amsterdam)

Eibergen, [1 december 1927]

aant.

aant.

B.H.

Tot mijn spijt kan ik vandaag onmogelijk weg, kom als eenigszins mogelijk Zaterdag op de vergadering. Ben ik daar onverhoopt niet, dan kom ik toch Zaterdagavond terug. - Ik zorg hier inmiddels voor: een zacht stuk over van Staveren en zooveel journaal, als ik verder bij elkaar kan krijgen. Verder brengt mijn broer morgenmiddag of -avond de copy van Rosenfeldt bij Clausen; ik geloof, dat er een behoorlijk stuk over rhytme bij is, zoek maar uit. Ik werk hier voor de Liga om te crepeeren, geloof me. Vandaag heb ik alle afdeelingen gebrandschat om hun bijdrage 1e en 2e mat.; alleen R'dam heeft pas betaald! En 5 Dec. moeten we dokken!!

Tot ziens

Menno tBr

Van Lichtbildbühne heb ik geen jota meer gehoord. Schreef hun 2x.

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak (Eibergen)

Amsterdam, 1 december 1927

aant.

aant.

1 Dec 1927

Beste Menno,

Wil je onmiddellijk p.o. het artikel van Rosenfeld naar Clausen sturen? Het nummer is bijna klaar. Ik begrijp niet dat het er nog niet ligt.

Saluut,

je

[onleesbaar]

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 14 december 1927

aant.

Eibergen 14 Dec. 1927

B.H.

Hierbij het artikel tegen *De Telegraaf*, naar ik hoop, zonder vertroebelende bijzaken recht op de kern afgaand. Mocht er nog iets bijzonders vergeten zijn, schrijf me er

dan even over; verander liever niets zonder overleg, omdat het als geheel moet kloppen.

Na lezing wil je het stuk zeker wel aan de anderen doorgeven en het tenslotte bij Clausen achterlaten?

hart.gr.

Menno

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 20 december 1927

aant.

Eibergen 20 Dec. 1927

B.H.

Postpapier is op!!!! Zend onmiddellijk nieuwe aanmaak!!!! Nieuwe regel

Hoorde nog niet je indruk van het artikel tegen *De Telegraaf* en eventueele amendementen.

Bij overlezing blijkt stuk van Huyts veel beter dan eerst scheen. Ik zal het in ieder geval voor eventueele plaatsing aanhouden. Ik zou Sluizer en hem dan gelijk van antwoord kunnen dienen.

Postpapier is op!!!! Zend onmiddellijk nieuwe aanmaak!!!! Nieuwe regel

Las je beslissing Hooge Raad inzake Potemkinvereeniging Vlissingen? Van alle rechtsvervolging ontslagen. Dat maakt voor ons, zelfs zonder Kon.Goedk., de opvoering van *De Moeder* onder alle voorwaarden op 14 Jan. mogelijk! V. Wessem schreef me, dat hij een Russennummer in elkaar wilde zetten tegen dien tijd. Veel ruimte zal er echter niet zijn. Idee overigens goed.

Postpapier is op!!!! Zend onmiddellijk nieuwe aanmaak!!!! Nieuwe regel

Ik schreef Clausen een brief vol instructies. Ga die eens bij hem nazien, om te controleeren, of hij er notitie van genomen heeft!

Postpapier is op!!!! Zend onmiddellijk nieuwe aanmaak!!!!

hart.gr.

t.t.

Menno tB

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

3 januari 1928

aant.

3-I-'28

Beste Menno,

Wij hebben hier de vergadering van Woensdag op Vrijdag a.s. 3 uur verzet (Americain). Het gaat om allerlei werkelijk belangrijke dingen. We moeten de opzet van het tweede half jaar wel heel duidelijk voor oogen hebben, als wij de Filmliga op zijn oorspronkelijke basis in stand willen houden. Ik ben overtuigd, dat wij achteruit gaan en zeer spoedig achteruitgaan, als wij niet alles voor dit tweede half jaar op haren en snaren zetten.

Het is niet alleen mijn dringend verlangen, dat je Vrijdag overkomt. De anderen vragen het ook. Kom dus in elk geval, desnoods - zooals Jordaan voorstelt - op halve of heele kosten der Liga, als je nog weer naar dat stinknest terugwilt. Maar kom!

Intusschen hartelijk gelukgewenscht met je succes in Eibergen. Ik zal Donderdag de Liga wel representeeren bij de receptie van het *Alg. Handelsblad.*

Saluut en veel heil en zegen voor 1928,

t.à.t.

Henrik Scholte

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Amsterdam)

Eibergen, 4 januari 1928

aant.

aant.

Eibergen 4 Jan. 1928

B.H.

Uiterlijk kan ik Zaterdagavond in Amsterdam terug zijn, ben dan gedurende een week weer geheel ter Ligadispositie. Stel dus geen vergadering op vrijdag, wanneer ik er bij tegenwoordig moet zijn, want ik kan onmogelijk eerder weg. Convocatie zal ik schriftelijk met Clausen in orde maken.

Zaterdag om 11 uur in American?

h.gr., t.t.

Menno tB

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 4 januari 1928

aant.

Eibergen 4 Jan. 1928

B.H.

Deze brief nog ter aanvulling van mijn briefkaart. Ik apprecieer het natuurlijk zeer, dat jullie mijn overkomst zelfs op Ligakosten zoudt wenschen, hoewel ik dat geld niet zou accepteeren, omdat het daarom niet te doen is. Laat ik echter mijnerzijds jullie weer eens apprecieeren door je de verzekering te geven, dat ik me bij voorbaat bij jullie besluiten en plein comité (alleen vertrouw ik menschelijkerwijs geen Uwer een bliksem) geheel neerleg. Het spreekt vanzelf, dat ik ook het liefst tegenwoordig geweest was; maar ik kan Vrijdag onmogelijk weg. Als je de vergadering op Zaterdagmiddag drie uur kunt verzetten, kan ik komen. Is dat dus mogelijk, dan kun je er op rekenen, dat ik er ben. In dat geval wil ik daarvan graag omgaand bericht hebben!

Voor het geval ik er niet kan zijn: wat stemt je zoo plotseling tot pessimisme? Er heeft bij mij nog niemand bedankt of zijn ontevredenheid betuigt. Integendeel! De flauwe grapjes van *De Telegraaf* kunnen ons niet anders dan goed doen. De eenige zwakke kant is de financieele en daarover moeten we het zeer binnenkort hebben... hoewel er geen spoedvergadering voor noodig is, want het volgende programma kan nog wel betaald worden.

Verder: ik doe hier schriftelijk werkelijk mijn plicht. De Liga ligt me na aan het hart. De convocatie heb ik vandaag aan Clausen gezonden. De copij voor het blad, voorzoover mijn aandeel, is klaar, op een repliekje over gemeenschapskunst na. De correspondentie is na de ontvangst van het papier weer geheel bij. Ik sluit hierbij het aangevulde artikel tegen de Tel. in; mocht ik niet aanwezig zijn, behandel het dan naar deze editie.

Ultimatum dus: Vrijdag kan ik godsonmogelijk, Zaterdag kan ik te 3 uur present zijn, als ik het Vrijdagmorgen uiterlijk weet. *Telegrafeer* even in geval van verzetten op Zaterdag.

Ook beste zegeningen van allerlei gehalte voor 1928, gr.

t.t.

Menno tB

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

14 augustus 1928

aant.

aant.

14. VIII. 28.

Beste Menno,

Voor Filmliga heb ik zooveel mogelijk nog in orde gemaakt voor ik wegging. De proeven van [onleesbaar] heb je zeker gekregen. Als ik terug kom ([onleesbaar]) zal ik zien, dat het nummer [onleesbaar]. [Maar zonden wij dezen niet ook al bericht]

[onleesbaar]. Zie maar eens en stuur eventueel bericht copie naar Clausen. [onleesbaar.]

Over *Erts* berichtte ik Dick, die me in [onleesbaar] niet had kunnen bereiken, uitvoerig. Uitnoodiging circulaire en beide lijsten [onleesbaar] heb je zeker via hem ontvangen en [onleesbaar]. De candidatenlijst van Strengholt en de stemlijst retour naar mij voor het archief.

Ik hoop je spoedig weer te zien en bericht je wel als ik terug ben. Vreemde historie met Pelster niet waar? De arme jongen is er toch wel [onleesbaar] aan toe. Met [en] kat [onleesbaar] en kanariepietje en de jongste slagersgezel uit de v. Woustraat er vandoor. [onleesbaar]!

Saluut.

Tàt

Henny Scholte

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 26 augustus 1928

aant.

26.VIII.'28

in haast

Beste Menno,

Van Dick hoorde ik, dat je Dinsdag in de stad komt. Kun je dan Dinsdagavond open houden, dan zal ik 1° *alle* redactieleden van 'Erts' convoceeren om 9 uur in Americain, daar er al veel copie binnen is en er ook overigens wel over een en ander beraadslaagd mag worden. Over Burssens en Karel Albert - dank voor je prudentie te dien opzichte! - kunnen wij dan nog praten, alsmede over de ontbrekende adressen. Heb jij de 'Stemlijst' nog? Het is wel van belang dat die niet in verkeerde handen valt.

2° kunnen wij Dinsdag over Filmliga 12 praten. Ik ben tot eergisteren weggebleven. Het spijt me dat F.12 daardoor zoozeer verlaat is, echter ik kan er toch ook mijn vacantie niet aan opofferen. Bovendien krijgen de menschen hem nu juist als ze van hun reis etc. terugkomen.

Ik zit Maandag en Dinsdag ongeveer de heele dag bij Claire. Wil je me daarheen, zoo gauw als je in de stad bent, even opbellen? Er zijn natuurlijk nieuwe berichten over F.12. Bovendien moet je het artikel over de Enquête wel eens lezen.

Ik wacht dus over Erts, Filmliga op bericht van je. Tot Dinsdag,

t.à.t.

Henrik Scholte

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Amsterdam, 7 september 1928

aant.

7 Sept. 1928

Beste Henrik

In gesloten een voorstel oprichting afdeeling Leiden; de ééne ontbrekende afdeeling dus misschien! Wil jij er omgaand even werk van maken? Ik heb het zoo heidensch druk met de frikkage, die me overigens tot nu toe heel goed bevalt, dat ik er moeilijk iets aan kan doen, terwijl een mondelinge bespreking tog wel zeer gewenscht zal zijn. Als ik eenigszins kan, ben ik natuurlijk bij die bespreking; maar wikkel jij het even af, als je wilt.

Uit Haag en Utrecht nog berichten. Haag staat zwak, maar er is kans. Utrecht is 15 Sept. per delegatie aanwezig.

h.gr.
tt
MennotB

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

[10 oktober 1928]

aant.

B.H.

Eenige communiqué's:

1. Germaine heeft mij geantwoord, dat ze komt.
2. Pelster schrijft me vanmorgen, dat *Coquille* per K.L.M. is verzonden en vandaag arriveert. Kunnen dus morgen proefdraaien. Bel me nog even op (Centraal Theater tusschen 11 en 12) over definitieve samenst. programma!
3. Wil jij Beer de Graaff even opbellen, vragen, wanneer hij het liefst een bericht plaatst en of hij wil *interviewen*!
4. Wanneer moet Lichtveld komen?

De zaak marcheert dus tot dusverre!

H.gr.
Menno

4 1/2 uur American!!

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 11 augustus 1929

aant.

11 Aug.'29

Beste Menno,

Hierby plannen en lysten voor Erts 1930, die hopelyk duidelijk indiceeren, wat jouw aandeel in de voorbereiding zou zyn.

Je essay-slachtoffers zul je voor een deel wel persoonlyk, andersdeels met korte, vrywel gelykluidende brieven kunnen bewerken. Omschryf echter in elken brief precies wat je van den inzender het beste dunkt, eventueel met verwyzing naar een reeds verschenen essay, of eventueel ook dat essay zelf. Kan ik er echter op rekenen dat dat een van de eerstvolgende dagen gebeurt. Jouw werk valt in je vacantietyd, het mijne daarna. Eind Aug. zullen we by elkaar komen om over uitvoering, honoraria etc. te spreken. Wil je met de stemlyst misschien ook de lyst der reeds uitgenoodigde personen terugzenden, daar ik er geen copie meer van heb? Als je van sommige personen het juiste adres niet mocht weten, stuur de enveloppen dan met naam beschreven naar Strengholt, die ze expedieert. Denk je voorts ook eens over je inleidend artikel, dat Strengholt begrypelykerwyze graag vroeg had? Een voorloopig prospectus is reeds in zee, een reis-exemplaar (met Bloems verzen) gaat komende week.

Met hartelijke groeten, ook aan je verloofde,
je Henny

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Amsterdam, [12 augustus 1929]

aant.

Beste Henny,

Hierbij de stukken terug, voor welker schitterende vorm mijn volmondige lof en hulde! Met gelijke post verzend ik de persoonlijke brieven, grootendeels aan Strengholt, omdat ik de adressen niet weet. Ik heb zooveel mogelijk persoonlijke voorkeuren kenbaar gemaakt, wanneer daar aanleiding voor was.

Kun je het zoo inrichten, dat èn de volgende redactievergadering èn de uitgave van Filmliga in het allerlaatst van Augustus worden gecombineerd? Ik kan dan nog eenigen tijd in Eibergen blijven om te werken.

Hart.gr., ook aan je nog onbekende vrouw, tt.
Menno ter Braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 9 september 1929

aant.

aant.

9 September '29

Beste Menno,
Herinnering aan Ertsredactie-vergadering op Woensdag a.s. 3 uur in American. Bijgaande aanvullingslyst geeft voor jou geen werk, daar D. en E. Woensdag wel beantwoord kunnen worden. In het geval Lichtveld (vandaag getelegrafeerd) nog niets van zich laat hooren, zullen jy en ik het proza-werk moeten overnemen. Denk je over je essay-inleiding. Plan: een algemeen stuk van +- 1000 woorden en wellicht een toevoeging naar aanleiding van de binnenkomende copiE. Ik denk over ‘de critiek’ in ruimeren en engeren zin te schrijven.
Hartelyke groeten,
t.t. Henrik Scholte

Erts 1930
Essay
(Ter Braak)

Stand 16 September

Ingekomen: Hammacher, Verhoeven, Vermeulen, Otten (deze beide laatsten naar zetterij).

Na 11 Sept. uitgen.: Dr. H. van Loon, P. v.d. Meer de W., Maurice Roelants (via Scholte).

Verzoeke navraag: Herm. v.d. Bergh, Coster Dirk, Pijper, Joh. de Meester Jr., ter Braak: Inleiding, El. de Roos.

Bizonderheden:
Wichman: door Scholte nagelaten proza gevraagd
Nijhoff en van Vriesland: beiden om tooneel gevraagd door Kelk.
Lichtveld is komen opduiken. Ik had echter de proza-menschen reeds geschreven en was aan de inleiding begonnen. Heb hem dus gevraagd het werk, dat ik eerst van plan was, over te nemen en een inleidend essay over Nederlandsche en Europeesche litt. te schryven. Helman voor proza gevraagd.

Is, vergeleken met de vorige Erts en je eigen meening jouw afdeeling op deze manier volledig en neem jy dus de verantwoording er voor op je?
Stuur my naar myn huisadres wat persklaar is even toe.
Scholte

Bewaar je zooveel mogelijk de correspondentie voor het archief?

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte(Amsterdam)

Rotterdam, 18 september 1929

aant.

R'dam 18 Sept.1929

B.H.
Ingesloten copij van Elisabeth de Roos, Hammacher en Verhoeven, die ik alle met mijn fiat voorzie. Hamm. is wat omslachtig, maar niet kwaad in deze samenhang. Bep en Verhoeven zijn beide m.i. zeer goed.
Bericht me nog even: hoe zit het met P. v.d. Meer en van Loon? Zijn die door jou geinviteerd? Anders dien ik nog aan het adres van v.d. Meer te komen.
Pijper, Coster en Joh. de Meester schrijf ik vanavond opnieuw aan. De eerste heeft mondeling al verraden, dat hij meedoet, en de tweede zal, zij het laat, ook wel loskomen. De Meester zend ik maar naar den Stadsschouwburg, maar ik vrees het ergste; overigens is zijn aanwezigheid niet in de eerste plaats noodzakelijk gelukkig.
Wat v.d. Bergh betreft: wil Kelk daarover eens opbellen. Het helpt niets, of ik hem al schrijf, want hij heeft zeker minstens een belangrijke mondelinge prikkel noodig! Kelk is de eenige, die iets van hem kan loskrijgen.
Voor de inleiding zorg ik morgen of overmorgen. Ik zend die dan aan jouw adres.
Verder is dan de groep essay m.i. vrij compleet, als de aangemaanden nog zenden. Ook over het doorsneegehalte ben ik niet ontevreden, al kan ik waarschijnlijk aan de poëzie niet knabbelen.
Mijn hartelijke groeten aan Isabell! Ik houd me voor de beloofde afdrukken, die voor mij zoo vleiend moeten zijn, sterk aanbevolen!
h.gr., tt.
Menno ter Braak
Al nieuws van Pelster, Timmermans en de Liga? De Liga drijft op ‘zekeren’ Timmermans, die niemand kent!

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 18 september 1929

aant.

aant.

18 September '29

Beste Menno,

Hartelijk dank voor je brief met diverse stukken copy. Voor zoover het nu binnenkomt, zend je het me wel door, wil je? van der Meer en van Loon zyn niet door mij uitgenoodigd. Je vroeg me nog het adres van de laatste, jy wist het nummer, ik de straat: Rue des Plantes. V.d. Meer DE Walcheren is: firma Desclée & Cie, Paris. Joh. de Meester heeft reeds voorloopig toegezegd. Hij woont: Sloterdyk B.27. Laat hem zijn opvatting over het Florentynsche hoedje maar eens uiteendarren. Kelk zal ik over v.d. Bergh spreken (heeft geschreven). Die herdrukt toch weer een Telegraafstunt over de platvoeten bij de Burjaten en Kirgiezen.

Van de Liga nog geen nieuws, ik spreek Joris echter vandaag. Heb je van Dalsum al gezien met ‘De Comedie van het Geluk’? Geweldig! Wy zyn opnieuw collega's, want ik heb een aanbod om tooneelcritieken in de N.R.C. te schrijven, in plaats van Bep, aangenomen, daar er tegen combinatie met de Groene van beide kanten geen bezwaar was.

Harte£yke groeten, ook van Isabell,
t.t. Henny

Isabell vertelt me net een mopje by deze schryffout. Weet je hoe een bekende Fransche tennisspeelster haar naam typt sinds ze als prof. naar Amerika is gegaan?

$usanne £englen

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum
Doorslag: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 23 september 1929

aant.

Rotterdam, 23 Sept.1929

B.H.

Bijgaand essay ontving ik van Beer de Graaff voor ‘Erts’. Ik meende, dat hij bij de poëzie-afdeeling was ingelijfd, maar heb tegen deze bijdrage zeker geen bezwaar, al was het alleen maar, omdat een goed stuk over Remarque in deze jaargang wel actueel is. Hij zond ook nog andere stukken, maar dit lijkt me het best. Zorg jij dus voor doorgave naar de zetterij?

Van de aangemaanden nog geen repliek. Pijper en Coster moeten we hebben! Wat zullen de uiterste maatregelen zijn? Waag jij er desnoods een tram naar Pijper en

een kaartje naar Amersfoort aan, als Strengholt dat goedkeurt; je weet, dat ik met mijn baan onmogelijk weg kan.
Krijg ik de beloofde afdrukken?
H.gr. ook aan Isabell
tt. Menno ter Braak

Ik ontving je trouwannonce uit Frisco. Wist er overigens al van!

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

H. Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 27 september 1929

aant.

aant.

27 IX '29

B.M.
Over Erts nog dit:
Van v. Loon en de Meester is bericht gekomen, dat zy per omgaand sturen. Coster behandel jy dus even met een Stem-aflevering. Pyper heeft, met Emmy samen een laatste brief.
Het stuk van Beer houd ik even achter. Hoewel essay jouw competentie is, ben ik er toch niet zoo voor. De keus van het ‘onderwerp’ legt voor Erts geen gewicht in de schaal. Bovendien geloof ik dat met het verschynen van Erts Remarques boek zyn tyd al gehad heeft (dit niet causaal op te vatten!). Puur als critiek komt het niet boven de gemiddelde journalistiek uit, ik kan je betere essay's over ‘Im Westen’ laten zien. Het wydt daarby zooveel aandacht aan den inhoud van het boek, dat het op 13 April wel waarde had, maar niet meer op 1 Jan. e.k. Bovendien staat Beer reeds met twee goede verzen in de poezie-sectie. Ik zou het dus niet nemen als ik je was.
Wel breng ik nog onder je aandacht: Siegfried van Praag, die myn stem voor heeft. De man heeft een vry arme styl, maar is, voor door de vry hooge vlucht van de laatste jaren, een belangryk en betrouwbaar essayist.
Lichtveld spreek ik vanavond. Het proza gaat goed, o.a. van Alie Smeding, Gysen, Kees van Bruggen, George Kettmann en een stuk over de Haagsche Conferentie van J.W. de Boer (!). Ook bij Dick marcheert alles. Kelk heeft wat tegenwerking.
Groetjes en tot Maandag,
t.t. Henrik Scholte

P.S. Is er al iets bekend omtrent P. v.d. Meer de en Herm. v.d. Bergh? Roelants heb ik nogmaals aangespoord. Vóór het schryven der inleidingen, eind volgende week bv. moeten we ter meerdere eenheid van systeem, nog maar eens by elkaar komen.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum
Doorslag: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Buitenveldert)

Rotterdam, 23 oktober 1929

aant.

Plotseling overkomst verhinderd gaarne schriftelijk verslag vergadering
Menno

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 25 oktober 1929

aant.

Rotterdam 25 Oct.1929

B.H.
Hierbij de bloemlezing uit Coster en tevens mijn inleidend artikel. Zooals je zult zien, heb ik het kort gemaakt en me vooral bepaald tot het principieele van het essay. Het leek me beter daarop den nadruk te leggen, dan op allerlei vluchtige verschillen tusschen de bijdragenden, waarover in dit kort bestek toch niets behoorlijks is te zeggen. Intusschen, moet er bepaald nog iets van dien aard bij, dan hoor ik dat nog wel, even?
Vanavond eindelijk telegram van Pelster, dat het theater in de krant kan. Kijk dus Zaterdagavond maar; ik heb zoo juist alles verzonden. Nu begint de eigenlijke krachttoer pas! Tracht Bon eens te instrueeren, en probeer mevr. Mendes te bereiken voor de penningen.
Ik zit vanaf Zondag in Eibergen. Houd me vooral van den gang van zaken op de hoogte!!
hart. gr., ook aan Isabell,
je Menno ter Br.

Heb jij die kiek in de Gulden Winckel gezet?

Zend s.v.p. een ex. van ‘Filmliga’ naar Eibergen!

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak [17 februari 1930]

aant.

aant.

aant.

aant.

[1. ontbreekt]

2. Thans denk ik over terugkomen, al valt het me zwaar, maar het geld is op.
In Palma vond ik het laatste Liga-nummer. Ik kan je niet zeggen hoeveel plezier het me deed, zoover van huis de mij nieuw gevonden gebeurtenissen van de Liga te lezen. Jullie hebt je prachtig [gestemd]! Wat de V^{e} matinée betreft, ik hoop voor Joris en Mannus van harte dat het een succes geworden is, maar op grond van de kiekjes heb ik 'm wel een beetje geknepen. Maar je weet, dat zegt niets. Daarop afgaande zou bv. de Spaansche film ook film zijn. Om je van dit laatste eenigszins op de hoogte te brengen, zend ik je eenige uitknipsels van de ‘Vanguardia’ (Barcelona). Het eerste is het verslag van een pas opgerichte Filmclub, niet waar natuurlijk. Madrid heeft er nl. zoo een. Wat ze opvoeren, heet bij ons achterbuurt bioskoop. Het andere is een bericht van onze vriend Mosjukine, alias Julien Solère

Dit volk leeft net zo primitief als de Papoeas

3. - Zuster Veronica, in de wereld Keetje Smit -, meldende zijn a.s. bruiloft. Zoo stupide is echter de Spaansche berichtgeving, dat ze twee berichten van zijn bruiloft vlak onder elkaar plaatsen, maar beide...met een verschillende vrouw! Hij zal dus wel met geen van beide trouwen of, wat aannemelijker is, met beiden ‘in het geheim’ getrouwd zijn. In het tweede bericht troost de krant zijn lezeressen met het vooruitzicht op een spoedige scheiding! Het derde bericht meldt dat Pirandello in zijn ‘6 Persons’ zelf de hoofdrol zal spelen. Leve de avantgarde! (Het blad ‘Lavanguardia’, waar dit uit is, heeft natuurlijk met avantgarde niets te maken.) Die leeft alleen in de Catalaansche letterkunde, en hoe! (Catalaansch is voor ons makkelijker dan Spaansch). - Groet overigens de overige Liga[-en]thousiasten hartelijk van me. Ik zie en doe zooveel, dat de tijd tot schrijven me ten eenenmale ontbreekt. Ik leef voortdurend in zeven hemelen. De val op aarde zal diep zijn!
Hart groeten,
t.t. Henny S.

Hier is de beroemde begrafenis der [één woord onleesbaar] van de katten door de ratten in byzantijnsch [be]eldhouw[kunst] op afgebeeld, maar dank zij de [één woord onleesbaar] kaart zie je er net niets van.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 26 februari 1930

aant.

26 II '30

B.M.

Voor het goede verloop der H.B. vergadering op Zaterdag a.s. 2½ in Americain, waar jij en Huyts verwacht worden, vraag ik je even *grondig* onderzoek in zake der films-Richter, voozoover Rotterdam daarbij betrokken is.

Mij is hieromtrent het volgende bekend: 1. een brief van Richter aan mij, waarin bevestigd werd, dat de films ll, Donderdagmorgen met de aangegeven trein zijn verzonden. Waarschijnlijk zijn deze films aan de grens toch opgehouden, aangezien v. Ravesteyn de aangegeven trein heeft opgewacht, doch de films waren niet aangekomen. Utrecht had echter reserve-programma en was op de hoogte. 2. Van van Ravesteyn kreeg ik daarna bericht, dat de films Vrijdagmorgen waren aangekomen, ingeklaard (van het bedrag, *f.*7.43, vroeg hij van de Ned. Filmliga restitutie) en onmiddellijk doorgestuurd naar Huyts, Corso Cinema, Koolsingel, Rotterdam, waar zij dus, Vrijdagmiddag vrij van rechten moeten zijn aangekomen. Wat is daar nu sedert mee gebeurd en hoe is het te verklaren, dat noch Rotterdam noch Arnhem hebben kunnen draaien, terwijl er ook niet noch bij van Ravesteyn, noch bij Franken, noch bij mij b.v. Zaterdagmorgen geïnformeerd is?

Je stukje over Richter met veel plezier gelezen. Schrijf jij ook de critiek op de laatste matinee in het blad? Heb je voorts het verslag van de vergadering met Staveren gelezen en het voorstel van Mevr. Elzinga om een bioskoop voor mannen (met schunniger films) en een voor vrouwen te maken? Reuzen-journaal. Ik heb meer trouwens. Ik heb gisteren volle acht uur in het paleis voor Justitie gezeten, schitterend pleidooi van Romme tegen de Bioskoopbond. Er is ontzaglijk veel naar voren gekomen, waarvan wij zelfs het bestaan niet wisten. Franken zal voorts aan de Keukelaire schrijven of hij 7 of 14 Maart klaar kan zijn. Hij wenscht ook te bedanken als Buitenlandsch Vertegenwoordiger, ten 1 omdat hij nu hier zit, 2 omdat het bedrijf hem als vertegenwoordiger van Uitkijk en Filmliga moeilijkheden in de weg legt. In ‘vrij’ verband wil hij echter voor de Filmliga blijven werken. Wordt ook alles Zaterdag behandeld. Kom zoo vroeg mogelijk!

Wat de finantieën betreft, ik zal de *f.*73.60 voorloopig van Amsterdam vragen. Ik heb echter van de Nederlandsche Liga tegoed, tot 15 Februari *f.* 24.10, voor sigaren en St/Nicolaas Clausen (het cadeau voor Jo heeft Amsterdam betaald) en voorts ontelbare interc. telefonen, telegrammen en expresporti. Kun jij me daarvoor Zaterdag een cheque meenemen, liefst op Gem. Giro. S. 3969.

Tot ziens dus. Mocht er nog iets zijn, bericht me dan van te voren. Ik heb ook van Ravesteyn en Pelster officieel van de vergadering laten weten.

t.t. in haast

HennyS

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Buitenveldert, 25 juli 1930

Aan de redacteuren van het voormalig letterkundig jaarboek ‘Erts’

Op de gisteren, 24 Juli gehouden vergadering, waarbij ter Braak en voor het grootste deel ook Binnendijk afwezig was, werd het volgende besloten, hetgeen hiermede ter kennis van afwezige redacteuren wordt gebracht:

1. Nu er van Strengholt, die trouwens uitstedig is tot 27 dezer, nog geen antwoord op de U bekende plannen ingekomen is en de tijd nog open staat voor het maken van additioneele voorwaarden, zal ondergeteekende heden schriftelijk ter kennis van den Heer Strengholt brengen, dat de Redactie van het nieuwe algemeene jaarboek (v.h. Erts), behalve de voorwaarden der typografische verzorging en der (ruw geschat) f.900,- totaal-honoraria, ook nog meent te moeten stellen de voorwaarde, dat naast het Algemeene Jaarboek bij den zelfden uitgever onder geen omstandigheden 'Erts' behoort te worden uitgegeven. Wil Strengholt in elk geval ook 'Erts' uitgeven, dan vervalt daarmede automatisch het aanbod van het Algemeen Jaarboek aan denzelfden uitgever. Twee uitgaven van eenzelfde karakter lijkt ons voor de verkoop schadelijk, bovendien hebben wij onze rechten op 'Erts' overgedragen als 'waardeloos' bezit en daarmede van te voren te kennen gegeven, dat wij van 'Erts', in welken vorm ook, niets meer meenen te kunnen verwachten. Ten derde zou een parallel uitgave van 'Erts' en het Algemeene Jaarboek in hoogen mate verwarrend werken op eventueel door beide redacties aangezochte medewerkers en niet minder op het koopend publiek.

In het schrijven, dat heden naar Strengholt gaat, wordt voorts om een onderhoud verzocht op Dinsdag 29 Juli a.s., met Lichtveld en ondergeteekende. In de loop van dit onderhoud wordt Strengholt's categorisch ja of neen op onze voorwaarden verwacht, daar geen uitstel of bedenktijd meer verleend kan worden.

Daar de gister aanwezige leden der Redactie verwachtten, dat Strengholt een dergelijk 'ultimatum' zal verwerpen - waarmee wij echter aan de tusschen uitgevers en schrijvers bestaande usance betreffende nieuwe uitgaven voldaan hebben en bij eventueele aanneming waarvan wij geen bezwaar zien om toch met Strengholt in zee te gaan, temeer waar aan Binnendijk's bezwaren tegen Strengholt dan de voornaamste kracht ontnomen zal zijn, is de Heer Charles Nijpels te Maastricht, die op dezelfde voorwaarden als aan Strengholt voorgelegd, principieel bereid is om het Jaarboek uit te geven, aangezocht voor een bijeenkomst ten huize van ondergeteekende, op Woensdag 30 Juli a.s., in tegenwoordigheid van Lichtveld. Naar aanleiding van die bijeenkomst zal terstond een eenigszins uitvoerig [communiqué] aan de pers verstrekt worden, met naam en opzet Jaarboek, namen der samenstellers, uitgever etc.

Dit laatste behoort daarom terstond en in extenso te geschieden, omdat er volgens de gister aanwezige redacteuren aanzienlijke kans bestaat, dat Strengholt, bij afspringen der onderhandelingen Jaarboek, in elk geval 'Erts' zal uitgeven, waartoe hij dan ook volkomen gerechtigd is. Wij meenen echter de vrijheid te mogen nemen om hem bij [x] het aankondigen daarvan [x] te zijn.

Na het onderhoud met den Heer Nijpels zal ondergeteekende aan de overige redacteuren bericht doen toekomen. Na dit bericht kunnen de redacteuren hun werkzaamheden, waarover onder 3., terstond beginnen.

In verband met een en ander verzoekt ondergeteekende tot redactiesecretaris gepromoveerd te worden, een uitsluitend honoraire en niet zeer benijdenswaardige positie.

Postpapier zal door den Uitgever binnen den kortstmogelijken tijd aan de H.H. Redacteuren worden toegezonden (verz. eventueel opgave vacantie-adres).

2. Als naam wordt door Lichtveld en ondergeteekende het volgende voorgesteld: Balans 30/31, Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten.

Deze naam drukt uit: overzicht, vooral in verband met den tijd van het jaar, waarin het boek verschijnt, schommeling tot evenwicht, zelfs in de 'breuk' etc. De titel leent zich bovendien zeer tot een decoratief omslag (Heden zal in verband daarmee ook de Heer Paul Schuitema worden aangezocht). Opmerkingen over titel of ondertitel (de laatste om typografische redenen aldus geredigeerd) gaarne ingewacht [x] Dinsdag a.s.

3. Uitgaande van de vooronderstelling, dat de uitgave van het algemeen jaarboek, bij welken uitgever ook, als een vaststaand feit beschouwd kan worden, zijn Kelk, Lichtveld en ondergeteekende hun redactioneele werkzaamheden reeds begonnen en hebben daarvoor gisteren [gedetailleerde] plannen en eenige verkregen toezeggingen reeds overlegd. Ondergeteekende verzoekt vrijheid, den beiden afwezigen redacteuren daarvan eventueel mondelinge mededeelingen te mogen doen. Voldoende zij thans de mededeeling, dat de 'sub-commissie' voor plastische kunsten door den heer Kelk is samengesteld als volgt: schilderkunst: Charles Eyk en Carel Willink, beeldhouwkunst: Andriessen, architectuur: van Ravesteijn, kunstnijverheid wordt nog voorzien. Deze subcommissie wordt niet gehonoreerd, is nl. zelf reeds honorair.

Voor muziek (Lichtveld) en tooneel (ondergeteekende) werden de gedetailleerde plannen, namen etc. goedgekeurd.

Voor de [poézie] en het proza kunnen thans resp. Binnendijk en ter Braak hun werkzaamheden aanvangen, eventueel kunnen zij wachten tot de mededeeling van ondergeteekende, Woensdag a.s. Deze werkzaamheden worden aangevangen op den basis van de in den vorigen beschrijvingsbrief voorgestelde honorarium-regeling, waaraan volgens besluit der gister gehouden vergadering NIET getornd zal worden. Porti worden extra vergoed.

Deze werkzaamheden bestaan uit het schrijven van persoonlijke brieven, met uitnoodigingen aan die personen en het verzoek om dat soort bijdragen, als den redacteuren op het hun toegewezen gebied wenschelijk voorkomen. Zij behoeven geenerlei machtiging van de overige redacteuren, worden echter verzocht, wat quantiteit betreft, zich te houden aan den opzet van het Jaarboek als aangegeven in den vorigen beschr. brief. Het zal wenschelijk zijn, den aangezochten mede te deelen, dat een NORMAAL HONORARIUM terstond na het verschijnen van het boek zal worden uitgekeerd, zonder nadere [détails] betreffende pagina etc. Het formaat van het boek is groot [x]

De vergadering verzoekt bij het aanvragen der [poezie-] en prozabijdragen wel met de grootst mogelijke zorgvuldigheid te werk te willen gaan, daarbij zoo weinig mogelijk speling latende aan de uit te noodigen medewerkers. Het dalende gehalte der litteraire bijdragen vormde immers een der oorzaken van het verval van Erts.

Eenige portretten of grafische bijdragen, de [poezie] en [proza] inzendingen betreffende, kunnen desgewenscht worden opgenomen. Zij zullen echter worden beoordeeld naar hun illustratieve qualiteiten.

De redactie-vergadering heeft voorts besloten, dat de redacteuren zelf WEL kunnen inzenden, als zij dat wenschen; zij blijven vrij dit zelf op grond van hun eigen werk of redacteurswerk te beslissen. Zoo zal bv. Lichtveld zelf over mechanische muziek schrijven, onderget. vermoedelijk ook zelf over tooneel, terwijl onderget. eveneens ter Braak denkt uit te noodigen voor een filmbijdrage.

De redacteuren kunnen hun werkzaamheden aanvangen wanneer zij willen. Het dient echter aanbeveling, de eerste uitnoodigingen niet te laat te verzenden in verband met mogelijke plannen van Strengholt met ‘Erts’ (in het geval wij met Nijpels in zee gaan).

Het komt de redactie voor, dat de termijn voor inzending bij dit soort Jaarboek niet zoo lang hoeft te zijn als bij ‘Erts’.

Zij verzoekt den redacteuren, DWINGEND EN DRINGEND in hun brieven de sluitingsdatum Maandag 15 September te willen vermelden. Vermoedelijk zal Woensdags daarop een redactievergadering worden gehouden, waarop het Jaarboek wordt samengesteld OP GROND VAN WAT ALSDAN TER TAFEL GEPRODUCEERD ZAL ZIJN.

Lichtveld en onderget. zullen trachten het boek uit te geven [x] Nederlandschen boekendag, welke dit jaar valt op 15 November. Eenmaal proef zal aan den inzenders van bijdragen in schrift natuurlijk worden gestuurd.

Om bio- en bibliografische bizonderheden wordt verzocht, hoewel de vorm van weergave daarvan in het boek nog niet vast staat. Redacteuren moeten de inzendingen aan hun persoonlijk adres tegemoet zien en kunnen die tot 15 September onder hunnen berusting houden. Bijdragen behooren ZOOVEEL MOGELIJK ONGEPUBLICEERD te zijn.

Verzoeke voorts dezen beschrijvingsbrief tesamen met den vorigen als handleiding te willen beschouwen en aan de hand daarvan de werkzaamheden te willen verrichten.

Namens de redactie:

H. Scholte

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

25 juli 1930

aant.

Vrijdag 25 Juli 1930

Beste Menno,

Dank voor je telegram. Hierbij het verslag, dat ik reeds voor je gereed had. Samen met de eerste beschrijvingsbrief zul je er wel houvast genoeg aan hebben om aan het werk te gaan. Het kan nu ook niet veel meer uitstel lijden.

Als je in Augustus nog eens hier komt, bericht me dan, dan kan ik je nog nadere mondelinge toelichtingen geven. Blijf je in Eibergen?

Hart. groeten,

t.t. Henrik Scholte

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan

Menno ter Braak

23 augustus 1930

Aan de redactie Balans 30/31

De door ondergeteekende in opdracht der redactie gevoerde onderhandelingen met Strengholt zijn, nadat deze automatisch den vastgestelden datum had laten voorbijgaan, achteraf het fait accompli aanvaardde, afgesprongen.

De onderhandelingen, door ondergeteekende in opdracht der redactie met Nijpels, Maastricht, gevoerd, hebben na eenig heen en weer schrijven en mondelinge afspraken, tenslotte tot een basis van uitgave geleid, die ondergeteekende voorstelt te aanvaarden en reeds voorloopig in naam der redactie aanvaard heeft.

De uitgave als door ons begroot in de beide eerste beschrijvingsbrieven, bleek zelfs bij een oplage van 2000 (2 x 1000) te royaal opgezet om de kosten te dekken.

Zij is derhalve als volgt vereenvoudigd:

In verband hiermede verzoekt ondergeteekende dringend, de uitnoodigingen tijdig en in conciezen vorm te willen verzenden, over het binnenkomen der bijdragen nauwlettend te willen waken en er rekening mee te willen houden, dat de complete redactievergadering gehouden zal worden zoo spoedig mogelijk na 15 Sept. a.s., vermoedelijk in verband met de uitgebreide werkzaamheden, op een Zondag.

Rest tenslotte mededeeling, dat Paul Schuitema de opdracht voor omslag en titel op overeengekomen voorwaarden aanvaard heeft, schets [x] zal leveren, en dat het papier der uitgave, blijkens staal, zich voortreffelijk voor druk en illustratie zal leenen.

H. Scholte

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 25 augustus 1930

aant.

Eibergen, 25 Aug.1930

B.H.

Zoo juist ontving ik je brief over ‘Balans 30/31’. Alle hulde voor het tot stand brengen der overeenkomst, waarvan ik de voorwaarden natuurlijk gaarne onderschrijf. Ik wil ook met genoegen de uitnoodigingen betreffende het proza verzenden, maar ik kon tot op heden niets doen door het uitblijven van positieve berichten.

Voor ik de invitaties verzend, zou ik graag nog het volgende vastleggen:

1o Ben ik vrij in mijn keuze, of moet ik tot de redactievergadering van 15 Sept. een slag om den arm houden? Ik heb n.l. je vroegere beschrijvingsbrief niet hier.

2o Ik weet bijna geen adressen. Wil je me een afschrift van de prozamedewerkers van het laatste Erts doen toekomen? Met de adressen. Ik kan dan meteen zien, of die lijst aanvulling behoeft.

3o Kan ik de uitgenoodigden opgave van honorarium verstrekken, zooals in je brief vermeld staat? En hoeveel letters bevat ongeveer één pagina?

Hierover nog graag even nader bericht. Mijn adres is tot Woensdag nog hier, daarna Beukelsdijk 143b, Rotterdam. (tel. na 1 Sept.31516).

h.gr.,tt.

Menno ter Braak.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, 1 september 1930

aant.

1 September 30

Beste Menno,

Blij dat je weer in het eigenlijke Holland bent. Verstuur thans wel terstond de uitnoodigingen proza, want 15 September is heusch een termijn. Adressen weet ik ook niet alle, je een lijst te sturen is een ontzettend gezoek. Het beste is, dat je mij de brieven, die je persé niet aan een adres of via een vriendenadres kunt sturen, allen tesamen in enveloppes naar mij toestuurt. Ik zal dan wel zien welke ik er nog van kan adresseeren.

Betracht echter in verband met het belangrijk ingekrompen volume van het boekje wel uiterste zuinigheid, vooral voor lange prozastukken. En alleen het allerbeste, niet teveel menschen. Tot je prozarubriek behooren ook essayisten, die niet over tooneel, muziek of schilderkunst schrijven.

Je bent vrij in je keuze, met deze restrictie, dat het ingekomene natuurlijk ter tafel gebracht zal worden en door de redactie gezamelijk wordt behandeld. Als jij het gekozene en het ingekomen product zelf kunt verdedigen is er natuurlijk practisch geen reden om het te weigeren.

Ik zou alleen vermelden: normaal honorarium, omdat wij in verband met de opmaak niet vooruit kunnen zeggen hoeveel pagina's een bijdrage zal beslaan. Bovendien zullen wij na verschijnen van het boekje bijeen moeten komen om de ‘buit’ naar redelijkheid te verdeelen.

Postpapier ontving ik hedenmorgen, voor elk der redacteuren met adres bedrukt, van Nypels. Ik zal het morgen naar je adres (dat er reeds op vermeld staat) sturen. Of nee, ik had je toch willen schrijven of je a.s. Woensdag met Jordaan en mij bij Clausen kunt vergaderen over Filmliga. Dat moet hoognoodig. Zie je vrij te maken (half drie klokslag) en neem mee wat ter zake dienende mocht zijn. Als ik niets van je hoor neem ik aan dat je komt (Jordaan is reeds aangezocht). Wil mij bij verhindering morgen (Dinsdag) tegen 6 uur opbellen.

Als je komt, zal ik dan ook het postpapier naar Clausen meenemen. Anders stuur ik het morgenavond.

Hartelijke groeten en hopelijk tot Woensdag,

t.t. Henrik Scholte

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak 6 oktober 1930

aant.

aant.

Maandag 6 Oct.30

B.M.

Wij allen hebben gistermiddag vergeefs op je gewacht en zijn, toen je niet kwam, maar gaan eten en toen je heelemaal wegbleef ook maar aan de samenstelling van het jaarboek gegaan. Het is thans zoo goed als klaar, vele inzendingen zijn boven alle verwachting, illustratief is de zaak ook zeer goed in orde. Alleen...het proza. Het is jammer èn dat de anderen het proza-werk dat jij bij elkaar gebracht hebt, niet kunnen zien, èn jij niet de rest van het Jaarboek. Vandaag is alles naar Nypels gegaan. Voor het afgeleverd wordt, zullen we echter nog wel eens bijeen moeten komen voor details. Op grond van de ingekomen copie bleek het boek belangrijk grooter te zullen worden dan de opzet. Wij hopen echter, dat Nypels, gezien het gehalte der bijdragen, het toch accepteert, en derhalve het totaal aantal pagina's gefixeerd op 152.

Jij wordt daarom verzocht je proza te willen schatten, terwijl er een maximum van 30 quarto pagina's voor uitgetrokken is, op een bladspiegel van ongeveer 15 x 20 cm. binnenwerk, met een 10 pts letter. Ik hoop, dat je het met deze gegevens afkunt en dan de copie ten spoedigste naar Nypels wilt sturen, met een lijst der bijdragen, terwijl Lichtveld en ik hier voor de opmaak een duplicaat van de lijst moeten hebben. Wil je ook de copie persklaar maken, d.w.z. boven- en onderschriften in eenheid brengen (namen er onder) en aanteekenen waarheen proef gestuurd moet worden. De bibliografische aanteekeningen van je afdeelingen hebben niet zooveel haast, doch zorg wel dat je ze klaar hebt.

Ik neem aan, dat er geen afbeeldingen bij je inzendingen zijn. Mocht dat toch het geval zijn, stuur ze dan maar gewoon met de copie mee naar Maastricht, doch teeken het dan op beide lijsten even aan, wil je, voor de opmaak.

Zou je voorts, voor de afdeeling tooneel, een stukje uit het boekje, dat je naar Brusse gestuurd hebt, willen uitkiezen, liefst een principieel stukje over absolute film, van ongeveer 1 pag. (formaat als boven). *(En naar mij sturen?)*

Nader nieuws omtrent het Jaarboek, waarvoor zoowel bij inzenders als de buitenwacht veel belangstelling blijkt te bestaan, deel ik je spoedig mondeling mee. Ik ben weer beter van mijn keelaandoening en daar de Filmliga op afhandeling wacht (Doesjenko is aangezocht voor de 18e), stel ik je voor, a.s. Woensdagmiddag, gewone tijd en gewone plaats, of eventueel ook Woensdagavond daarvoor over te komen. Beide data zijn reeds met Jordaan besproken, die is beschikbaar. Misschien wil je daar na ontvangst van deze brief (ik ben morgen, Dinsdag, tegen het eten en daarna thuis) even *(over)* opbellen.

Hartgr.

tt. Henny

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Doorslag: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, 7 oktober 1930

aant.

7 October 30

Beste Menno,

het spijt mij zeer, dat onze afspraken den laatsten tijd blijkbaar van weerskanten minder safe zijn. Ik zal thans echter een definitieve maken, die persé doorgaat, tenzij Isabell net Zondag een baby zou krijgen (waarvan echter dan bericht).

Kom dus Zondag hier thuis koffiedrinken, om half een ongeveer. Ik kan in verband met Isabell's toestand moeilijk meer van huis weg en hier is trouwens de rustigste plaats.

Wij kunnen dan eerst de prozarubriek persklaar maken, terwijl ik je tevens aan de hand van de opgemaakte lijsten een indruk kan geven van de rest van het Jaarboek (wordt buitengewoon goed!). Het eenige wat ik je dus vraag is dat je van je copie een lijst in duplo opmaakt van namen, titels en die in een willekeurige volgorde nummert. Wij zijn dan zeker, dat er op de drukkerij niets zonder contrôle kan wegraken.

Ook heeft Schuitema een concept van zijn omslag beschreven. Die brief circuleert thans bij de redactie. Het beste ware, dat je hem mondeling even ons advies uitbracht, dat kunnen wij dan ook Zondag bespreken.

Wat de Filmliga betreft, zal ik ten eerste zorgen, dat ik een concept van het Prospectus heb, ten tweede alle copie voor het nieuwe nummer, voor zoover ingekomen. Dan moeten we de kwestie van de uitgave van het Tijdschrift bespreken (het zou wel wenschelijk zijn, dat je Otten van te voren eens polste, aan Bon en van Wessem hebben we toch niets, dus redacteur in eenigen vorm zouden wij hem wel graag maken), voorts zal er dan ook wel nader nieuws van Dousjenko en de Wind zijn. Jordaan komt om drie uur bij me.

Als ik niets hoor, neem ik aan, dat je Zondag voor het koffiedrinken komt.

t.t. Henny

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 16 oktober 1930

aant.

aant.

aant.

16 Oct.1930

B.H.

Hierbij vast een foto mitsgaders complete levensbeschrijving van Joh. Fabricius. Is het portret effen goed? Van het rijke leven zou ik maar een en ander schrappen.

Graadt van Roggen zendt mij morgen de foto van de Bijenkorf, die gisteren in de krant stond. Zie maar, of die bruikbaar is. In ieder geval stuur ik.

Voor Filmliga schreef ik volgens afspraak het jaaroverzicht en een critiek op Mutter Krause (Ik ontving het laatste 'niet' in proef! Wil je het goed corrigeeren?). Otten ligt helaas in het ziekenhuis, zoodat het me het best lijkt, dat Jordaan nog even iets over Westfront zegt. Ik heb het te lang geleden gezien en weet het niet goed meer.

Voorts: als Dovjenko niet opschiet, lijkt me het aanbevelenswaardig, dat het blad nu toch in ieder geval volgende week uiterlijk verschijnt. Anders hooren ze zoo heelemaal niets meer van de Liga. Eventueel kun je misschien nog een plaatsje openhouden voor Dovjenko.

Graadt van Roggen, Otten en Huyts zijn bereid als vaste medewerkers onder den kop te staan.

Huyts belt me daareven op, dat hij van de Wind nog een kort briefje heeft ontvangen, waarin hij ons verbiedt, russische films te draaien zonder met hem tot overeenstemming te zijn geraakt. Het wordt fraai!

Het conflict tusschen N.R.Ct. en Bond is weer aan den gang. De afdeeling Rotterdam heeft op grond van de slechte critiek op de reuzefilm Dreyfus besloten, den boycot voorloopig voort te zetten. Alleen, schrik niet, Tuschinski en de Corso waren voor de opheffing! Ik ben weer heftig van meening, dat we de Liga voort moeten zetten.

Gaat het thuis goed? Wensch Isabell sterkte!

H.gr., tt.

Menno

Zeer geachte Heer,

ingesloten 'n foto, dien ik, indien mogelijk, na gebruik van U terug zou willen ontvangen. Ik neem aan, dat de volgende biografische gegevens U voldoende zijn:

Geboren te Bandoeng (Java), 24 Augustus 1899, als zoon van den tooneelschrijver Jan Fabricius. Op veertienjarigen leeftijd kwam ik met mijn ouders voorgoed naar Europa. Mijn vader verstigde zich te Parijs, maar de oorlog maakte het wenschelijk om naar het eigen vaderland te gaan. Intusschen had Parijs en de omgang met artisten mij de eerste kunstontroering geschonken; na nog korten tijd de H.B.S. bezocht te hebben, meldde ik mij voor de Haagsche Avademie van Beeldende Kunsten aan. Later slaagde ik voor de hoogste klasse der Amsterdamsche academie. In het laatste oorlogsjaar ging ik als "Kriegsmaler" der Oostenrijksche regeering naar het Piave-front, leefde 'n half jaar in de loopgraven en publiceerde daarvan enkele indrukken in De Gids en elders. Het was Johan de Meester, die mij daarbij introduceerde. Ik schreef twee jongensboeken: Eiko van den Reigerhof en De Scheepsjongens van Bontekoe en twee toneelstukken: Dole Wapper en Hans de Klokkenluider. Het eerste werd onder regie van den thans overleden dr. de Gruyter opgevoerd in de Kon. Ned. Schouwburg te Antwerpen; het tweede ging in den Haag bij Het Princessetooneel en Odeon; het werd ook in enkele Duitsche steden gespeeld. In 1922 vertrok ik naar Zuid-Amerika, zwierf in het binnenland op het grensgebied

van Paraguay, Bolivia en Brazilië en verzamelde daar de stof voor mijn roman Mario Ferraro's Ijdele Liefde. In Europa teruggekeerd, wijdde ik mij weer 'n paar jaar geheel aan het schilderen, tot ik in 1925 de eerste van 'n reeks reizen naar de landen om de Middellandsche zee begon en mij daarbij bepaalde tot het schrijven van reisschetsen en zelf-geïllustreerde kindersprookjes. Ik moest, na lang uitstel, in Holland soldaat worden en schreef naar aanleiding daarvan Het Meisje met de blauwe Hoed, - terwijl de eerste van mijn Middellandsche Zee-reizen (waarbij ik van kleine Hollandsche vrachtbooten gebruik maakte) aanleiding werd tot Charlotte's Groote Reis. Thans werk ik aan 'n nieuwen roman: De Veelbeminde Pipistrello; dit werk is als trilogie opgezet; ik hoop het eerste deel in het voorjaar 1931 te kunnen publiceeren.

Misschien is dit overzicht U toch nog iets te lang uitgevallen, schrapt U dan maar wat U minder belangrijk voorkomt; ik geef U plein pouvoir en verblijf na vriendelijken groet,

gaarne hoogachtend Uw dw.
Johan Fabricius

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, [2 december 1930]

aant.

aant.

B.M.

Dick heeft thans zijn bibliografie (van de poezie) gestuurd. Zou jij, in verband met het feit, dat Nypels er met afdrukken op wacht, zoo spoedig mogelijk even je prozabibliografieën, in den trant van Erts 1930 (dus naam, sterretje, geboortejaar, uitgaven, tijdschriftartikelen, prijzen of verdere vermeldenswaardigheden) willen maken en naar Nijpels, Minckelersstraat, Maastricht, sturen? Het betreft Vuyk, Otten, Coolen, C. van Wessem, van Loon, Kuyle, Bep de Roos, en jezelf.

Ik neem wel even waar: Fabricius, die je me gestuurd hebt, Defresne, Close-Up, Buning, Lichtveld, Helman, Kelk, Scholte.

Voorts dringen Jordaan en ik er zeer op aan om in verband met de groeiende protesten tegen de R'damsche 'Coup d'état' en ter weerlegging van artikelen als deze week o.m. in de Notekraker en P.C. verschenen, het onderhoud van de Nederlandsche Filmliga met een of meer Heeren Tuschinski zoo spoedig mogelijk te doen plaats vinden. Jordaan stelt voor 7 December a.s. in Rotterdam of Amsterdam, beide gevallen Hoofdbestuur om 2 uur, Tuschinski om 4 uur. In Rotterdam kun je zelf de plaats van samenkomst bepalen, doch huur dan wel even een zaal.

Ik heb hier thans een gespecificeerde nota van f. 34.34 liggen, voor tot 1 Dec. voorgeschoten gelden aan de Nederlandsche Filmliga. Kun je me die op mijn gem. giro S.3969 doen bijschrijven, daar ik er wel een beetje om verlegen zit. Als je 't voor de jaarafrekening noodig hebt, zal ik je de nota toesturen.

Ik ben Woensdag a.s. ongeveer half zes even in Rotterdam, zal je dan opbellen. Kun je voor dien tijd met Tuschinski iets in orde maken?

Hart. gr.
t.t. Henny

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum
Doorslag: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 4 december 1930

aant.

4 Dec.1930

B.H.
Zoo juist trachtte ik je op te bellen, maar ik kreeg geen gehoor, vermoed je dus in Maastricht.
Tuschinski heeft n.l. Huyts opgebeld, om hem mee te deelen, dat hij Zaterdag niet kon, maar zoo spoedig mogelijk een afspraak zou maken. Je hoort er dus dadelijk van, als hij weer geluid geeft, zoo noodig telefonisch.
Ik las het stuk in P.C. Is het inderdaad niet beter, dat wij nu heengaan? Ik geloof, dat wij ons toch bezwaarlijk zullen aanpassen bij de economische periode der Liga, die nu onvermijdelijk gaat beginnen. In ieder geval ben ik van meening, dat wij deze zaak eerst nog voor elkaar moeten brengen.
De bibliografie zond ik Woensdagmiddag al naar Nypels. Ik kon alleen aan de lijst uit Erts toevoegen, wat ik uit mijn hoofd wist. De prijs van Coolen vergat ik; wil je die er, zoo mogelijk, bij de revisie nog bijzetten? Kreeg je nog foto's van de Haas van de Bijenkorf? En wanneer komt het boek uit?
Geld komt spoedig in orde. Heb nog even geduld.
h.gr., ook voor Isabell
tt. Menno t.B.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, 9 december 1930

aant.

9 December 30

B.M.
Hierbij per expresse de 8 briefjes (Amsterdam natuurlijk onnoodig) aan de Afdeelingssecretarissen, die je wel dadelijk wilt doorsturen. Was dat tweemaal typen nu heusch zooveel werk, dat jij dat niet even kon waarnemen?

De instructie is zoo dunkt mij volledig. Over den aard der vergadering wordt natuurlijk niets gezegd. Het agendapunt staat op de convocatie. Clausen heeft de convocaties vandaag niet klaar gekregen. Hij zal ze echter morgen om 11 uur 's morgens per expresse naar de secr. versturen. Naar Rotterdam gaan 400. Het spreekt vanzelf, dat de Filmliga Rotterdam, tegen wie bij eenig conflict de houding van het H.B. gericht zal zijn, van het houden van deze vergadering zoo volledig mogelijk op de hoogte moet zijn. Zij kunnen dan zelf kiezen of zij hun eigen voorstelling of deze vergadering belangrijker vinden. Ik blijf het nog steeds vreemd vinden, dat Huyts je Zaterdag, toen Jordaan je opbelde, niet van de te houden voorstelling op de hoogte gebracht heeft, waardoor wij datum fixeerden en zaal huurden, onkundig van het feit, dat wij er Rotterdam mee handicapten. Je wilt hem echter wel van onze pogingen om het alsnog te veranderen op de hoogte brengen en wellicht adviseeren, indien eenigszins mogelijk de voorstelling te Rotterdam te verplaatsen. Indien dat onmogelijk is, verwachten wij in elk geval Huyts hier met de beide officieele Afgevaardigden, die jullie misschien in Bestuurs of Ledenvergadering wilt benoemen.

Wij hopen hier nog steeds, dat aan een scherp conflict de spits kan worden afgebroken door een onderhoud tusschen Nederlandsche Filmliga en Tuschinski, kunnen daarbij echter niet van een tusschenpersoon noch ook van Zaterdag a.s. ter tafel gebrachte en door ons niet meer te onderzoeken voorstellen gebruik maken.

Naar aanleiding van het telefoongesprek van hedenmiddag bevestig ik je dus, dat het H.B. aanneemt, dat het standpunt van Huyts dat is van het Bestuur van Rotterdam, genomen bij jouw afwezigheid. Aan van Ravesteijn heb ik heden geschreven. Doe jij je best bij Huyts, dat de vergadering indien mogelijk zonder openlijk conflict, waarbij niemand iets kan winnen, verloopt. Het spreekt echter vanzelf, dat ons bij een positieve weigering van (het Bestuur van) de Filmliga Rotterdam om de door haar eigenmachtig en o.i. doorloopend verkeerd gevoerde onderhandelingen met Tuschinski aan het H.B. over te dragen, er van het H.B., althans de meerderheid, geen ander voorstel kan volgen dan een opheffen der Nederlandsche Filmliga, daar wij niet minus één afdeeling kunnen blijven voortbestaan noch ook als eventueele 'studieclub' gelijk v.R. voorstelt, tegen Tuschinski kunnen op-concurreeren.

Ik schrijf je dit standpunt uitsluitend nog eens omdat je het wellicht met eenige tact in een gesprek met Huyts te pas kunt brengen en het wellicht onaangename situaties a.s. Zaterdag kan vermijden.

Indien wij dus voor dien tijd niets van Rotterdam hooren....tot a.s. Zaterdag.

Henny

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

[10 september 1931]

aant.

Beste Menno,

Uit bijgaande stukken zie je, dat de meerderheid van het H.B. tegen de oppositie van Huyts en de afd. Rotterdam, Den Haag en Leiden geen kans heeft. Statutair niet, omdat 3/4 van het totaal aantal stemmen noodig zouden zijn en deze sterke afdeelingen

hebben waarschijnlijk elk 2 stemmen. Bovendien, als men persé wil doorzetten, na argumenten pro en contra gehoord te hebben, dan zullen wij onze zin niet doordrijven en daarmee de verantwoordelijkheid voor opheffing en afwikkeling op ons nemen. Het is onze overtuiging, dat de oude geest der Filmliga geheel verdwenen is en dat zij, als instrument in de handen van de filmprollen een smadelijker nederlaag zal lijden dan thans, waardoor eerst op den duur bewezen zal worden, dat het gelijk aan onzen kant was.

Des te meer reden, om thans het maandblad Filmliga weer op te richten. Van Nijgh & van Ditmar krijg ik vóór 12 Sept. uitgewerkte plannen. Zijlstra was voor alles en vermoedelijk zal de geheele opzet doorgaan, zooals wij hebben afgesproken. Ik heb in Rotterdam een uitvoerig onderhoud met Otten gehad, die als redactiesecretaris wil optreden, indien Zijlstra met f.500 vergoeding akkoord gaat (heb deze heden vervroegd aangevraagd, daar ik ze dan ook vóór 12 Sept. nog overschrijven kan meedeelen). Je kunt er dus met hem over praten. Maar let wel, hij wordt niet gevraagd als redacteur. In het bizonder nu hij vermoedelijk jouw opvolger in de Filmliga wordt, is dat voor de handhaving van het oude standpunt (Jordaan, jij en ik) trouwens minder dan ooit gewenscht. Zijlstra wil spoedig beginnen. *(heb deze heden vervroegd aangevraagd, daar ik ze dan Otten vóór 12 Sept. nog [drie woorden onleesbaar]).*

Ik heb Clausen reeds voorloopig gesproken. Alles hangt er natuurlijk van af of hij de schulden uit het Liga-verband volledig betaald krijgt. Zijn vordering, die ik opvroeg, is f. 333.01. Met Bon, Ivens en van Wessem zal ik de zaak schriftelijk regelen en hun een vast medewerkerschap voorstellen. Filmliga III 9/10 moet dan nog uitgegeven worden, ook ter wille van de reclame. Inhoud o.a.: mijn speech voor de 12e, jouw vorig jaarverslag en dat van dit jaar; Oproep C.I.D.A.L.C.; wellicht het scenario, dat er nog steeds ligt, etc.

De zaak is thans deze: alle afdeelingen hebben convocatie voor de 12e en zij, die er de 29e niet waren, bovendien het resumé, beiden waarvan ik je afschrift stuur.

Jij moet dus alleen voor je schriftelijk rapport verzorgen (doen! kan kort zijn, echter Tuschinski-zaak, Uitkijk-stront, decentralisatie vermelden) en voorts voor je finantieele afrekening.

Dit laatste heeft, gelijk te verwachten was, Zaterdag j.l. heel wat voeten in de aarde gehad. Ik heb gezegd, dat je nog met vacantie was en de complete crediteurenlijst voorgelezen. Volgens vergadering moeten particuliere posten (jij, ik, zaalhuur) eerst voldaan worden. Dan de bonafide-vordering Clausen. De vordering Uitkijk ad f. 445- wordt overgeheveld naar het nieuwe bestuur (dit weet dit reeds). De kwestie is nl., dat de vordering ad f. 445- op zichzelf niet te bestrijden valt; dat echter het nieuwe H.B., *indien* het nog met de Uitkijk in zee gaat, in de eerste plaats voldoening zal eischen van oude eischen, op grond van ‘condictio ex injusta causa’ in reconventie: nl. f. 300.- van ‘Miracles’ (sindsdien geëxploiteerd),[-]

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

14 september 1931

aant.

aant.

aant.

14 September 1931

B.M.

Dank voor je cheque, hetgeen wel de laatste officieele Ligahandeling tusschen ons geweest zal zijn. Wil mij wellicht ook p.o. het Jaarverslag toesturen om het in Filmliga 9/10 af te drukken. Ik moet er nog aan toevoegen bedankjes aan Polenaar als juridisch en aan Joris als technisch adviseur.

Bottenheim Jr. belde mij zooeven op, dat hij medewerking aan de nieuwe Filmliga had toegezegd als 1. men hem een lijst van films kon overleggen, 2. hij in het bestuur gekozen werd. 3. als de 'oude cracks' van de Filmliga weer terugkwamen, als hoedanig hij mij vroeg en toen eenigszins *verwonderd* over mijn weigering, zeide 'Maar ter Braak, Jordaan en Ivens zullen toch wel niet zoo op hun stuk staan?' Als de slag voorbij is, komen de Joden en zij begrijpen niets. Het is toch wel sterk hoe iemand de heele essentie en de kracht van de argumenten, die ons gemeenschappelijk standpunt (incl. Ivens, Polenaar en zelfs Bon) bepalen, gemist blijkt te hebben. Voor ons is dunkt mij de Filmliga als practische organisatie met den 12en September gesneuveld. Ik ben ook van meening, dat wij een schoon adieu gemaakt hebben en ik wensch dat niet te bederven, noch natuurlijk door me weer met de zaken te bemoeien, noch ook door thans tegen de voortbestaande Liga, waarvan ik de resultaten met critische lijdzaamheid afwacht, te gaan intrigueeren. Ik zie het blad als eenig en noodzakelijk voortbestaan, zonder dat dit blad door één boos woord tegen de voortbestaande Filmliga van dépit der afgetreden bestuursleden en oprichters zal mogen blijk geven. Laten we hopen, dat de belangen, voor een zekeren tijd althans, parallel blijven loopen. Voor de lezers van het blad zal echter, evenmin als voor ons, de voortbestaande organisatie Filmliga van voldoende belang zijn om zich daarmede te gaan bemoeien, niet ter verdediging en niet als doelwit van polemieken. Ik sta geheel op het standpunt, dat de 'film in Nederland' voor het blad van eenig en overwegend belang is, of zij nu in de bioskopen of in de Liga vertoond wordt en dat eenige organisatie (inclusief Filmliga) slechts dan in het geding gebracht moet worden, als de situatie op filmgebied in Nederland het belang daarvan motiveert.

Over het blad hebben Jordaan en ik vandaag lang en breed gesproken, met het resultaat, dat wij bijgaande 'Onderlinge Overeenkomst' hebben opgesteld, zullen teekenen (Vrijdag a.s. in Rotterdam) en jou ter overpeinzing voorleggen.

De zaak is namelijk deze, dat wij met het redacteurschap van Otten, dien wij uit vrijen wil nimmer aan het driemanschap der oprichters en verdedigers van wat wij nu maar zullen noemen 'de idee Filmliga' toegevoegd zouden hebben, nog al in onze maag zitten. Tegen de formaliteit van Otten als redacteur bestaat natuurlijk evenmin bezwaar als tegen de finantieele regeling en zijn aandeel in de winst. Wel bestaat er bij ons 'overwegend' bezwaar om een opzet, zooals wij die gedacht hadden, te bederven door contrôle en voortdurende onderlinge conflicten. Wij hebben Otten gevraagd als redactie-secretaris, om organisatorische en administratieve kwaliteiten. Wij voorzien echter moeilijkheden als het zou gaan om het schrijven van critieken, in het [x] bizonder critieken van 'voorvoorstellingen' der Liga, die hij zelf organiseert. Ook sommige dagbladen zijn er, wat hun critiek betreft, niet op vooruit gegaan, sinds die beide functies in een persoon vereenigd waren en de scherpe critiek blijft in dit blad een levenskwestie. Waar nog bij komt, wat wij Otten natuurlijk niet in zijn

gezicht kunnen zeggen, dat wij zijn filmcritische kwaliteiten minder hoog aanslaan dan zijn – laten wij zeggen – lexicologische.

Jordaan en ik meenen nu, en stellen zulks als een conditio sine qua non, dat wij de werkverdeeling etc. eerst behoorlijk op schrift moeten stellen, voor wij later geval tot geval moeten uitvechten en ons interesse aan een goed plan daardoor op den duur misschien zullen zien verflauwen, 'juist' omdat wij na zulk een overeenkomst o.i. op een basis van volkomen gelijkheid en onderlinge goede verstandhouding de dingen op hun beloop zouden kunnen laten. Je vindt derhalve leiding en organisatie verdeeld in de eerste paragraaf, volgens oorspronkelijke overeenkomst en billijkheid. De tweede paragraaf richt zich tegen *elk* der redacteuren, doch zij zou niet gemaakt hoeven te worden als Otten niet in de redactie was gekomen. Je zult, dunkt ons, echter bij overweging ook hier de billijkheid van inzien, evenals van de paragraaf van de beslissende stem. De volgende paragrafen zijn slechts gemaakt om Nijgh en van Ditmar niet voor de finantieele consequenties van eventueele redactioneele moeilijkheden te stellen.

Om eigendomsrechten op het blad uit handen te geven, nadat wij het zelf vier jaar lang in handen hebben gehad, daartoe zien wij evenmin reden, *wel* tot (volgende paragraaf) evenredige winstverdeeling.

De daarop volgende paragraaf levert dunkt mij geen bezwaar op. De slotparagraaf echter wel. Ik heb op de verg. van de 12e aan het slot toegezegd, dat wij aan 'feitelijke' mededeelingen van de Ned. Filmliga (vergaderingen, mededeelingen, afdelingsnieuws etc.) niet zullen tornen. Wij wenschen echter de eindbeslissing aan ons en het lijkt ons niet billijk, dat wij op de slotpagina een verkapte polemiek tegen de rest van het blad of liefdesverklaringen aan het 'bedrijf' zouden meesjouwen.

Ik had wel graag je advies over dit contract p.o., omdat ik het eerst, als wij drieën het erover eens zijn, naar Otten wilde sturen. Wij geloven geen van beiden dat jij bezwaren zult hebben. Mochten wij ons vergissen, wil mij dan opbellen, aangezien de tijd voor Vrijdag a.s. dringt en ik ook Zijlstra op de hoogte moet stellen. Wij zijn niet zoo zeker, dat Otten, die misschien een andere voorstelling van zaken heeft, deze overeenkomst zal teekenen, hoewel o.i. alle bepalingen fair zijn, aan de feitelijke toestand beantwoorden en bovendien stellig van te voren overeengekomen moeten worden, wil daarna de zaak soepel loopen.

Weigert Otten om te teekenen, dan blijven Jordaan en ik op ons stuk staan, zelfs in dien zin, dat Jordaan mij voor die eventualiteit gevraagd heeft, dan in godsnaam het secretariaat maar zelf op me te nemen tot wij een anderen Rotterdammer gevonden hebben. Otten heeft dunkt ons geen vrijheid, met dit contract naar de Ned.Filmliga te loopen. Doet hij dit toch en komt de Ned.Filmliga daarvoor bijeen, dan kan het contract volledig op tafel gelegd en volledig verdedigd worden, daar het geen letter afwijkt van het standpunt, dat ik Zaterdag aan het slot der vergadering heb ingenomen en waarin de Ned.Filmliga tenslotte [x] berustte. Wil de Ned.Filmliga ons op dien grond de 'naam afnemen', dan is het standpunt van Jordaan en mij, dat wij ons daar evenmin iets van hoeven aan te trekken als b.v. de nieuwe Filmliga Amsterdam zich iets ervan aantrok, dat de oude Filmliga formeel was opgeheven. Het betreft hier een naam, die – áls zij al gepatenteerd was – dan toch zeker gepatenteerd zou zijn door degeen die hem 'bedacht' heeft en door al degenen, die in dien naam vier jaar lang een idee verdedigd hebben.

Ook in dat absurde geval van 'naam afnemen', verandert o.i. niets aan onze houding tegenover de Ned.Filmliga, evenmin als wij dan bv. ons aanbod om een pagina Off.Mededeelingen op te nemen, zouden intrekken. Wij willen in geen enkel opzicht

conflict met de Ned.Filmliga, maar wij willen ook geen contrôle. Onze eenige wensch is, door dat blad te bewijzen, waarin en hoe de idee der Filmliga voortleeft. Staat de Ned.Filmliga aan onze zijde, des te beter. Staat zij tegenover ons, dan laat ons dat koud. Ik schrijf je deze dingen slechts omdat zij in de discussie van hedenmiddag naar voren kwamen en al deze consequenties te overwegen zijn voor je het contract teekent en wij het aan Otten voorleggen.

Voor Vrijdag a.s. zal ik dan aan Zijlstra vragen om gedetailleerd voorstel over eigendomsrechten, winst, typografie, datum van verschijning etc., zoodat wij na Vrijdag het plan volledig hebben uitgewerkt.

Wat de C.I.D.A.L.C. betreft, vraag van Deyssel alsnog om toegelaten te worden, nadat hij eerst geweigerd heeft. Ik neem aan, dat je geen bezwaar hebt. Anders hoor ik p.o. wel van je. Ook dat moet deze week in orde gebracht worden.

Met vriendelijke groeten,

t.t.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 16 september 1931

aant.

B.H.

Na met aandacht je concept geheim contract te hebben bestudeerd, wil het me voorkomen, dat het naar den geest goed is, maar dat eenige uitdrukkingen zullen moeten worden gewijzigd, wil het geen onaangename gevolgen hebben en scheeve verhoudingen in den boezem der redactie geven. Ik vind een gebiedsverdeeling heel goed, maar alleen, wanneer die niet krenkend voor Otten is. Tenslotte (en dat is juist het lastige punt) is de man een ‘auteur’ en (daar ik hem iets meer dan oppervlakkig ken, kan ik daarvoor wel instaan) bij veel kleine ijdelheidjes een zeer betrouwbare kerel, dien ik niet voor het hoofd zou willen stooten, ook al ben ik evenmin als jullie van zijn filmportretten-stijl gediend.

Ik zou daarom de eerste alinea na het wit als volgt willen formuleeren:

‘De algemeene leiding berust bij de vier redacteuren gezamenlijk. De leiding der aesthetische rubrieken (filmcritiek, journaal, theoretische artikelen) zal, met het oog op de critische onafhankelijkheid, die het orgaan t.o. de Ned. Filmliga moet bezitten, berusten bij ter Braak, Jordaan en Scholte. Het redactie-secretariaat etc.’

Door deze formuleering geef je de niets-zeggende ‘alg.leiding’ aan de geheele redactie, incl. Otten; het zal hem iets meer gewicht geven en ons niets schaden. In de tweede zin wordt bovendien zijn uitsluiting van de rest gemotiveerd, zonder zijn filmportrettisme aan te roeren, terwijl het toch plausibel klinkt.

Ga jullie accoord met deze wijziging, dan ben ik onmiddellijk geneigd, deze werkverdeeling te onderschrijven.

m.h.gr.

Menno ter Braak

Otten zendt je het jaarverslag vanavond toe.

A propos. Je ontvangt dezer dagen een verzoek van Bouws namens de redactie van ‘Forum’, om een artikel voor het eerste nummer over een onderwerp het tooneel betreffende. Mogen we daar op rekenen? (de bedoeling is niet een kroniek, maar een kort essay). En kunnen we je naam onder de aangekondigde medewerkers opnemen?

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

17 september 1931

aant.

aant.

17 Sept. 31

Beste Menno,

Ik kan niet ontkennen, dat de kwestie-Otten voor mijn gevoel een vervelende draai begint te nemen en dat ik er een goed en zuiver plan van drie redacteuren die een tijdschrift willen oprichten (en op een gegeven oogenblik slechts een redactie-secretaris noodig hadden), door bedorven zie worden, tenzij wij - zonder ons om ‘ijdelheidjes’ of ‘gevoeligheidjes’ te bekommeren - van het begin af aan duidelijk en scherp kunnen vaststellen, op welke basis wij zullen samenwerken.

Dat nu gebeurt voortdurend minder. Ik heb aanvankelijk in opdracht van jou, Jordaan en niet te vergeten ook Nijgh & van Ditmar, waar dit alles ook reeds mee overeengekomen was, Otten mededeeling gedaan (in een gesprek waar Bouws bij was) van de heruitgave van ‘Filmliga’ bij Nijgh, onder een redactie van drie personen, jij, Jordaan en ik, terwijl ik hem, Otten, vroeg als *redactie-secretaris, hetgeen hij volkomen aanvaardde*. Als dat werk gedaan moet worden, hebben wij toch wel het recht, iemand (tegen een zeer behoorlijke vergoeding bovendien) voor dat werk en voor niets anders te vragen. Otten is eerst later gaan sputteren. Ik heb het hem toen nogmaals precies zoo geschreven en in een brief aan jou verzocht, als hij bij jou kwam, dat nogmaals te willen accentueeren.

In plaats daarvan wordt ons Zaterdag j.l., twee minuten voor de vergadering, Otten als *redacteur* opgedrongen, onder de bijvoeging ‘alleen maar een formaliteit’. Toen wij daarvoor zwichtten, omdat wij *formeel* heusch geen scheiding in de kwaliteiten willen gaan maken en ook volkomen bereid zijn, mogelijke finantieele voordeelen, bij Nijgh te bedingen, gelijk op te deelen, blijkt dat niet genoeg te zijn, want nu die formaliteit in het helaas door dezen gang van zaken noodig geworden ‘geheim contract’ op schrift wordt gesteld, blijkt zij geen formaliteit meer te zijn en wordt het oorspronkelijke plan voortdurend meer aangetast. Als wij, zelfs met vaagheden, nog maar één stap verder gingen, zou dat dunkt ons de toekomstige verhouding, doordat zij van het begin af aan niet meer scherp gesteld was, maar bemoeilijken en uitloopen op een serie hopelooze conflicten, terwijl wij, op de basis van het contract, misschien één conflict bij de eerste bespreking zouden hebben, doch, als Otten deze basis aanvaardde, daarna in volkomen vriendschap en een safe werkverdeeling in zee zouden kunnen gaan.

Derhalve zijn Jordaan en ik *niet* van plan, de formuleering in alinea 2 te veranderen, ook al zou dan opnieuw een 'formaliteit' kunnen zijn. Maar wij willen, met deze formuleering, elk misverstand, dat uit een andere formuleering opnieuw zou kunnen ontstaan, uitsluiten, terwijl wij bovendien, indien Otten stem had in de politiek en de aesthetische richtlijnen van het blad, niet voor het misschien voortdurend onaangename feit geplaatst willen worden, dat wij onze beslissingen over in het blad te volgen gedragslijn voortdurend zouden moeten nemen met een stemverhouding van, op z'n gunstigst, 3 - 1. Die stem heeft Otten, blijkens alinea 3, toch immers altijd nog wanneer het artikel eenmaal geschreven is en hem de 'Wortlaut' aanstoot schijnt te geven. Die concessie van onze kant maakt het redacteursschap van Otten al tot méér dan een formaliteit. Tenslotte lijken mij ook je motieven 'wegens onafhankelijkheid tegenover de Ned. Filmliga' niet erg gelukkig, daar 1. dit werkelijk vernederend voor Otten is, daar het veronderstelt (openlijk), dat hij in zijn dubbele functie voor zijn taak als criticus niet berekend zou zijn; 2. dit punt, als het ooit de Ned. Filmliga bekend werd, reden zou geven om te protesteeren, want dit zou een uitgesproken motie van wantrouwen zijn; 3. wij het lot van het blad niet willen verbinden aan dat van de Ned. Filmliga, waardoor - omdat wij de eigenlijke reden maskeeren - bij een eventueele opheffing van de Ned. Filmliga of bij een persoonlijke uittreden van Otten als secr. van het H.B. dit punt uit het contract zijn motiveering zou verliezen.

Wil derhalve de zaak nog eens overwegen. Ik heb in elk geval, op advies van Jordaan, het concept contract aan Otten gestuurd, jouw goedkeuring in het midden latend. Hij zal er derhalve wel bij jou mee aankomen. Anders wil je hem wellicht opbellen. Je kunt dan van te voren eens overwegen of het werkelijk niet beter is, dat wij met een zuiver geformuleerde werkverdeeling, volgens den oorspronkelijken en voor ons niet te veranderen opzet, beginnen en je zult hopelijk tot dezelfde conclusie komen als wij.

Maandag a.s. komt Zijlstra bij mij lunchen, ten einde te spreken over de wijze, waarop het blad van Clausen naar hem overgaat en waarop de eigendomsrechten tusschen de drie oprichters en Nijgh & van Ditmar verdeeld worden. Dit betreft *geen* finantieele overeenkomst (het winstpercentage is een zaak van de heele redactie; ik zal daar niet op mijn eigen houtje over beslissen). Doch bij dit gesprek van oprichters hebben wij Otten niet noodig. Ik zal jou van het verloop van dit gesprek terstond op de hoogte brengen, zoo noodig je tijdens de koffie opbellen. Daarna moeten wij dan volgende week in Rotterdam (waar voortaan alle redactioneele zaken beslist zullen worden) een redactioneele bijeenkomst moeten hebben, waar ook de onderlinge overeenkomst besproken zal worden, en die gevolgd zal worden door een technische bijeenkomst (wijze en datum van heruitgave) op het kantoor van Nijgh en van Ditmar.

De uitnoodiging voor 'Forum' accepteer ik gaarne. Ik spreek daar nog wel mondeling met je over. Het jaarverslag heb ik ontvangen. Bedankbriefjes heb ik geschreven aan Polenaar, aan Ivens als aftredend technisch adviseur en aan den afwezigen van Ravesteyn. Van Ivens hoorde ik, dat de Filmliga Amsterdam vermoedelijk niet zal doorgaan, daar Ivens natuurlijk niet meedoet en Franken, die aanvankelijk voor voortzetting was, niet wil een uitgebreide en van het bedrijf afhankelijke vereeniging voor voorvoorstellingen, maar integendeel een kleine studieclub voor het technisch bestudeeren van films, zooiets als de amateur-fotografen vereeniging, een geheel ander plan derhalve, een opzet, die noch met de oorspronkelijke noch met de nieuwe Filmliga iets uitstaande heeft en waarvoor 'voorstellingen' onnoodig zijn. Wat ons betreft, wij hebben als standpunt aangenomen,

dat wij noch voor noch tegen de Filmliga een standpunt zullen innemen. Ons laatste woord inzake de *organisatie* Filmliga hebben wij op 12 September gesproken.

Met vr gr.

t.t.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, 3 november 1931

aant.

aant.

aant.

3 Nov.31

B.M.

Ik ben je zeer dankbaar voor je brief, omdat die het misverstand uit den weg ruimt en gelegenheid geeft om (hopelijk spoedig en mondeling) over de zaak zelf te spreken.

Ik kan me inderdaad je reactie verklaren, nu je me schrijft dat je niet officieel aan de N.R.C., maar persoonlijk aan een der redacteuren gevraagd hebt wie de critiek geschreven heeft. Tegenover diegene, die je mededeelde, dat Verdoes *speciale* opdracht had, je *in dit geval* de naam van de schrijver niet te noemen, zou ik voor mijn eigen houding in dezen graag willen, dat je *(hem)* de zaak precies expliceerde. Anders zou ik het in Rotterdam moeten doen.

Ik zou er niet aan denken, noch in jouw geval noch in eenig ander geval, een dergelijke instructie aan Verdoes te geven. De N.R.C. zou er zich m.i. ook nimmer toe leenen, zulke, in dat geval dan toch verdacht persoonlijke critieken redactioneel te publiceeren. Men is daar niet gek en de N.R.C. is de Telegraaf niet! Er is over de critiek op jouw boek van te voren geen woord door mij gesproken. Van de zijde van de N.R.C. alleen het verzoek om het boek, om redenen van actualiteit, spoedig te bespreken (de critiek is nog een paar dagen later geplaatst dan zij binnenkwam).

De afspraak, dat ik mijn boekbesprekingen op het geïll. bijblad redactioneel plaats, is al oud, voorzoover het tooneel betreft. Zij is van betrekkelijk recenten datum voorzoover het proza en romans betreft. De anonymiteit van de N.R.C. heb ik altijd zoo uitgelegd, dat niet officieel doch *(wel)* officieus ieder geïnteresseerde te weten kon komen van wie een bepaald artikel was: tooneelmenschen zoowel als letterkundigen. Ik zelf zal ten allen tijde en tegenover iedereen erkennen of ik een artikel al dan niet geschreven heb. De ‘ethische’ motiveering van de anonymiteit der N.R.C. is toch m.i. deze, dat een krant door haar eigen autoriteit *sterk* staat. Iedereen, die daarvoor in speciale gevallen misbruik maakt, d.w.z. soms wel, soms niet zou teekenen, of, daar zijn bijdragen niet geteekend zijn, meent daarin dingen te mogen schrijven, die hij niet evengoed (en persoonlijk liever) geschreven zou hebben als ze geteekend waren, zou er m.i. zonder vorm van proces uitgegooid moeten worden.

Om eens en vooral een herhaling van dit misverstand, dat ik betreur, maar waar ik mij dan ook maar niet van de minste schuld bewust ben, te vermijden, heb ik

Vrijdag j.l., na je brief, Verdoes terstond opgebeld om hem te verzoeken, elke en die naar eenig door mij geschreven artikel mocht informeeren, den naam van den schrijver mee te deelen, onverschillig of dit tegen het principe der anonymiteit strijdt of niet. Ik meende inderdaad, dat jij met de faits et gestes van de N.R.C. voldoende op de hoogte was om te weten dat ik een deel der boekbesprekingen (niet alle, ik krijg de boeken toegestuurd, Maurice Roelants is bv. naar Donker gegaan, de nieuwe roman van Den Doolaard weer naar mij) van Hopman had overgenomen, voorzoover je dat dan niet al uit de besprekingen zelf kon opmaken. Ik meende dan ook, dat jij ook wel terstond mijn stijl en mijn standpunt in de bespreking herkend zou [x] hebben, wat dan toch ook feitelijk gebeurde. Ik meende tenslotte, dat iemand als Zijlstra, gezien de relatie van N.R.C. en Nijgh & van Ditmar, je dadelijk, bij eenigen twijfel, had kunnen inlichten. Tenslotte had een telefoontje naar mij of naar Isabell (ik was dien avond niet thuis en wist niet eens, dat het dien avond in de krant stond) je volledig, ook betreffende de absurditeit van 'instructies', zekerheid kunnen geven. Onze relatie was daarenboven op het oogenblik der publicatie in geen enkel opzicht minder dan vroeger, wij zouden elkaar toch spoedig voor Filmliga weer ontmoet hebben, hoe verklaar jij dan in godsnaam, dat ik tegenover je gezeten zou hebben met een Sinterklaas-gezicht van minne geheimzinnigheid? En dat blijf ik je tenslotte kwalijk nemen, dat tegenover de feiten, die je op zichzelf genomen inderdaad reden tot misverstand gaven, niet de wetenschap stond, dat ik in de tien jaar dat wij elkaar kennen, toch nimmer op een dergelijke wijze gehandeld heb, noch tegenover jou noch tegenover een ander. Wij mogen dan geen persoonlijke vrienden zijn, doch zelfs tegenover een wildvreemde zou ik geweigerd hebben, een dergelijke, bovendien nuttelooze, en zeldzaam kinderachtige intrigue te spelen.

Ik heb er wel eens overgedacht, tegenover Donker, van Vriesland etc., ook te verzoeken mijn boekbesprekingen te teekenen. Mijn verhouding tot de N.R.C. is echter van vasteren aard. Ik zou, ook al stond men een dergelijk verzoek toe, een onredelijk verschil gevoeld hebben tusschen mijn tooneel- en filmcritieken, mijn feuilletons etc. en mijn boekbesprekingen. Een acteur of tooneeldirecteur, de Heer Tuschinski of zelfs de Heer Pelster weten tenslotte ook nimmer of ik een artikel al dan niet geschreven heb, tenzij zij het aan mij vragen. Vragen zij het aan de N.R.C., dan zal men ze 'ambtshalve' nimmer inlichtingen *(geven)*. Niet onderteekend = redactioneel. De redacteuren, in laatste instantie de hoofdredactie, heeft er voor te waken, dat daarvan met persoonlijke bedoelingen of uit lafhartigheid geen misbruik gemaakt wordt. En wat men ook tegen de N.R.C. kan zeggen, in dit opzicht houdt zij dunkt mij haar naam behoorlijk hoog.

Ik kan dus niet inzien, dat mijn houding zonderling geweest is, aangezien er *geen woord* over jouw critiek gewisseld is. Zij zou, tegenover anderen, zonderling geweest zijn als ik in dit geval wel geteekend had. Ik had niet de minste reden, en het is ook geen enkel oogenblik in mijn hoofd opgekomen, dat ik mij met deze critiek tegenover jou achter redactioneele anonymiteit verschool, waar jij toch meestal wel in staat zult zijn, uit te maken of een artikel van mij afkomstig is of niet.

Over de critiek zelf kunnen wij, na het sluiten van dit incident, beter mondeling praten. Indertijd vochten wij tegen de Telegraaf om recensies, die soms wel soms (in het geval van de Filmliga) uit lafheid of gemis aan importantie niet geteekend werden: een totaal ander geval. (Ik heb bij mijn weten nooit een geteekend artikel in de N.R.C. geschreven, tenzij vóórdat ik medewerker was). Bovendien vochten wij tegen het Hollandsche 'hart' in verband met Sunrise etc. Ik heb in mijn critiek over jouw boek zelf geschreven hoezeer het mij speet, in dit geval met zulk een

afgezaagd woord aan te komen. Maar ik kan niet helpen, dat ik het gemis aan leven in jouw roman het sterkst gevoeld heb, omdat je juist pretendeert, leven te geven. Ik maak geen principieel onderscheid tusschen een essay en een roman, maar ik heb, met de argumenten die jij in je boek gebruikt, het belang van het probleem noch als roman noch als essay kunnen inzien. Daarin verschilt het voor mij van het 'Carnaval'. Je stelt hier een dilemma op voor een geval, dat het m.i. niet waard is, dat geen achtergrond heeft en dat overschat is. Een persoon als van Haaften is het spiegelgevecht niet waard, daarvoor is hij te petieterig en te doorzichtig. Dat is heroworshipping van de korte broek tegenover de lange.

Aan charitas, haar protestantsche of atheïstische equivalenten doe ik in principe niet. Maar als je die personen créeert, moet je die opgave aankunnen en vervullen. Misschien dat de bloedelooze, egocentrische en confessioneele opvatting, die wij op onzen leeftijd, belezenheid voor ervaring substitueerend, van 'anderen dan wijzelf' hebben, het vervullen van een dergelijke opgave op het oogenblik onmogelijk maken. Reden waarom ik mijn eigen 'letteroefeningen' ook maar onder mij houd en eerst mettertijd den vuurdoop hoop te ondergaan, die jij thans reeds aangedurfd hebt. Ik weet alleen nog steeds niet wat beter is: falen of uitstel. Misschien heb jij wel gelijk, maar mijn critiek was dan het noodzakelijke antwoord, dat ik moest geven. Het schijnen nu eenmaal de stadia van een jeugd te zijn: lyriek, critiek en eerst daarna creativiteit. Iedereen moet zich daar maar op zijn eigen manier doorheen slaan. Over de daarbij gemaakte blunders hoeft zich tenslotte niemand te schamen, wel over twee groote gevaren, die na en naast een te overwinnen epigonendom dreigen en die tenslotte dezelfde basis hebben: zelfoverschatting en heroworshipping. Zij sluiten van boven een ontwikkeling af en drijven je terug in de jaren, die je overwonnen denkt te hebben.

Misschien zie ik je spoedig nog eens. Bij de Hollandsche jenever kunnen wij dan vermijden over het Hollandsche hart, wel echter den Hollandschen roman te praten.

M.vr.gr.

Henny S.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 10 december 1931

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

Amsterdam, d. 10 December 1931

Beste Menno,

Otten heeft mij (S.) gisterenavond definitief medegedeeld, dat hij, indien Jordaan op een artikel over Wertoff insisteerde, ontslag zou nemen als redacteur-secretaris,

welke mededeeling later in jouw bijzijn, nl. toen ook wij beiden tenslotte beslisten, dat inderdaad Jordaan zou schrijven, gevolgd is door Otten's mededeeling, dat hij zich daarop van de zaken van *Filmliga* terugtrok.

Jordaan en ik, die hier bijeen zijn om deze nieuwe, onaangename zaak, die niemand van ons verwacht had, te bespreken, meenen, dat wij - voor zoover het redactie-secretariaat ook een kwestie is, die de redactie aangaat - inderdaad dit door Otten aangekondigd ontslag moeten aanvaarden en hopen, dat bij de daardoor noodzakelijk wordende afwikkeling van hangende zaken persoonlijke onaangenaamheden tot een minimum beperkt kunnen worden, waardoor Otten eenerzijds, Jordaan en ik anderzijds, tenslotte nog in redelijk goede verstandhouding uit elkaar kunnen gaan. Wij richten ons thans tot jou met het verzoek, hierover je meening eveneens te willen formuleeren en je medewerking voor een goede uitvoering van dit besluit te willen verleenen.

Otten's mededeeling bevrijdt ons van ons beider voornemen, waartoe wij eindelijk door vele omstandigheden gedwongen waren, nl. verzoek tot décharge van Otten op de eerstvolgende redactie-vergadering als eerste punt ter tafel te brengen, daar inderdaad naar onze vaste overtuiging een toch reeds weinig aangename samenwerking thans voor de toekomst ten eenen male uitgesloten is. Wij herhalen nog eens hoezeer het ons tegenstaat, dat wij, die vier jaar lang zonder eenige onaangenaamheid aan een blad hebben samengewerkt en van dat blad iets goeds hebben gemaakt, thans van ruzie tot ruzie gesleept worden. Het is mogelijk, dat sommige ruzies onvermijdelijk waren, mijn aandeel daarin in het verleden wil ik niet wegcijferen. Maar het is ons beider overtuiging, dat van de meeste geschillen Otten de oorzaak was, terwijl ons bovendien eerst naderhand gebleken is, dat het heele verschilpunt tusschen Zijlstra en ons over het eerste nummer zeer waarschijnlijk vermeden had kunnen worden, indien Otten zijn taak om bemiddelaar tusschen uitgever en redactie te zijn, juist had vervuld en ons ook maar eenigszins op de hoogte had gehouden van de tusschen hem en Zijlstra getroffen afspraken betreffende typografie, aan Schuitema op te dragen, mijn overkomst voor de opmaak, cliché's etc. Wij hebben dan ook de overtuiging, dat door Otten's heengaan de oorzaak van deze ondragelijke moeilijkheden bij een zoo betrekkelijk eenvoudige zaak als het tijdschrift *Filmliga* tot het verleden zullen behooren.

Andere bezwaren latende voor wat zij zijn is het voldoende om thans te constateeren, dat Otten, naar zijn eigen mededeeling, drie dagen van te voren mededeelt, dat hij zal schrijven over een zoo bij uitstek belangrijke film als Wertoff's *Enthousiasmus*, waarvan wij op dat oogenblik nog niet eens wisten, dat zij vertoond zou worden. Hij deelt dat als feit aan Zijlstra mede, zonder zich ook maar eenigszins te storen aan de contractueele bepaling betreffende spoedeischende beslissingen, en nadat toch, bij het vaststellen van de redactioneele werkwijze ampel besproken was, dat *ieder* redacteur slechts met medeweten van, c.q. na goedkeuring van de anderen zou schrijven, juist wat de gevaarlijke rubriek Filmcritiek betreft. Met het oog op deze rubriek is ook Otten's bizondere bevoegdheid als red.secretaris vastgesteld, daar hij stellig niet als criticus, in het biz. niet als criticus van de voorstellingen van zijn eigen organisatie, is gevraagd. Alle overleg daargelaten heeft Otten zelfs van het *feit*, dat hij over Wertoff wilde schrijven, geen mededeeling gedaan noch - tot je eigen verwondering - aan jou, noch ook aan Jordaan of aan mij.

Jordaan vernam eerst Dinsdagavond 12 uur, toen hij bij mij was, dat *Enthousiasmus* inderdaad gedraaid zou worden. Wij overlegden toen de mogelijkheid of aan een zoo bij uitstek belangrijke film niet alsnog plaats in *Filmliga* II kon worden ingeruimd,

wij bespraken ook, dat Jordaan zich te Rotterdam met jou in verbinding zou stellen omdat hij er graag over wou schrijven tenzij jij het zelf wilde doen. Hij wist op dat oogenblik reeds, dat er niet meer in *de Groene* over geschreven zou kunnen worden en ging den volgenden morgen zeer vroeg naar Rotterdam om de film te zien en nader met Otten over plaatsing te overleggen. Otten deelde daarop echter categorisch mede, dat hij er geen genoegen mee nam dat Jordaan zou schrijven (!), wilde zelfs tegen den wil van twee, later van drie redacteuren zijn eigen zin doordrijven en *weigerde* des avonds tenslotte even categorisch, Jordaan's artikel, dat *deze toen reeds geschreven had*, te plaatsen onder de mededeeling, dat hij aan het zijne den voorrang gaf.

Dit gemis niet alleen aan ieder contact, aan een redelijkerwijze zich voegen naar de wenschen van een overigens unanieme meerderheid, maar zelfs aan medewerking bij het uitvoeren van die beslissing, is o.i. reeds ruim voldoende reden om van zijn daarop gevolgd verzoek om ontslag gebruik te maken. Het feit staat echter geenszins alleen. Wij laten algemeene en hem dikwijls door ons allen onder oogen gebrachte bezwaren tegen zijn leiding als red.secretaris buiten beschouwing en nemen alleen maar eenige feiten, die hetzij Jordaan hetzij mij juist gisteren ter kennis kwamen.

Jij weet zelf, dat mij uitdrukkelijk was toegezegd, dat ik de te plaatsen foto's zou kunnen beoordeelen, vooral na wat er helaas met de foto's uit het vorige nummer was gebeurd. Dat is op de vorige vergadering met algemeen goedvinden vastgesteld.

Zijlstra heeft dat zelf nogeens onderstreept door te wijzen op zijn koeriersdienst, waardoor slechts een uitstel van één dag zou ontstaan. Ik heb twee keer in brieven aan Otten op de zending dier foto's aangedrongen, en het bovendien gisteren nogeens aan Jordaan verzocht. Het blijkt thans, dat Otten niet alleen alle foto's eigenmachtig geplaatst heeft, maar het zelfs niet noodig gevonden heeft, een van ons daar mededeeling van te doen. Hij was op 5 December in het bezit van alle foto's, naar hij zeide. Ik had ze derhalve Zondagmorgen 6 December kunnen hebben. Zij waren Zondag via de *N.R.C.* dan geretourneerd geworden en hadden Maandagmorgen bij den clichémaker kunnen zijn. Zonder *eenig* tijdverlies derhalve. Thans zijn opnieuw de cliché's gemaakt zonder dat ik ze gezien heb.

Ik heb ook Otten tot tweemaal toe schriftelijk verzocht om een verslag aan Jordaan en mij van het onderhoud, dat Woensdag voor een week heeft plaatsgevonden tusschen Zijlstra, Schuitema en Otten, een onderhoud, waarvan wij, gezien de bestaande bezwaren tegen het eerste nummer, toch zeker wel recht hadden om iets over te hooren. Ik heb thans rechtstreeksche verbinding met Schuitema moeten zoeken, omdat Otten niet antwoordde.

Wij, Jordaan en ik, hebben, toen de zaak-Wertoff ter sprake kwam, aan de hand van mijn lijstje overlegd welk artikel bij plaatsruimte eventueel moest vervallen en meende dat het artikel van Teunissen over Engelsche films kon worden uitgesteld. Jordaan verneemt gisteren in Rotterdam, dat Otten volkomen eigenmachtig het artikel van Boeken er uit gegooid heeft, waarvan hij ons zelfs geen mededeeling heeft doen toe komen. Het gaat toch niet aan, dat wij, na een behoorlijke redactie-vergadering, niet eens weten wat er wel en wat er niet in *Filmliga* komt. Otten probeert er buiten ons medeweten een artikel in te krijgen, weigert het om dat terug te nemen, treedt eigenmachtig op en neemt besluiten, die wij niet in het belang van het blad kunnen achten en deelt ons zelfs van die z.g. besluiten niets mede. Dit maakt samenwerking onmogelijk. Wij zouden zelfs zoo spoedig mogelijk in dezen onhoudbaren toestand voorzieningen willen treffen.

Deze zaak nu betreft tevens Zijlstra. In de eerste plaats omdat Zijlstra, van zijn standpunt volkomen terecht, Otten heeft beschouwd als het centrum der redactie, terwijl wij vanaf dit oogenblik Otten onmogelijk meer als betrouwbaar tusschenpersoon kunnen beschouwen. In de tweede plaats omdat het aanvaarden van Otten's ontslag een kwestie is van gemeenschappelijk overleg tusschen redactie en uitgever. Wij zouden je dus willen vragen, je standpunt in dezen te willen bepalen en daarop deze brief, al dan niet met je eigen aanteekeningen, naar Zijlstra te willen doorsturen met het verzoek of hij ons drieën in de loop van de volgende week nog eens tusschentijds kan ontvangen, hopelijk voor de laatste maal.

Wij stellen daarbij de volgende voorzieningen voor, die zoowel jij als Zijlstra van te voren wel eens zult willen overwegen. Is er een andere candidaat voor de positie van redactie-secretaris (niet redacteur-secretaris!), dan is de zaak eenvoudig. Wij zouden hem echter bij voorkeur uit het milieu van de Rotterdamsche Filmliga gekozen willen zien, daar wij er dunkt mij geen van allen prijs op stellen om in die richting de toestand te verscherpen, waartoe trouwens ook niet de minste aanleiding bestaat. Is die er niet, dan ben ik bereid het redactie-secretariaat op mij te nemen en mij de daarvoor noodige tijdelijke en geldelijke opofferingen te getroosten. Het budget hoeft daarvoor niet verhoogd te worden en reizen en onkosten kunnen m.i. wel uit de ter beschikking gestelde gelden bestreden kunnen worden. Ik heb ook energie genoeg om het blad op te werken en eruit te halen wat er m.i. op het oogenblik in zit. Het zal voldoende zijn wanneer ik, buiten de redactievergadering eenmaal een dag naar Rotterdam kom, het schema van het blad is thans immers wel vastgesteld en het wordt daardoor routine-werk. De proeven, foto's etc. zouden via den koeriersdienst kunnen loopen. Het organiseerende werk (buitenlanders aanschrijven, ruilnummers, foto-archief, dat Otten allemaal helaas heeft laten loopen) kan natuurlijk evengoed thuis gebeuren. De redactievergadering blijft uiteraard in Rotterdam.

Daarbij doe ik echter het voorstel om van nu af aan de conventie te scheppen, dat de fungeerend voorzitter van de Nederlandsche Filmliga ambtshalve honorair redacteur wordt van het tijdschrift *Filmliga.* Honorair in dien zin, dat daaraan geen remuneraties verbonden zijn (behalve natuurlijk voor artikelen), voorts eenvoudig stemhebbend en zich onderwerpend aan de tusschen ons allen bestaande regeling, dat ev. artikelen van redacteuren nimmer geschreven worden zonder voorkennis, c.q. goedkeuring van andere redacteuren. Je begrijpt dat de actueele voorziening van dit honorair redacteursschap zeker niet onze persoonlijke keuze zal zijn. Wij meenen echter, dat op deze wijze een behoorlijke relatie tusschen twee gelijknamige instellingen geschapen wordt. Deze redacteur kan in elk opzicht de belangen van de Ned. Filmliga behartigen, voor de pag. Off.Mededeelingen zorgen en een zakelijke relatie betreffende exploitatie van het tijdschrift onder de vereeniging met Zijlstra onderhouden. Wij zijn dan niet ten eeuwigen dage gebonden aan een persoon, maar wel aan een organisatie, waarmede een goede verstandhouding voor ons allen van belang is. Het redacteursschap staat of valt met de organisatie.

Daarmede hopen wij dan eindelijk deze reeks oneenigheden te kunnen afsluiten en ons verder aan een goed tijdschrift te wijden, waarvan de belangen door dit alles toch reeds danig in de knel geraakt zijn. Wij zijn beu van het harrewarren met iemand, die zich, als dank voor de hem tegen onzen zin verleende bevoegdheden, blijkbaar zoo slecht aan het milieu van de oude redactie van *Filmliga* weet aan te passen.

M.h.gr.
t. à. t.
Scholte

BM

't Is geloof ik voor het eerst van mijn leven, dat ik de samenwerking met een collega onmogelijk acht - maar werkelijk, ik zie er dit keer niets dan misère in. 't Is mogelijk dat wij de juiste toon niet vatten kunnen - ik wil ook over de persoon van Otten geenerlei oordeel vellen, maar vast staat voor mij, dat onze samenwerking in de toekomst er hopeloos uitziet.

Dat ik bruusk of arrogant tegen O. zou zijn opgetreden, doet me glimlachen - misschien ken ook jij me daarvoor te goed. Wààr is echter, dat de man met zijn passieve resistentie en zeurende, taaie vasthoudendheid, op den duur op mijn zenuwen werkt en me eindelijk uit m'n evenwicht kan brengen.

Daarom Menno, ik kan in de wending, die de zaken nu genomen hebben, alleen maar een grondige verbetering zien, in een zaak, die hopeloos was voor O. zoowel als voor ons. Ik hoop, dat je dan ook onze breedsprakigheid als goeden wil zult erkennen en je - evenals ik hierbij doe - met bovenstaande uiteenzetting accoord verklaren.

Vooral de passus inzake den honorair-redacteur, voorzitter-liga, lijkt me lang geen slechte oplossing. Wil je nu misschien zoo spoedig mogelijk den heer Zijlstra van dezen brief in kennis stellen - eventueel doorsturen? Ik ben verlangend eindelijk eens rustig en ongestoord aan ons blad te kunnen werken.

Beste groet

tt

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 17 december 1931

aant.

Donderdag 17 December

Beste Menno,

Lichtveld, Kelk en ik zijn vanmiddag bij elkaar geweest om het eerste exemplaar van Balans te bekijken. Het is typografisch *schandelijk slecht* geworden en wij blameeren ons met de uitgave. Ik zal het ex. Vrijdag mee naar Rotterdam nemen, doch verzoek je thans reeds je aan te sluiten bij de hedenmiddag door Lichtveld en mij reeds gezonden uitvoerige protestbrief. Het beste zou zijn als je – wat hierbij ook aan Dick wordt voorgesteld en wat Kelk, Lichtveld en ik morgen (Donderdag) ochtend eveneens zullen doen –Nijpels, Maastricht, Tel. *106*, opbelt, met het verzoek aan hem om deze eerste druk te *vernietigen* en een tweede, verbeterde druk op te leggen en die in elk geval *eerst* te verkoopen.

Hart gr.

H. Scholte

De Heer Kelk

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
H. Scholte

Rotterdam, 18 januari 1932

aant.

18 Jan. 1932

B.H.

Hierbij de beide stukken terug, die nog in mijn bezit waren. Tegen het stuk ‘Hoe men aan zijn oordeel etc.’ ben ik gekant; het is populair ge-o.h. Het artikel van Bon lijkt mij daarentegen wel geschikt om ‘bewerkt’ te worden; in dezen vorm is het niet te plaatsen; ik zou adviseeren, hem te vragen, of hij tegen bewerking door ons bezwaar heeft.

Het derde nummer zag er perfect uit. Mijn compliment!

v. gr.

Menno ter braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

19 januari 1932

aant.

19.1.32

B.M.

Dank voor je briefje met de beide stukken copie. Het stukje van Bon gaat hierbij retour. Jordaan en ik zijn er weliswaar niet voor omdat het zoo barbaarsch oninteressant geschreven is, maar misschien zou jij het geheel kunnen omwerken en vooral tot de hoofdzaken bekorten, met de bedoeling, dat het dan natuurlijk toch onder zijn naam doorgaat. Je weet, zulke zaakjes hebben we wel eens meer bij de hand gehad en het kan toch allicht niet slechter zijn dan het volkomen onleesbare stukje van Joris, dat ik ook nog geheel moest omwerken, maar waaraan ik niets durfde toevoegen sinds hij zoo'n groote heer en verwoede communist geworden is. Ik heb Bon zooeven aan de telefoon gehad, hij gaat er volmaakt mee akkoord, wil echter wel graag even, dat je hem een afschriftje stuurt voor het gezet wordt. Het moet wel in *Filmliga* IV, daar er pl.m. 20 Februari een persvoorstelling is van zijn eerste kleurenfilm, waarover het stukje gaat. Wil je dit dus even waarnemen. Het andre stukje zal ik aan den inzender retourneeren. Ik word trouwens met copie en toezeggingen overstroomd, er zijn eigenlijk al twee nummers vol, als alles opgenomen zou worden. Ik hoop dezer dagen met Zijlstra een gesprek te hebben over uitbreiding

tot 20 pagina's, waar dan bovendien nog bij zouden komen 4 pag. advertenties, waarvoor ik bezig ben.

Het blad gaat uitstekend, ik ben blij dat je ook over *Filmliga* III te spreken bent. Men hoeft geen moord of knieval voor de typografie te doen om toch met dezelfde middelen een goed leesbaar blad te maken en de *N.R.C.* heeft dan ook terstond het verschil gezien. Het pleit niet voor Schuitema, vooral niet nadat er nog eens een afzonderlijk onderhoud met hem heeft plaatsgevonden en hij verklaarde, geheel achter het typografisch schema van de eerste nummers te staan. Enfin, dat behoort nu tot het verleden. Morgen komt er weer een groote advertentie in de *N.R.C.* Zijlstra heeft je hopelijk de tekst laten lezen, ik heb hem daarom gevraagd.

Tenslotte hierbij een brief van Silka, die binnenin vooral ook voor jou persoonlijk bedoeld bleek, benevens het antwoord, dat ik hem in verband met het verzoek tot opsporing van zekeren heer Wolf maar terstond gestuurd heb. Aardig dat ook zulke menschen zich abonneeren. Het zwakke punt van het blad is nog steeds... de abonné's. Kun jij ook wat talenten als propagandist ontwikkelen? Des te sterker staan wij bij mogelijke uitbreiding tegenover Zijlstra.

M.vr.gr.
HennyS

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
H. Scholte

Rotterdam, 20 januari 1932

aant.

20 Jan. 1932

B.H.

Het stuk van Bon zal ik probeeren voor het volgend nummer bij te vijlen, als ik eenigszins tijd heb. Maar ik weet niet zeker, of ik er in zal slagen, naar 's mans goedkeuring.

Van Fritz Rosenfeld ontving ik bijgaande inzending en brief. Misschien wil je die brief op de volgende red.verg. meebrengen, omdat er ook een verzoek inzake uitgave van een boek in voorkomt, dat Zijlstra betreft. Overigens lijken me zijn stukken over filmboeken zeer bruikbaar, de rest minder. Wil je het geval eens doorlezen?

v.gr.
Menno ter Braak

Misschien wil jij Rosenfeld ook even antwoorden?

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

21 januari 1932

aant.

aant.

21 I 32

B.M.

Het spijt me dat je niet zeker weet of je tijd hebt om het artikel van Bon om te werken. Stuur het me anders, liefst tijdig, terug, dan zal ik het zelf doen. Er is ong. 20 Februari een persvoorstelling van zijn film en een kleurenfilm, hoe bedonderd misschien ook (laten we echter 't beste hopen), zal de aandacht trekken. Het *moet* dus in *Filmliga* IV. Den man kennende meen ik, dat wij practisch gesproken carte blanche hebben bij het omwerken. Ik ben bezig, van Zijlstra los te krijgen een bijlage voor *Filmliga* IV, kleurencliché van de film op kunstdruk. Dat heeft tenminste nog geen blad ons voorgedaan en dat is weer eens iets nieuws. Werk het stukje dus even om, het redacteursschap is voor geen van ons allen een sinecure, zooals vroeger, vooral den eersten tijd moeten we het werk verdeelen om het blad er in te drijven. Het gaat echter goed. Jordaan en ik hebben Donderdag 28 Januari een lunch met Zijlstra in Amsterdam, waarbij in hoofdzaak besproken zal worden de uitbreiding tot 20 pag. tekst terwijl tevens reeds besproken zal worden de mogelijkheid om er op den duur, zij het misschien eerst over een of twee jaar, een weekblad van te maken, des Woensdags te verschijnen, filmcritieken van de loopende week er in (Zaterdags en Zondags te schrijven), de advertenties van de volgende dag en een complete bioskoop-agenda voor alle groote steden. Als wij niet het terrein hier van het begin aan voldoende bestrijken, is of een ander ons voor (Strengholt bv.) of wij geven de menschen gelegenheid om zich op buitenlandsche filmtijdschriften te abonneeren wat toch met dit blad ernaast niet noodig is. Vgl. bevoorbeeld *N.R.C.* van gisteravond, die haalt een groot stuk uit een buitenl. blad aan voor Masereel's teekenfilm. Stond reeds een week geleden minstens net zoo goed in *Filmliga.* Idem kleurenfilm Bon, idem fragment bekroond scenario C.I.D.A.L.C., idem kritieken op Ekk *Der Weg ins Leben*, Pabst *Kamaradschaft*, Trivas' *Niemandsland*: alles materiaal voor *Filmliga* IV, dat reeds klaar ligt, vóór de eigenlijke voorstellingen van die films aankomt, en bovendien met voortreffelijke illustraties die ik hier heb geïllustreerd wordt. Van Boeken nog een prachtige Querschnitt: een interieur van een modern Filmtheater en een roomsoezen-interieur van het bioskoop-'paleis'. Onderschrift m.i. 'Filmtheater en Kermistent'. Over het werk van Kuyle-Hin verder een groot, geïllustreerd artikel. Een prachtig opstel van Denekamp over Filmrijm, dat je of bij Zijlstra of op de redactievergadering kunt lezen. Dit wordt een *Filmliga* IV, waar je je hart aan kunt ophalen. Maar natuurlijk, een beetje werk moet ervoor gedaan worden. Help dus mee!

De advertentie in de *N.R.C.* van gisteravond heb je natuurlijk gelezen. Ik had hem op een halve pag. gemaakt, maar tenslotte kon Zijlstra slechts een kwart pag. betalen, wat toch nog mooi is, al is de adv. nu veel te vol. Maar menschen, die zich ook maar eenigszins voor de film interesseeren, zullen zoo'n verhaaltje erin toch wel lezen en voor het groote publiek is het misschien wel goed. Paramount heeft reeds zes pagina's per jaar aan advertentie in *Filmliga* afgehuurd, met *de Groene* wordt een ruiladvertentie geregeld.

Rosenfeld heb ik reeds geantwoord en om medewerking gevraagd. Ik begin anders benauwd te worden voor de voorraad copie. Binnenkort hebben we copie genoeg voor de heele jaargang en zijn nog niet eens aan nummer 4 toe. Mogen dus hooge maatstaven aan bijdragen aanleggen. De brief van Rosenfeld met de paparassen gaat hierbij retour. Misschien voelt Zijlstra er iets voor. Kan ook voor onze houding tegenover S.D.A.P. geen kwaad, alles verondersteld natuurlijk dat het boek goed is.

Buitenlandsche bijdragen moeten in het vervolg door de redactie vertaald worden. Is consessie aan de demaukrasie zooals je weet. Door uittreding Otten moet de regeling veranderd worden. Ik stel dus voor, met instemming van Jordaan, dat Jordaan in principe alle Fransche stukken vertaalt, jij alle Duitsche, ik alle Engelsche. Alles behoudens onderlinge 'ruiling' uiteraard. Zal echter niet zoo heel veel voorkomen, wij hebben Nederlandsche copie genoeg, maar zoo'n enkele keer kan het geen kwaad. B.V. Clair, die ik straks spreek, zal ik nog eens aanporren. Over het geval Ir. Miller heb ik nog eenige interessante gegevens voor *Filmliga* achtergehouden. Lijkt mij geen bluf.

Wil je Bep de Roos bij gelegenheid nog eens vragen. Ik zie van het artikel van Teunissen niets komen. Een essay over Engelsche avantgarde van haar zou natuurlijk heel goed zijn voor *Filmliga* 5. Ze moet het me echter even laten weten, daar zaak-Teunissen nog hangende is.

Tevens hierbij doorslag van een brief aan Schuitema, die redactioneele zaak is. Wellicht wil je mij die doorslag p.o. even retourneeren, want ik wordt er misschien door hem over opgebeld.

Wil tenslotte het hier geschrevene, vooral wat de plannen betreft, geheim houden. Wij worden zeer op de vingers gekeken en er loopen nog steeds anderen rond met het plan om een goed filmblad op te richten. Zal ze echter niet makkelijk vallen wanneer wij een klein beetje op dreef zijn. Je zult zien wat er bij onderlinge samenwerking uit dit oude 'vereenigingsblaadje' groeien kan. Zijlstra is thans ook over de brug gekomen. Voor hem zijn er tenminste mooie plaatjes en advertenties. Misschien leest hij het ook wel.

Met vr.gr.
t.t.
H Scholte

Wij wilden Maandag 1 Februari redactievergadering. Schrijf je me even of en hoe laat je komt.

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

25 januari 1932

aant.

25 Januari 32

B.M.

Mag ik de gelegenheid om je geluk te wenschen met het voltooien van je derde tiental levenslentes tevens aangrijpen om je te herinneren aan de terugzending van de doorslag brief Schuitema over het omslag voor Filmliga 4.

Hij heeft er me, gelijk ik verwachtte reeds over opgebeld, doch wij hebben telefonisch geen afspraak kunnen maken, omdat ik de details niet voor me had. Ik moet hem er thans terstond over schrijven, omdat Zijlstra het ontwerp Donderdag a.s. moet meenemen. Stuur me dus de doorslag even per expresse toe. Anders komen de belangen van het blad in verdrukking.

Met vr.gr.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

26 januari 1932

aant.

26 Jan.1932

B.H.

Hartelijk dank voor je attentie op mijn verouderingsdag, die met gepaste droefheid hedenavond in Atlanta herdacht zal worden: donkere wijn en zwarte koffie. Is het de oude almanak Erts, die je memorie in dezen nog steeds opfrischt?

Hierbij de copie brief Schuitema terug. Ik reserveer 1 Febr, voorlopig voor de redactievergadering. Wil in ieder geval op een stukje journaal mijnerzijds rekenen over René Clair.

Andere punten mondeling.

v.gr.,tt.

Menno ter Braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

23 februari 1932

aant.

23 Febr. 32

Beste Menno,

In verband met het wegvallen van het stukje Journaal ‘Vox Humana’ moet ik je even mededeelen, dat ik, toen er plaatsgebrek was, in overleg met Jordaan heb aangehouden, mede daar volgens mededeeling van Jordaan de Paramount een nieuwe menschelijke stem heeft gekregen, waardoor misschien het stukje dienovereenkomstig

veranderd moet worden. Het kan in elk geval even ter volgende redactievergadering behandeld worden.

Ben jij eventueel Donderdag 3 Maart voor de redactievergadering vrij en meld me dan even hoe laat je kunt. Hoor je niets meer van me, dan wordt die datum als o.k. beschouwd.

Wat meen je, in 't kort, van Filmliga 4?

Met vr.gr.

Er is copie binnen van Moholy Nagy, van Bep de Roos, van Tilly Visser en van nog enkele anderen, samen ongeveer alweer 3/4 nummer.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 6 maart 1932

aant.

6 Maart 1931

B.H.

Zooeven belt Zijlstra mij op met de onheilstijding, dat jij en Jordaan nu beide te bed liggen. Ik hoop, dat het niet lang zal duren, en wensch jullie van harte beterschap.

Kan ik hier alvast iets doen? Ik heb een stuk van du Perron ontvangen over ‘Shanghai Express’. Verder zou ik zelf graag schrijven over ‘Stürme der Leidenschaft’ van Siodmak; speciaal om de analogie van het geval met ‘Berlin Alex’.

Laat me dus ten spoedigste even weten, als ik iets van je secretariaatsfunctie kan opknappen; of er b.v. al iets gezet kan worden. En verder het beste.

h.gr.

tt. Menno ter Braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

[7 maart 1932]

aant.

Beste Menno,

Het dreigt inderdaad, nu ongelukkigerwijze zoowel Jordaan als ik al een week ziek zijn, spaak te loopen met *Filmliga* 5, nog niet zoozeer omdat wij geen van beiden naar Rotterdam kunnen komen, als wel omdat wij geen van beiden de belofte om over verschillende dingen te schrijven gestand kunnen doen. De tijd dringt thans en een beslissing moet genomen worden. Ik heb dus in bed een noodnummer voor

Filmliga liggen opstellen, dat je eventueel zelf kunt wijzigen, maar dat er ongeveer als volgt zou uitzien.

Hoofdartikel: Onze Enquête I. Hieronder dit keer alleen het antwoord van de Paramount, dat als voorbeeld van beredeneerd ingaan op onze vragen trouwens zeer goed is. Rest komt dan in *Filmliga* 6.

Mathilde Visser: Parijsche Premières. Hiervan moet eerste stuk (over V. Ekk, *Weg ins Leben*) met 2 foto's al op de zetterij zijn. Twee kleine stukjes over Cocteau en King Vidor *Streetscene* moet ik nog zwaar bewerken. Volgen dan, met twee uitstekende foto's van *Streetscene.* Hoop dat morgen of uiterlijk overmorgen te sturen.

Een artikel Moholy Nagy, waarbij 1 goede foto. Zou jij helpen willen, dit artikel in goed Nederlandsch te vertalen, zonder die Duitsche onderverdeeling, in ietwat loopende vorm en niet als een prospectus bij een te vertoonen film maar als een artikel in een maandblad (dus b.v. beginnend: Mijn nieuwe film etc.). Gebruik maar gewoon christelijke letterteekens en hoofdletters.

Van Rosenfeld vond ik nog een kletspraatje, dat echter in de gegeven omstandigheden nog mee zou kunnen. De menschen lezen het wel. Zou jij dat, gezien de bedlegerigheid der redactie, ook kunnen vertalen? Deze keer kan dan dunkt mij wel honorarium aan vertaler worden uitgekeerd, het wordt toch een goedkoop nummer.

Daarna stukje van Bep de Roos over Miriam, Michael en Marlene. 1 foto van *24 Hours* volgt nog van Jordaan.

Filmcritiek. Een stuk van Du Perron over *Shanghaiexpress.* Een of twee foto's volgen nog via Jordaan. Misschien kunnen zoowel Jordaan als ik van dat artikel even een proefje hebben.

Een stuk van jou over *Stürme der Leidenschaft.* Bijbehoorende foto volgt nog.

Een foto van de nieuwe UFa documentaire van prof. Dehrenfurth, buitengewoon van opname, zooals je trouwens van deze foto al ziet. Critiek is onnoodig, maar foto kan m.i. geplaatst worden.

Een foto van *Min and Bill.* Ik heb mij laten vertellen, dat deze film als voorbeeld van een komische karakterfilm zoo uitstekend was, heb hem echter niet gezien, ken alleen de romantische historie van deze film en zou daar ev. in Journaal over kunnen schrijven. Anders kan ook alleen de trouwens zeer toonbare foto geplaatst worden.

Journaal. Hiervan staat nog een stukje: Kurt versus Marlene, waarvan afschrift ingesloten. Voor ong. 1 pag. Journaal kan ik morgen of overmorgen, als ik geen koorts heb wel zorgen. Weet jij in dit geval nog iets, dan graag.

Tenslotte 1 pag. off.med., te volgen door de lijst van vaste medewerkers.

Laten we hopen, dat dit met pl.m. 12 foto's 16 pagina's tekst wordt. Anders zou er eigenlijk hoognoodig over R. Arnheim's boek *Film als Kunst* geschreven moeten worden. Misschien door dezelfde man (Huyts?), die er in de *N.R.C.* 2 artikelen over schreef. Mag ik dat aan jou ter informatie opdragen. Ik hoop dan bij leven en welzijn aan het slot van de week met restant kieken en copie naar Rotterdam te komen.

Bij voorbaat dank voor alles,

t.t.

Henny Scholte

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan

Henrik Scholte

Rotterdam, 23 maart 1932

aant.

aant.

23 Maart 32

B.H.

Vanmiddag ontving ik ‘Filmliga’, voor welks voorkomen opnieuw mijn compliment. Ik las je stuk over Shanghai Express en schreef heet van de naald bijgaand artikel, dat ik graag in het volgend nummer zou geplaatst zien. Je zult wel een commentaar willen geven, denk ik. Deze manier van principieele uiteenzetting is misschien beter dan uittreden. Ik bedoel: komt deze uiting van mijn standpunt in het publiek, dan weet men, wat ik van de film denk, tegenwoordig.

Ik ga morgen naar Eibergen. Schrijf je nog even, wanneer je redactievergadering wilt beleggen?

h.gr., tt.

Menno

Je wilt dit stuk ook wel aan Jordaan doorgeven?

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

27 maart 1932

aant.

aant.

aant.

aant.

27 Maart 32

B.M.

Hierbij ter kennisneming een brief aan Du Perron, in antwoord op een brief, dien hij mij dezer dagen schreef. Het speet mij, en ook Jordaan, daaruit te moeten lezen, dat jij hem om het artikel gevraagd had, hetgeen wij niet wisten. Tevens moesten enkele misverstanden uit den weg geruimd worden betreffende het laten zetten van zijn artikel en de vertraagde beslissing daarover, in welke beide gevallen den overigen redactieleden o.i. geen schuld treft. Tenslotte heb ik hem, ter voorkoming van nieuwe teleurstelling, nogeens namens Jordaan en mij het standpunt der redactie uiteengezet. Als Pijper een blad over muziek heeft, dan laat hij daarin toch ook niet door een litterator een nieuwe compositie op een liederentekst beoordeelen naar de waarde van dat lied, en zeker niet door een litterator, die tot dusverre nimmer in zijn blad geschreven heeft noch ook eenig blijk van belangstelling voor muziek gegeven heeft.

Jij laat toch ook niet een nieuwe roman van Slauerhoff door Jordaan in *Forum* bespreken op grond van mogelijke kwaliteiten van dien roman voor een filmscenario. Dat is niet een kwestie van scheiden in vakjes. Geef dan geen muziekblad, geen litterair blad, geen filmblad uit, maar bepaal je tot een blad, waarin je, onafhankelijk van wat je beoordeelt, alleen de weerslag van een bespiegelende persoonlijkheid geeft en wacht dan af of er genoeg publiek is, dat dat lezen wil.

Niettemin zijn Jordaan en ik volkomen genegen, Duperron een zelfstandig artikel over de litteraire waarde of onwaarde der huidige filmscenario's te laten schrijven, hoewel dat voor ons, in een blad, dat nu eenmaal te recht of ten onrechte aan film gewijd is, slechts een vraag van secundair belang is, waaraan trouwens, van zeer verschillend standpunt, reeds bij voortduring aandacht geschonken wordt zoowel door jouw als mijn critieken alsook door artikelen als van Bep de Roos en misschien thans ook van Duperron als 'tegenwicht' versterkt, zeer op prijs. Wij zien echter niet in, waarom een filmblad dan wel een litteraire dictatuur zou moeten verdragen. Elk schrijft daarin naar zijn beste weten en laat anderen de beslissing over, welke meening het meeste aanhang vindt. Onnoodig en voor het blad verderfelijk (omdat het lichtelijk ridicuul en te overgewichtig is voor wat wij doen) lijkt het mij om dan nog eens in de tweede macht elkaar te gaan bevechten over een standpunt, dat wij toch in onze eigen artikelen reeds elk voor zich voldoende duidelijk pogen te maken. Ik ben overtuigd, dat wij daarmede aan een ruineuze politiek voor het blad toe zijn. Noch ik noch Jordaan (die toch ook onderling de noodige verschillen in de beoordeeling van incidenteele films hebben) pretendeeren, dat de film als zoodanig den geest ook maar in eenig opzicht rijker zouden maken. Oude avantgarde-films deden dat echter evenmin. Indertijd is dat niet zoo aan het licht gekomen, dat de een de film als een zelfstandige en volwaardige uiting beoordeelde, de ander haar meer als aanleiding tot een algemeen filosofische these gebruikte, omdat destijds in negatieve veroordeeling het positieve verschil tamelijk sluimerend kon blijven. Nu het thans aan het licht komt, lijkt mij de schakeering in de redactie voldoende waarborg voor de onafhankelijkheid en veelzijdigheid van het blad. Elkanders recht op een oordeel moeten wij m.i. respecteeren, zonder de dictatuur van een Don Quichot, die ook nog den ander voor het front der lezers wenscht te overtuigen, c.q. aan te vallen. Dat is tweemaal zooveel recht opeischen als iemand toekomt. In de sfeer van zulke cumulatieve critiek kan een blad, dat zich nu eenmaal gemeend heeft, aan de film te moeten wijden, niet bestaan.

Misschien wil je in het licht van dit standpunt je ingezonden artikel tegen *Shanghai Express*, waarover Jordaan je zijn meening zal kenbaar maken, nog eens beschouwen. Het geval met Duperron is natuurlijk eenigszins anders. Hem ontbreekt de gelegenheid, die jou en mij openstaat, in dat blad een eigen meening kenbaar te maken. Stoot hij, als lezer, zich aan een critiek, dan staat hem - in beperkte mate, gezien de 16 pag. - de gelegenheid open, tegen die critiek te protesteeren. In ruimere mate staat hem de gelegenheid van elken inzender open, nieuwe argumenten van zelfstandige waarde toe te voegen aan een controverse, die reeds bestond zoolang als wij beiden over films oordeelen, maar die des te scherper aan het licht gekomen is bij de wederoprichting, nadat het blad anderhalf jaar stil gelegen had en in die anderhalf jaar de film zoozeer veranderde, dat het altijd aanwezige positieve verschil tusschen jouw en mijn opvattingen wel tot conflicten moest leiden. Het zou echter het beste compliment voor onze artikelen zijn, wanneer wij er in slagen, daarin ons verschillend standpunt zoo duidelijk te maken, dat de lezer geen nadere explicatie of vingerwijzing van een der partijen behoeft. Dat hij eventueel zulks zou behoeven,

beteekent dan géén compliment voor den aanvaller, die zijn standpunt blijkbaar op zijn eigen terrein niet afdoende wist te verdedigen.
Inmiddels
t.à.t,
Henny Scholte

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 29 maart 1932

aant.

Eibergen, 29 Maart 32

B.H.
Dank voor je brief. Laten wij de discussie verder opschorten tot a.s. Maandag (ik kan ook ev. vroeger; zou het niet iets voor hebben, het principieele debat bij mij of in een café van te voren uit te vechten? Z. heeft daarmee toch eigenlijk niets te maken). Hierbij doorslag van een brief aan Jordaan, wiens weg, hoe hartelijk ook bedoeld, mij niet de juiste lijkt.
Ik ben vanaf Donderdag weer in Rotterdam.
Je brief aan du Perron ligt in de lijn van je opvatting in dezen; het lijkt me daarom beter, ook dat geval Maandag verder te bespreken.
Voor ik het Maandag vergeet: je hebt een verkeerd opschrift geplaatst onder de foto bij ‘Stürme der Leidenschaft’; het was n.l. de commissaris van politie, niet Jannings.
h.gr., tt.
Menno ter Braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

20 april 1932

aant.

20 April 32

B.M.
Zou je me misschien even willen retourneeren het artikel van Fritz Rosenfeld over van het tooneel verdwenen filmsterren, dat ik je in de dagen toen ik ziek was, heb gestuurd (in een brief van 7 Maart j.l.) en waarover wij later nog getelefoneerd hebben? Het artikel is zeer waarschijnlijk wel om te werken voor de stille

zomermaanden, als wij toch geen al te zware copie kunnen hebben en er weinig actueels zal zijn.

Zou je dan misschien ook even willen sturen de paperassen betreffende Rosenfeld's boeken, die je gestuurd zijn met een brief van 21 Jan. j.l.? Rosenfeld heeft er weer om gevraagd en Zijlstra, die wel voor uitgave voelt, heeft de zaak in mijn handen gesteld. Er is eenige haast bij.

Ook van jou zullen voor het Juli en/of Aug. nummer bijdragen welkom zijn. Wil, voor zoover wij daarop invloed kunnen hebben, het vaste medewerkersschap niet als een formaliteit beschouwen!

Met vr.gr.
t.t.
HennyS

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 21 april 1932

aant.

21 April 1932

B.H.

Het artikel van Rosenfeld heb ik, toen we afgesproken hadden, dat het niet in het vorige nummer opgenomen zou worden, in de prullemand gegooid! Het spijt me, maar ik deed het bij een van mijn zeldzame opruimbuien, in de meening, dat het geen dienst meer behoefde te doen. En de rest van het ‘Rosenfeld-archief’ heb ik je destijds al toegezonden; ik kreeg destijds, met het artikel van Moholy, het stuk over de filmsterren immers weer (ter vertaling) van je terug.

Schrijf me, zoodra je copij noodig hebt. Ik ben inderdaad niet van plan het medewerkerschap als formaliteit te beschouwen, en heb nog wel één en ander op mijn hart.

Ik ontving nog geen nieuwe Filmliga. Wanneer komt dit nummer? Het naschrift van Jordaan onder mijn afscheidsstuk vond ik zeer geslaagd. De gelegenheid tot reageeren zal jullie toch wel geboden worden door het stuk van du Perron in ‘Forum’ van Mei; je kunt dan, langs mij heen, zijn argumenten, die mutatis mutandis de mijne zijn, attaqueeren.

V.gr.,tt.
Menno ter Braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

31 oktober 1932

aant.

31 October 1932

Beste Menno,

Als resultaat van de heden gehouden redactie-vergadering zou ik je willen mededeelen, dat wij je stukje over Clair niet alleen graag zullen opnemen, maar dat wij – speciaal Jordaan en ik – ook ongezien de film je oordeel over Clair onderschrijven.

Met het oog op de vele kleine filmcritiekjes, die reeds voor het volgende nummer binnen zijn zou ik van je bijdrage graag een zelfstandig artikeltje maken. Ik heb het op de copie genoemd 'Clair Obscur'. Mocht deze woordspeling je niet aanstaan, dan kun je het altijd nog in de proef die je ontvangt, veranderen.

Wij hopen, dat ook in het vervolg je medewerking op de activa van het blad gezet kan worden.

Met vriendelijke groeten

t.t.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 22 november 1932

aant.

B.H.

Gisteren kreeg ik bezoek van een kennis, die mij een en ander vertelde over een ander en gemeenschappelijken kennis, te weten J. van Raab van Canstein, die de film 'Quand les Epis se courbent' heeft gemaakt. Deze laatste schijnt in groote malaise te verkeeren, omdat hij die film destijds in verkeerde handen heeft gegeven en er daardoor niet de juiste introductie voor heeft kunnen vinden. Hij zit geïsoleerd in Parijs en zou graag iets doen, om in contact te komen met de Filmliga en aanverwante organen.

Zou je er niet iets voor voelen, hem eens te polsen over mogelijke medewerking aan 'Filmliga'? Hij lijkt mij daarvoor zeker geschikt, voorzoover ik herinneringen aan hem bewaar, die uit mijn gymnasiumtijd stammen. Bovendien moet hij goed thuis zijn in de filmintimiteiten van Parijs en er bovendien veel verstand van hebben. In ieder geval heeft hij tijd en lust, om zich uit te sloven en een proef zal allicht te nemen zijn. Ik zou het op prijs stellen, ook om R.v.C. een dienst te bewijzen, als je contact met hem zou willen zoeken.

Zijn adres is: Jhr. J. van Raab van Canstein, 3 Av. J.B. Clément, *Boulogne* s. Seine.

Bij voorbaat mijn dank.

h.gr.,

tt. Menno ter Braak

N.B. De titel ‘Clair Obscur’ was goed bedacht!

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Hendrik Scholte (Amsterdam)
aan
Menno ter Braak

8 maart 1933

aant.

8 III 33

B.M.
Onlangs heb je me telefonisch gesproken over een mogelijk artikel van je over ‘De verdwenen Cineast’, zijnde een uitbreiding van je gesprek met Cavalcanti. Ik zou thans namens de redactie een beroep op je medewerking willen doen. Wij kunnen in het eerstvolgende nummer nog zeer wel een zelfstandig essay plaatsen en zouden het eventueel kunnen illustreeren met eenige portretten e.d.
Zou je het dan misschien zoo spoedig mogelijk kunnen sturen naar mijn (intusschen veranderd) adres?
Met vr.gr.
HennyS

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 14 maart 1933

aant.

14 Maart 33

Beste Menno,
Zou ik je nog even mogen herinneren aan mijn brief van eenige dagen geleden, betreffende een mogelijk artikel over den ‘verdwenen cineast’, dat ons, van jouw hand, voor het volgende nummer zeer welkom zou zijn?
Met vr. groeten
t.t.
HennyS

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan

Henrik Scholte

Rotterdam, [16 maart 1933]

aant.

B.H.
Hierbij een artikeltje voor Filmliga. Jullie zult het met de strekking wel niet eens zijn, maar ik hoop, dat de oude relatie plaatsing mogelijk maakt. Als je er een noot bij wilt zetten, waarin staat, dat deze opinie voor rekening van den schrijver blijft, vind ik het ook goed.
H.gr. en het beste in je nieuwe omgeving,
tt. Menno ter Braak

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 17 maart 1933

aant.

17 III 33

Beste Menno,
Dank je wel voor je stukje, dat ik met het grootste interesse gelezen heb en - ook al ben ik het uiteraard niet met je eens - toch stellig apprecieer omdat er, wat men noemt, geen woord Fransch bij is en het wel eens goed is, den menschen een meening voor te zetten, die hen voor sleur behoedt, voorzoover zulks mogelijk is.
Wij denken er niet over, er een opmerking onder te zetten en de verantwoordelijkheid uitdrukkelijk van ons af te schuiven. De persoonlijke verantwoordelijkheid is voldoende gedekt door de onderteekening. Het mag dan waar zijn, dat *Filmliga* er in groote trekken een politiek op na houdt, die niet overeenstemt met den inhoud van het stukje en waardoor dan ook, *in* den boezem der redactie, conflicten als verleden jaar onvermijdelijk waren. Maar dit beteekent niet een dictatuur van onze meening. Integendeel, voor ons geldt slechts het belang van een bijdrage en het persoonlijk standpunt, dat recht heeft, zooveel interesse (of ook: verweer) te ontmoeten als in geschrift te bereiken is.
Wellicht wil je aannemen, dat deze gedragslijn ook in de toekomst voor ons geldt en dat dit ons nog altijd onderscheidt van de nivelleerende groote massa-dictatuur van Huyts c.s.
Met vriendelijke groeten
HennyS

Origineel: Amsterdam, EYE Film Instituut Nederland

Menno ter Braak
aan

Henrik Scholte (Amsterdam)

Rotterdam, 31 maart 1933

aant.

aant.

R'dam, 31 Maart '33

B.H.

Zonder pathos, maar toch met eenig principieel accent, moet ik even protesteeren tegen het feit, dat ik *1°* van mijn artikel in Filmliga geen proef heb ontvangen en *2°* een wijziging in datzelfde stuk moest ontdekken *niet* van mijn hand. (het woord N.R.Ct. weggelaten en vervangen door een onduidelijke term). Ik vind dat principieel geheel onjuist; de inzender is verantwoordelijk voor zijn artikel, en ik heb jullie bovendien nog aangeboden, er een noot onder te zetten om dat des te duidelijker te laten uitkomen. En waarom mag die N.R.Ct. niet worden genoemd? In dit verband was het *noodzakelijk*, man en paard te noemen; in ieder geval, *ik* schreef het stuk en je had dus geen recht, dat eigenmachtig te veranderen.

Een volgende maal zou ik er op willen kunnen rekenen, dat zooiets niet voorkomt, (Door een briefkaart had je een compromis kunnen voorstellen!) anders is voor mij het pleizier er finaal af; voor mij is de volkomen onafhankelijkheid nu eenmaal een stokpaardje.

h.gr. tt.

Menno ter Braak.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Buitenveldert, 20 april 1933

aant.

20 April 1933

Beste Menno,

Ik ben je nog altijd een antwoord schuldig op je opmerking over mijn verandering in je stukje. Als ik geweten had, dat je in het bizonder de uitdrukking ‘filmcritiek in de N.R.C.’ gehangen had, dan zou ik het zonder twijfel hebben laten staan of je althans eerst daarover opgebeld hebben, temeer waar ik het in Rotterdam bij de opmaak voor 't eerst gezien heb en dus de telefoon naast me had. Ik meende echter dat de opmerking je niet veel kon schelen en dat het zelfs in je eigen belang te doen. M.i. was het in een overigens principieel gehouden artikel een opmerking, die den lezer plotseling op een relatie wees in een zin, die jij niet gewild zou hebben, althans de lezer, die van de verhouding tusschen jou en de N.R.C. eenigszins op de hoogte is. Ik wou dus om een kleingeestige associatie te voorkomen die uitdrukking liever door een ander, maar m.i. in zijn wijdere strekking belangrijker woord vervangen en

maakte er dus van ‘onafhankelijke filmcritiek’ en zulks wel tusschen aanhalingsteekens. Had jij er op gestaan, dan was zulks ongetwijfeld voor je rekening gebleven, ons had het in een persoonlijk onderteekend artikel niet kunnen schelen. Bovendien meende ik werkelijk, dat jij van jouw standpunt uit toch ook zeker andere kranten, als Handelsblad, Filmliga, Groene, Nieuwe Eeuw etc., in die opmerking over den omweg van de kitsch betrok.

Dat je geen proef gekregen hebt, is eenvoudig aan een misverstand te wijten. Ik schijn het vergeten te hebben om zulks op de copie te zetten. Derhalve vond ik ook je artikel bij de opmaak ongecorrigeerd in proef en moest het toen zelf in een vloek en een zucht even doorloopen.

Je artikel heeft uiteraard zeer vele protesten uitgelokt, o.a. van Angel zelf. Van de lezersprotesten plaatsen wij er slechts twee, die nieuwe argumenten aanvoerden, de anderen werden geretourneerd.

Het is moeilijk in hoeverre men een blad van nog altijd maar 30 pagina's per maand aan onvruchtbare debatten, waarvan de uitkomst toch reeds van te voren vaststaat (Angel noemt zijn protest dan ook zeer terecht ‘Langs elkaar heen’), moet overgeven. Mocht jij nog reden hebben om te antwoorden, doe het dan ook in den vorm van een stellig essay. Brief van meneer die contra meneer die zijn zaken, waar naar wij uit ervaring weten, maar een heel enkele buiten de geïncrimineerden belang in stelt. En in dit nummer hebben wij reeds meneer Ivens contra meneer Sluizer, meneer Koster contra meneer van der Linden, meneer Angel c.s. contra meneer ter Braak. Afgezien nog van de protesten tegen het scenario, die wij maar in portefeuille houden.

Met vriendelijke groeten

t.t.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

22 april 1933

aant.

aant.

Eibergen, 22 April '33

B.H.

Je zorg voor mijn relaties met de N.R.C. is zoo moederlijk, dat ik er verder geen herrie over wil maken; ik denk alleen, dat je het vijf jaar geleden wel aan mijzelf zou hebben overgelaten. Maar Schwamm drüber: ik kan dergelijk evoluties blijkbaar niet meer volgen en heb er allang vrede mee. Wat de protesten van Angel c.s. betreft, doe me het pleizier er letterlijk dit onder te zetten:

De heer ter Braak verzoekt ons mede te deelen, dat hij (ongelezen bovenstaande artikelen) van ieder debat over filmaesthetische aangelegenheden afziet.

Deze dienst wil je me zeker nog wel bewijzen.

h.gr. t.t.

Menno ter Braak

N.B. Doe ook mijn groeten nog eens aan Jordaan! Dat ik jullie magazine-politiek detestabel vind, verandert niets aan de pleizierige Clauseniaansche herinneringen, waarvan nota; het leven vervreemdt nu eenmaal.

Origineel: Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

07 november 1933

aant.

7 November 1933

Beste Menno,

Aanvaard ook van mij de hartelijke gelukwenschen met de benoeming en de hoop, dat je in je nieuwe werkkring voldoening mag vinden.

Je weet waarschijnlijk, dat ook ik een candidaat voor deze betrekking geweest ben en de hierin tegenover mij gevolgde gedragslijn, temeer waar het initiatief niet van mij was uitgegaan, geeft mij geen reden om aan dit incident aangename herinneringen over te houden.

Juist daarom stel ik er tegenover jou prijs op te verklaren, dat ik wat ons beiden betreft – andermaal en misschien nog niet voor de laatste maal de natuurlijke rivalen in het leven – geenerlei rancune gevoel. Natuurlijke rivalen is nog wel iets anders dan de natuurlijke vijanden uit het Filmliga-manifest.

Ik maak tevens van deze gelegenheid gebruik om je van harte geluk te wenschen met je huwelijk, een instelling in dit leven, waarover ik nog steeds geen spijt gevoel.

Met hartelijke groeten
t.t.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Den Haag, 12 oktober 1938

aant.

12 Oct.1938

Beste Henny,

Na de zaak nog eens rijpelijk te hebben overwogen en ook de dialoog nog eens te hebben ingezien, blijf ik toch mijn eerste conclusie: n.l., dat het (voor mij althans!) geen zin heeft om nu juist deze film in te leiden. Mijn hoofdbezwaar is, zooals ik je

al zei, het ontbreken van iedere sociale, documentaire motiveering, die het gegeven met de "werkelijkheid" had kunnen verbinden. Wat er nu overblijft, is een bij momenten zeer goed gespeelde love story, gebaseerd op een idee van kameraadschap, die voor mijn gevoel ook geen realiteit wordt. Wanneer ik dus over die dingen een inleiding zou spreken, zou ik voortdurend het gevoel hebben, dat ik over iets heel anders spreek dan de film in quaestie… en daardoor een gevoel van malaise, omdat ik iets deed, dat ik voor mijzelf niet kon verantwoorden.

Ik hoop, dat je deze motiveering aanvaarden kunt, en ik meen wel te weten, dat je die aanvaarden zult. Hoewel onze wegen ver uit elkaar zijn geloopen, hebben we, merkte ik eergisteren, toch nog contact genoeg om als "man tegen man" met elkaar te spreken; eerlijk gezegd, ik was niet zoover van de oude Liga-stemming, al liggen de verhoudingen nu dan ook totaal anders. Ik vond het oprecht pleizierig, jou en Isabel weer eens langer dan een paar minuten te spreken en hoop, dat daartoe binnenkort nog eens gelegenheid zal zijn.

De dialoog stuur ik je dezer dagen via Het Vaderland terug.

h.gr. voor jullie beiden,

Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak (Den Haag)

Amsterdam, 8 mei 1939

Beste Menno,

Op grond van een bericht hedenmorgen in 'Het Volk' voel ik mij gedrongen om je te schrijven. Jouw en mijn leven hebben van onze studiejaren af altijd uit zulke merkwaardige, ik zou haast zeggen contrapunctische parallellen bestaan, dat wij wel steeds op de een of andere wijze elkaars scheepssignalen zullen moeten blijven gadeslaan. Het laatste was dit het geval bij onze nek aan nek race om 'Het Vaderland', nu vier of vijf jaar geleden. Toen heb je mij geschreven, weinig vermoedende, hoe voor ons beiden de verdere ontwikkeling zou zijn. Ik heb in dien tijd 'Het Vaderland' en deszelfs hoogstgeplaatste personen min of meer van dezelfde zijde leeren kennen als jij thans. Het treffende daarbij is, dat jouw en mijn instelling zoo hemelsbreed verschillen, dat ik eigenlijk eerder geacht kan worden, aan de zijde van je tegenstanders te staan. Dit trof mij eens te meer, toen ik verleden week het debat met Hans volgde, waar ik het standpunt van Hans moest deelen in zijn overigens bar slechte en verder onder de maat, jouw maat, geschreven artikelen. Als je je motieven herinnert, waarom je destijds ontslag genomen hebt uit ons driemanschap van 'Filmliga' en je de daarbij geschreven artikelen van jou en mij over von Sternberg herinnert, dan zul jij ook door deze overeenkomst getroffen worden.

Het leven zelf heeft overigens bewezen, dat wij beiden consequent zijn geweest in deze instelling. En daarom is het mij een intenze behoefte om je op dit oogenblik uiting te geven aan mijn respect voor de intègre wijze, waarop jij jouw idealen zonder compromis of goedkoope transactie hebt weten te verdedigen, met een zuiverheid, die jouw idealisme ver plaatst boven de troebele en mesquine strijdmethoden van je tegenstanders. Dat zij uiteindelijk wellicht juist mijn medestanders zijn, doet mij op

dit oogenblik beschaamd voelen. Mocht ik nog eens op directe wijze tegenover jou in het strijdperk treden, weet dan, dat ik het zal dan met een overtuiging, die zich op dit oogenblik wederom dieper dan ooit in mij wortelt, n.l. van eerbied voor jouw blazoen en een gevoel van naijver bijna op de wijze, waarop jij jouw wapens zuiver hebt weten te houden.

Ik weet ook, dat Isabell, die altijd veel meer aan jouw kant stond, en een groote sympathie had voor jouw geestelijke weerbaarheid, door deze gang van zaken ten zeerste getroffen zou zijn. Een andere merkwaardige parallel in ons leven is echter, dat deze vrouw, voor wie je bij ons huwelijk getuige bent geweest, juist op dezen dag met de kinderen naar Amerika gaat: hetzelfde Amerika, dat je tien jaar geleden en bijna op den dag van ons huwelijk in twee pagina's, die tusschen jou en haar een in al hun contrast scherp ingesteld contact te weeg brachten, ‘hebt afgewezen’.

Je hebt haar verleden jaar bij Chez Eliza eens gezegd, dat je thans in je hart eigenlijk het liefst in Amerika zou zijn. Mocht dat ooit zoo ver komen, zoek dan mijn gescheiden vrouw in San Francisco op. De wetenschap, dat zij op dit keerpunt van je leven aan jouw zijde zou staan, is iets, dat ik wil dat je weet.

Laat het je goed gaan, wij zullen elkaar niet zoo spoedig uit het oog verliezen, ook al hebben wij daartoe geen dagelijksch contact noodig.

Met beste wenschen

t.t. Henny Scholte

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum